

Lausuntoyhteenvedo järjestyksenvalvojatoiminnan koulutusta, ohjausta ja valvontaa tarkastelleen työryhmän raportista

Sisällys

Työryhmän asettaminen ja tavoitteet.....	2
Saadut lausunnot.....	2
Yleis palaute selvityksen tarpeellisuudesta	3
1. Tilapäisten järjestyksenvalvojen poistaminen laista	6
2. Voimakeinojen käytön lakisääteisiä edellytyksiä koskevaa opetusta vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksessa pidennetään.....	15
3. Voimankäyttövälineiden kertauskoulutusvaatimusten piiriin myös muut työssään voimankäyttövälineitä kantavat.....	17
4. Järjestyksenvalvojen ja kertauskoulutusta ja järjestyksenvalvojakouluttajakoulutusta pidennetään ..	19
5. Poliisiammattikorkeakoulun omia kouluttajaresursseja vahvistetaan.....	26
6. Omavalvontasuunnitelmien laatimisvelvollisuus lakiin.....	27
7. Poliisilaitosten valvontakäytäntöjä yhdenmukaistetaan ja yhteistyötä lisätään	30
8. Työharjoittelun lisääminen väliaikaisen vartijan koulutuksen ja vartijan koulutuksen väliin.....	34
9. Sidotaan vartijaksi ja järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen työhön tai palvelussuhteeseen.....	35
10. Työnantajan keinojen lisääminen työntekijän taustan selvittämiseksi.....	36
11. Soveltuvuuskokeiden ja pääsykokeiden lisääminen turvallisuusalan ammatillisiin tutkintoihin.....	39
12. Viranomaisvalvonnan kohdistaminen nykyistä enemmän järjestyksenvalvonnan lisäksi myös käytännön vartioimisliiketoimintaan.....	41
13. Yhdenvertaisuus-koulutuksen lisääminen pakolliseksi järjestyksenvalvojen ja vartijoiden työhön	42
14. Vahvistetaan yksityisen turvallisuusalan valmiuksia yhdenvertaisuussuunnitteluun ja tehostetaan yhdenvertaisuussuunnitelmien valvontaa	45
15. Kumotaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 27 §:n säännös järjestyksenvalvojana toimimisen lisäedellytyksistä ja siirretään sääntely tältä osin sisäministeriön asetukseen.....	47
16. Kriittisen infrastruktuurin suojaamisen erityispiirteet ja –tarpeet	48
17. Muuta lausunnoissa esiintullutta	49

Työryhmän asettaminen ja tavoitteet

Sisäministeriö asetti 27.1.2023 työryhmän, jonka tehtävänä on ollut arvioida yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) tarkoitetun vartioimisliike- ja järjestyksenalvojoitoiminnan koulutusta, ohjausta ja valvontaa sekä tehdä tarvittavat ehdotukset niiden kehittämiseksi. Työryhmän toimikausi oli 6.2.2023 – 31.8.2023.

Työryhmän tavoitteena oli tehdä ehdotukset siitä, miten vartioimisliike- ja järjestyksenalvojoitoiminnan ohjausta ja valvontaa sekä yksityisen turvallisuusalan koulutusvaatimuksia ja koulutuksen rakennetta mahdollisesti voitaisiin kehittää. Työryhmä arvioi myös keinoja yhdenvertaisuuden toteutumisen kehittämiseksi yksityisellä turvallisuusalalla. Lisäksi työryhmä arvioi, olisiko vartijan ja järjestyksenalvojan koulutukseen tai tehtävään hakeutuvaan kohdistuvaa soveltuvuuden arviointia kehitettävä. Työryhmän selvityksen pohjalta arvioidaan, mihin yksityistä turvallisuusalaa ja sen toimijoita koskeviin lainsäädännön muutosvalmisteluihin olisi syytä ryhtyä.

Työryhmä esitti loppuraportissaan useita alan koulutusta, ohjausta ja valvontaa, alalle soveltuvuutta sekä yhdenvertaisuuden kehittämistä koskevia suosituksia. Työryhmän loppuraportti lähetettiin lausuntokierrokselle 5.10.2023 – 1.12.2023.

Yhteenvedossa tarkastellaan lausunnossa esiin tuotuja teemoja loppuraportissa esitettyjen toimenpidesuosittelujen kautta.

Saadut lausunnot

Sisäministeriö sai lausunnon 35 eri yksityisen turvallisuusalan toimijalta. Työryhmän raportista annettiin lausunnot seuraavilta tahoilta:

Agmen Oy

Turvallisuusalan ammattiliitto

Suomen Vartioliikkeitten liitto ry

Sosiaali- ja terveysministeriö/Romaniasiain neuvottelukunta

Opetushallitus

Poliisiammattikorkeakoulu

Poliisihallitus

OSAO Koulutusyhtymä

Stadia Ammattiopisto

Valtion Liikuntaneuvosto

TUKES

Huoltovarmuuskeskus

Poliisilaitokset

Tapahtumateollisuus

Suomen Ohjelmatoimistot ja agentit

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Finlandia Festivals

AKK Sports Oy

Matkailu- ja ravintolapalvelut MARA ry

Suomen Olympiakomitea

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Ihmisoikeusliitto

Verisure Oy

PAM

Yleispalaute selvityksen tarpeellisuudesta

Poliisihallitus pitää työryhmän loppuraporttia selkeänä ja johdonmukaisena kokonaisuutena. Suositukset ovat loogisia ja hyvin perusteltuja. Erityisesti, kun otetaan huomioon vielä työryhmän kohtuullisen tiukka aikataulu, niin tiedon hankinnassa ja sen koostamisessa on onnistuttu hyvin.

Helsingin poliisilaitos pitää työryhmän toimenpidesuosituksia hyvinä ja tervetulleina sekä yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta, valvontaa, alalle soveltuvuutta sekä yhdenvertaisuutta kehittävinä. Erityisen tärkeänä nähdään vuosittaisen voimakäyttövälineiden kertauskoulutuksen ulottaminen järjestyksenvalvojiin, järjestyksenvalvojakoulutuksen pidentäminen ja Poliisiammattikorkeakoulun resurssien parantamiseen liittyvät toimenpidesuositukset. Toimenpidesuositus siitä, että kaikilta järjestyksenvalvojilta edellytetään vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista ja laista poistetaan mahdollisuus asettaa kouluttamattomia järjestyksenvalvoja tilaisuuksiin, on kannatettava.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos pitää työryhmän loppuraportissa esittämiä havaintoja, muutosesityksiä ja toimenpidesuosituksia hyvinä kokonaisuutena ja yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta, valvontaa, alalle soveltuvuutta ja yhdenvertaisuutta kehittävinä.

Lapin poliisilaitos pitää yksityisen turvallisuusalan lainsäädännön kehittämistä tarpeellisena ja ajankohtaisena ja suosituksia lähtökohtaisesti perusteltuina. Työryhmässä ja raportissa on aiheellisesti pohdittu ja suhteellisen perusteellisesti sitä, missä määrin erilainen toimintaympäristö ja erot tehtävissä ja esimerkiksi todennäköisyydessä väkivallan kohtaamisen tai voimakeinojen käyttötilanteiden suhteen tulisi ottaa huomioon. Yksityisen turvallisuusalan rooli yhteiskunnassa ei tule tulevaisuudessa ainakaan pienemään, joten raportin suositusten toimeenpano on erittäin tärkeää. Keskiössä tulee olla sen varmistaminen, että alalle sopimattomat henkilöt kyetään karsimaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Itä-Suomen poliisilaitoksen näkemyksen mukaan työryhmän loppuraportissa esitetyt havainnot ja muutosesitykset ovat oikean suuntaisia ja pääosin kannatettavia.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry toteaa yksityisen turvallisuusalan koulutuksen, ohjauksen ja valvonnan kehittämisen olevan kannatettavaa, mutta työryhmän raportissa esitettyjen ehdotusten jääneen monin tavoin alustaviksi ja yleisluonteisiksi. Tämä johtuu osittain työryhmän tavoitteiden epämääräisyydestä ja asiantuntijakuulemisten pienestä määrästä.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan raportti on yleisesti ottaen hyvä ja pitää sisällään suosituksia ja ehdotuksia, jotka toimeenpantaessa parantavat yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että suositusten toi-

meenpanoon ryhdytään viivyttämättä. Toimeenpanoa on myös seurattava ja arvioitava, muutosten vaikuttavuutta sekä tarvittaessa muokattava valittuja toimintamalleja. Työryhmän suositusten toimeenpanoon ja seurantaan on varattava tarvittavat resurssit. Yhdenvertaisuusvaltuutettu esittää, että työryhmän raporttiin lisättäisiin kirjaus suositusten toimeenpanon seurannasta ja niiden määräaika-arvioinnista.

Ihmisoikeusliitto katsoo, että yksityinen turvallisuusala ei tunne riittävällä tavalla sitä sitovaa yhdenvertaisuuden edistämismisveloitetta. Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden yhdenvertaisuus- ja ihmisoikeusosaamista tulee vahvistaa mm. koulutusvaatimuksia laajentamalla. Ihmisoikeusliitto vaatii, että etnisen profiloinnin kieltä tarkennetaan lainsäädännössä ja sen toimeenpanoa vahvistetaan lisäämällä poliisin ja yksityisen turvallisuusalan tietoa ja osaamista.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n näkemyksen, vaikka työryhmän raportissa on useita hyviä ideoita, siinä ei uskalleta mennä riittävän pitkälle. Rohkeutta puuttuu tilanteessa, kun yksityinen turvallisuusala kaipaisi perusteellisempaa rakenteellista uudistumista. Alan koulutusta tulisi reformoida merkittävämmiin vastaamaan nykypäivän haasteita.

Turvallisuusalan ammattiliitto ry. yhtyy lausunnossaan Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n antamaan lausuntoon kokonaisuudessaan.

Valtion liikuntaneuvosto katsoo, että niin sanottujen tilapäisiä järjestyksenvalvoja koskeva asia vaatii laajempaa selvitystä ja tapahtumien järjestäjien kattavaa kuulemistä ennen mahdollisten muutosten valmistelua.

Opetushallitus katsoo, että raportti avaa hyvin alan taustaa ja työryhmän tavoitteita. Ehdotukset kattavat laajasti erilaiset näkökulmat koulutusvaatimuksista, ohjauksesta ja valvonnasta. Laaja tarkastelu on erityisen tärkeää, sillä alan kehittämiseksi tarvitaan kaikkien toimijoiden panos ja sitoutuminen. Opetushallitus kannattaa ehdotuksia, mutta korostaa samalla, että kaikkia ehdotuksia on hyvä tarkastella eri toimijoiden näkökulmasta huolellisesti, jotta niillä ei aiheuteta ammatillisen koulutuksen sujuvuutta heikentäviä toimia koulutuksen järjestäjälle, opiskelijalle eikä koulutukseen osallistuvalla työelämän edustajalle.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL näkee hyvänä, että vartioimisliike- ja järjestyksenvalvoja-toimintoja harjoittavien turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden on nähty kuuluvan yhdenvertaisuuslain viranomaisia koskevan sääntelyyn piiriin.

Sosiaali- ja terveysministeriön Romaniasiain neuvottelukunta (RONK) pitää hyvänä ja välttämättömänä, että sisäministeriön asettama työryhmä on arvioinut yksityisistä turvallisuuspalveluista annettussa laissa tarkoitetun vartioimisliike- ja järjestyksenvalvojoitoiminnan koulutusta, ohjausta ja valvontaa sekä tehnyt ehdotuksia niiden kehittämiseksi. Työryhmän suositukset koskevat koulutusta, ohjausta ja valvontaa, alalle soveltuvuutta sekä yhdenvertaisuuden kehittämistä. Nämä kulkevat käsikädessä niin hyvin toimiessaan kuin niissä ilmenneiden ongelmien esiin tullessa asiakas-kohtaamisissa.

Suomen Olympiakomitea pitää erikoisena, että työryhmän kokoonpanoon ei ole kuulunut yhtään edustajaa tapahtumia järjestävistä tahoista eikä heitä liioin ole kuultu prosessin aikana. Lausuntopyyntö on myös mennyt lähinnä vain viranomaisille sekä tahoille, jotka lähinnä hyötyvät työryhmän esityksistä. Työryhmäraportin esitystä tilapäisten järjestyksenvalvojen käytön kieltämiseksi ei tule toteuttaa. Pandemian jälkeen kortillisten järjestyksenvalvojen määrä on vähentynyt dramaattisesti. Jo tämä seikka vaarantaa tulevien tapahtumien järjestämisen. Jos tilapäisten järjestyksenvalvojen käyttöä ei sallita, vaikeutuu tapahtumien järjestäminen entisestään.

Tapahtumateollisuus on halunnut tuoda esiin, että tapahtumat ja tapahtuma-ala työllistävät merkittävän määrän järjestyksenvalvoja. Yksittäiseen isoon tapahtumaan tarvitaan jopa useita satoja järjestyksenvalvoja ja monesti tapahtumissa on jouduttu tukeutumaan myös väliaikaisten järjestyksenvalvojen rekrytointiin. Tapahtumateollisuus ry kyseenalaistaa raportissa esitetyn väitteen, jossa

on verrattu 31.12.2022 ja parina muuna päivänä rekisteröityjen tilapäisten järjestyksenvalvojien määrää voimassaolevan järjestyksenvalvojakoulutuksen suorittaneiden määrään. Tapahtumateollisuus ry:n tietojen mukaan jäsenyritysten suurimmissa tapahtumissa on satojen koulutuksen saaneiden järjestyksenvalvojien lisäksi ollut monesti käytössä myös satoja tilapäisiä järjestyksenvalvoja. Tilapäisten järjestyksenvalvojien vuosittainen määrä ja sitä kautta merkitys tapahtumien järjestämiselle onkin paljon suurempi kuin raportti antaa ymmärtää.

Valmistelun avoimuudesta ja lausuntopalautteen keräämisestä Tapahtumateollisuus ry haluaa kiinnittää myös huomiota siihen, että työryhmäraportti on laadittu ilman, että järjestyksenvalvontaa käyttävät tapahtuma-alan tai muiden toimialojen organisaatiot olisi otettu työhön mukaan. Tällöin työryhmäraportissa on hyvin vajaavainen näkymä siihen käytännön arkeen ja niihin asiakastarpeisiin, joita järjestyksenvalvonnan on tarkoitus palvella. Tämä kapeakatseisuus tuntuu tarkoitukselliselta, kun otetaan huomioon, että lausuntopalautetta ei edes kerätä lausuntopalvelun kautta. Näin vain ne, jotka sattuvat löytämään itsensä sisäministeriön nettisivuille, löytävät työryhmäraportin ja sitä koskevan lausuntopyynnön. Tämä ei ole hyvän hallinnon periaatteiden mukaista eikä edistä sitä, että työryhmän esitykset olisivat tasapainoisia ja tunnistaisivat kokonaisvaltaisesti niitä kehittämistarpeita, joita järjestyksenvalvonnalle on.

SOA – Suomen Ohjelmatoimistot ja Agentit ry tukee Tapahtumateollisuus ry:n lausuntoa kokonaisuudessaan.

AKK Sports Oy pitää erikoisena, että työryhmän kokoonpanoon ei ole kuulunut tapahtumia järjestävien tahojen edustajia eikä tapahtumajärjestäjiä ole kuultu prosessin aikana. Lausuntoa on myös pyydetty lähinnä viranomaisilta sekä tahoilta, jotka lähes poikkeuksetta hyötyvät työryhmän esityksien mahdollisesta toteutumisesta. Hallinnon läpinäkyvyyden ja hallitusohjelmassakin mainitun ”normien purkutalkoon” valossa on kyseenalaista, että näin laajat vaikutukset tapahtuma-alalle mahdollisesti aiheuttavaan mietintöön ei ole pyydetty lausuntoja mahdollisimman laajasti. Outoa on myös se, ettei työryhmän loppuraporttiin ole pyydetty lausuntoja esim. lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta, jota suurin osa hallinnonaloista käyttää laajakantoisten asioiden lausuntokanavana.

Finland Festivals vastustaa työryhmän ehdotusta, jonka mukaan laista poistettaisiin mahdollisuus asettaa tilaisuuksiin kouluttamattomia järjestyksenvalvoja. Työryhmässä ei ole ollut ollenkaan edustajia tapahtuma-alalta, joka tosiasiallisesti on huomattavan suuri järjestyksenvalvojien käyttäjä. Järjestyksenvalvojien työtehtävät nähdään siksi raportissa hyvin kapeasta ja vääristä näkökulmasta.

Majoitus- ja ravintolapalvelut MaRa ry on tuonut lausunnossaan esiin työryhmän kokoonpanoon liittyviä seikkoja. Raportissa ei ole huomioitu järjestyksenvalvoja toiminnassaan käyttävien tahojen näkemyksiä. Järjestyksenvalvontaa koskeva sääntely vaikuttaa olennaisella tavalla MaRan jäsenyrityksiin ja MaRalla olisi tullut olla edustus työryhmässä. Raportti on lähetetty lausuntokierrokselle hyvin suppealla jakelulla, käytännössä lausuntoja on pyydetty lähes yksinomaan viranomaisilta.

Agmen Oy:n näkemyksen mukaan turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa kehittämään asetettu työryhmä ei löytänyt toimialan todellisia kehitystarpeita juuri lainkaan. Yksityisen turvallisuusalan asema yhteiskunnassamme kaipaa avointa keskustelua ylimmällä valtiollisella taholla. Yksityinen turvallisuusala hoitaa merkittävän osan sisäisen turvallisuutemme tehtävistä, eikä poliisiviranomainen kykene yksinään valvomaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai ennaltaehkäisemään rikoksia riittävästi. Yksityisen turvallisuusalan minimikoulutusvaatimukset ovat liian vähäiset.

Agmen Oy:n näkemyksen mukaan erityisesti voimankäyttökoulutusten minimivaatimukset ovat liian vähäiset. Tämä on merkittävä työturvallisuusriski, ja vertailu poliisin vastaaviin koulutusvaatimuksiin antaa lohduttoman tuloksen. Koulutuksellisiin minimitasoihin vaikuttaminen on tärkeää, sillä merkittävä osa alan työvoimasta työskentelee ilman alan tutkintoa, pelkkien lyhytkurssien jälkeen. Lyhytkurssien maksajana ovat tavallisesti alan suuret työnantajat tai työntekijät itse, ja molempien lyhytnäköinen taloudellinen intressi ohittaa esimerkiksi työturvallisuuden sekä kansalaisten ja työntekijöiden oikeusturvan. Agmen esittää sekä nykyainsäädännön puitteissa tehtäviä nopeita korjauksia alan tilanteeseen, että laajempaa ja huolellisempaa valmistelua vaativia lainsäädännön

uudistamisehdotuksia. Lainsäädäntöä tulee kehittää vastaamaan tulevaisuuden haasteita pelkkien vanhojen porsaanreikien korjaamisen sijaan. Kehitystarpeet jäävät pahasti vajaiksi, sillä paljon olennaisia asioita on jäänyt loppuraporttiin kirjaamatta. Joko niitä ei ole tiedostettu ollenkaan, tai mikä vaarallisempaa, ne on tietoisesti päätetty jättää raporttiin kirjoittamatta. Kustannusten miettiminen on tärkeä asia, mutta se ei ollut tämän työryhmän tehtävänannossa. Kustannuspäätösten miettiminen on kokonaan oma kysymyksensä, johon vastaaminen vaatii oman työryhmänsä, tai jonkin muun ratkaisumallin. Nyt vaikuttaa, että kustannusvaikutukset on arvioitu taustalla, mutta niistä ei ole kirjoitettu riviäkään. Ryhmän kokoonpanoon liittyy selkeitä puutteita. Edustettuina olivat toki kaikki asiasta vastaavat hallinnolliset viranomaistahot, mutta yhtään alan kouluttajaa joukossa ei ole, ja työntekijöiden ääni on yhden ainoan ammattiliittoedustajan varassa.

Verisure pitää aloitetta tervetulleena. Kansainvälisen jalanjäljen ansiosta voidaan myös jakaa positiivisia kokemuksia muiden maiden viranomaisten kanssa toimimisesta.

1. Tilapäisten järjestyksenvalvojen poistaminen laista

Poliisihallitus näkee oikeanlaisena kehityssuuntauksena sen, että tilapäisistä järjestyksenvalvoista pystyttäisiin tulevaisuudessa luopumaan. Ennen kaikkea, kun asiaa tarkastellaan erilaisissa tilaisuuksissa / tapahtumissa olevien asiakkaiden turvallisuuden ja oikeusturvan, sekä myös ko. tilaisuuksissa työtään tekevien järjestyksenvalvojen työturvallisuuden ja oikeusturvan näkökulmasta, niin on kiistämätön tosiasia, että koulutettujen järjestyksenvalvojen kautta toteutettu toiminta täyttää edellä mainitut turvallisuus ja oikeusturvanäkökohdat paremmin kuin kouluttamattomien tilapäisten järjestyksenvalvojen avulla tapahtuva toiminta. Asiassa tuleekin Poliisihallituksen mielestä antaa suurempi painoarvo (työ)turvallisuus ja oikeusturva näkökulmalle kuin mahdollisille järjestäjien taloudellisille ja työmäärää lisääville näkökulmille. Työryhmän raportissaan esittämä maininta / vaatimus siitä, että kaikilta järjestyksenvalvoilta edellytettäisiin tulevaisuudessa vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista, on perusteltu, eikä missään nimessä kohtuuton vaatimus kyseisessä tehtävissä toimiville henkilöille.

Mahdolliseen muutokseen tulisi alan toimijoiden varautua esimerkiksi järjestämällä tilapäisinä järjestyksenvalvojina usein toimiville henkilöille koulutautumismahdollisuuksia, jotta ns. kortillisia järjestyksenvalvoja olisi saatavilla entistä helpommin. Mikäli asian osalta lainsäädännölliseen ja sitä kautta toiminnalliseen muutokseen ryhdyttäisiin, tulisi tällöin aidosti tarkastella myös viranomaisen ohjaukseen ja sen toimijoille asettamiin vaatimuksiin liittyvät asiat. Myös toiminnan konkreettiset toteuttamistavat tulisi erityisesti valtakunnallisesti isoimpien tapahtumien osalta ottaa tarkempaan tarkasteluun ja selvittää / varmistaa viranomaisten ja toimijoiden välisellä yhteistyöllä, että lainsäädännön ja tilaisuuden turvallisuuden osalta vaatimukset pystytään täyttämään riittävällä tavalla ja että tilaisuuksien eri osa-alueilla käytetään aidosti tarkoituksenmukaista henkilöstöä. Isojen tilaisuuksien yhteydessä järjestäjän järjestämiin erillisiin (erityis)koulutuksiin (muille kuin järjestyksenvalvoille), jolla varmistetaan osana järjestelyorganisaatiota työskentelevien henkilöiden riittävä osaaminen tehtävissään, tulee järjestäjien kiinnittää myös erityisesti huomiota. Tarvittaessa ko. tilaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa voi ja tulee hyödyntää eri yhteistyötahojen saamista. Muutoinkin tällaisten tilaisuuksien järjestämiseen liittyen järjestäjien ennakkollisen valmistautumisen vastuuta tulee korostaa, oli kyse sitten mahdollisesta suunnittelusta, järjestyksenvalvojen ”varaa-misesta” tai järjestyksenvalvojen koulutustilaisuuksien järjestämisestä jne.

Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan monet urheilutapahtumien järjestäjät joutuisivat ongelmiin, mikäli tilapäisiä järjestyksenvalvoja ei voisi asettaa enää tapahtumiin. Erityisesti pienet seurat, jotka järjestävät tapahtumia vapaaehtoisperusteisesti, eivät enää välttämättä kykenisi niitä järjestämään. Usein nämä tapahtumat ovat hyvin matalan riskin tapahtumia, joissa tilapäisen järjestyksenvalvojan tehtävänä on lähinnä esimerkiksi osoittaa katsojille oikea katsomo tai istumapaikka. Väkivallan uhka tai voimankäyttötilanteet näissä ovat erittäin harvinaisia. Esimerkiksi

vuonna 2022 Helsingissä järjestetyssä UEFA Super Cup -ottelussa oli tapahtumapäivänä noin 600 järjestyksenvalvojaa, joista noin 100 oli tilapäisiä, koska tällaisia määriä koulutuksen saaneita järjestyksenvalvoja ei Suomesta löytynyt tähän yksittäiseen tapahtumaan. Esimerkkitapauksessa tilapäiset järjestyksenvalvojat toimivat ”tukitehtävissä”, missä väkivallan uhka ja voimankäyttötilanteiden todennäköisyys oli hyvin matala. Yleissopimuksessa turvallisuuden ja turvatoimien ohella uutena, yhtä tärkeänä, näkökulmana on palveluiden huomioiminen. Tilapäisiä järjestyksenvalvoja käytetään pääsääntöisesti juuri tällaisissa tehtävissä, joihin rooli on edelleen omiaan. Poliisilaitos ei pidä kannatettavana edellä mainituista syistä luopumista tilapäisistä järjestyksenvalvojista. Ruotsissa poliisi voi vaatia tapahtuman lupapäätöksessä, että korkean riskin jalkapallo-otteluihin asetettavista järjestyksenvalvojista tietty määrä on käynyt erityisen lakisäateisen koulutuksen tällaisia tapahtumia varten. Korkean riskin jalkapallo-ottelut ovat tapahtumia, jotka ovat luonteeltaan hyvin erilaisia järjestyksenvalvojen perustehtäviin verrattuna. Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan olisi hyvä, mikäli Suomessakin pidemmällä aikavälillä päästäisiin saman tyyppiseen malliin.

Oulun poliisilaitos on samaa mieltä siitä, että mahdollisuus asettaa tilapäisiä järjestyksenvalvoja tulisi poistaa. Tilapäisinä järjestyksenvalvojina toimineet henkilöt voisivat jatkossa olla mukana toiminnassa, mutta heidät voisi nimetä esim. toimitsijoiksi.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen lausunnon mukaan tilapäisten järjestyksenvalvojen asettamismahdollisuuden poistaminen aiheuttaisi epäilyksettä haasteita erityisesti pienten, sekä lisäksi kaikkein suurimpien yleisötilaisuuksien järjestäjille. Tällä hetkellä järjestyksenvalvojen riittävyys ja saataavuus on ongelma ja useiden satojen järjestyksenvalvojakortillisten järjestyksenvalvojen saaminen yhteen tapahtumaan, varsinkin kesäaikaan, on ainakin järjestäjätahojen puolelta esiin tuotu ongelma. Lisäksi, jos myös järjestyksenvalvojan peruskoulutusta edelleen pidennetään ja laajennetaan, voi se edelleen johtaa niin sanottujen kortillisten järjestyksenvalvojen vähenemiseen ja järjestyksenvalvojen saatavuusongelmien lisääntymiseen.

Samanaikaisesti on kuitenkin huomioitava se, millaisia ihmisten perusoikeuksiin puuttumisen mahdollistavia toimivaltuuksia järjestyksenvalvojan tehtävä sisältää, samoin kuin järjestyksenvalvojen osaamisen ja toimintakyvyn merkitys tapahtumien kokonaisturvallisuuden kannalta. Järjestyksenvalvojana toimivalta edellytetään niin lainsäädännön, tehtävän toimivaltuuksien kuin tehtävässä asianmukaisten toimintamallienkin tuntemusta, eikä näiden hallinnasta voida varmistua ilman koulutusvaatimusta. Tilapäinen järjestyksenvalvoja on lisäksi kansalaisen näkökulmasta rinnastettavissa järjestyksenvalvojan koulutuksen omaavaan järjestyksenvalvojaan, koska toiminnassa käytettävät järjestyksenvalvojan tunnukset ovat molemmilla samat. Näin ollen kansalaisten osalta tilapäisen järjestyksenvalvojan osaamiseen, toimivaltuuksiin ja toimintaan kohdistuvat lähtökohtaisesti samat oletukset kuin järjestyksenvalvojan koulutuksen suorittaneeseenkin järjestyksenvalvojaan, vaikka tilanne on jo lainsäädännöllisesti sekä usein myös muun osaamisen näkökulmasta merkittävästi erilainen.

Tässä yhteydessä olisi lisäksi syytä pohtia, millaista lisäarvoa tilapäisten järjestyksenvalvojen asettaminen tuo tapahtumaturvallisuuteen. Tapahtumaturvallisuus syntyy olennaisilta osin myös muiden toimihenkilöiden, kuin järjestyksenvalvojen kautta. Suurin osa turvallisuutta edesauttavista, tukevista ja synnyttävistä toimista ei edellytä järjestyksenvalvojan toimivaltuuksia. Siten henkilöt, joilla ei ole järjestyksenvalvojan koulutusta, voisivat toimia näissä tehtävissä ja järjestyksenvalvojan toimivaltuuksien käyttö rajattaisiin henkilöille, jotka ovat saaneet niiden hallintaan ja käyttöön myös asianmukaisen ja riittävän koulutuksen. Muutos edistäisi omalta osaltaan myös tapahtumanjärjestäjien yhdenmukaista kohtelua ja selkeyttäisi viranomaistoimintaa. Nykyisellään poliisilaitokset harkitsevat itsenäisesti tapahtumakohtaisesti, millainen määrä tilapäisiä järjestyksenvalvoja tilaisuuteen voidaan, tai voidaanko ylipäänsä, asettaa. Laki, lain esityöt ja Poliisihallituksen ohje raamittavat toki harkintaa, mutta mahdollistavat edelleen kohtuullisen laajan harkintavallan käytön. Järjestäjälle ratkaisulla siitä, voiko hän asettaa tilapäisiä järjestyksenvalvoja tai missä määrin, on usein suuria sekä taloudellisia että toiminnallisia vaikutuksia.

Hämeen poliisilaitos kannattaa esitystä siitä, että tilapäisistä järjestyksenvalvojistakin luovutettiin kokonaan alan osaamisen ja tekemisen laadun varmistamiseksi. Lisäksi on erittäin kannatettavaa, että kaikilta järjestyksenvalvoilta edellytettäisiin vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista. Samaan liittyen on kannatettavaa, että kaikkien järjestyksenvalvojan tehtäviä suorittavien ja ko. toimintaa harjoittavien tulisi suorittaa sama koulutus riippumatta siitä, suorittaako tehtäviä satunnaisemmin vai ammattimaisesti, koska järjestyksenvalvojan työhön ja tehtäviin sisältyy aina riski esimerkiksi väkivallan kohtaamisesta, eikä ole realistista ajatella, että olisi alueita, paikkoja tai tehtäviä, joissa kyseinen riski ei olisi lainkaan läsnä. Kyseisenlaisiin paikkoihin tai tilanteisiin ei oletettavasti olisi syytä tai tarvetta asettaa järjestyksenvalvoja lainkaan.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos lausunnossaan katsoo, että poliisilaitoksella tulisi säilyttää lain suoma mahdollisuus erityisestä syystä ja yksittäistapauksissa hyväksyä yleisötapahtumaan tilapäinen järjestyksenvalvoja toimimaan esimerkiksi kokoneen, koulutuksen omaavan järjestyksenvalvojan apuna ja työparina. Nykyisellään tilapäisiä järjestyksenvalvoja käytetään pykälän kirjauksen ja hengen mukaan, vain erityisestä syystä. Mikäli erityinen syy on ollut ja yksittäiseen yleisötapahtumaan on asetettu tilapäisiä järjestyksenvalvoja, on niiden suhde peruskoulutuksen suorittaneisiin per yleisötapahtuma prosentuaalisesti marginaalinen. Käytännön kokemuksiin peilaten nykyinen järjestyksenvalvojan peruskoulutus kertausvelvoitteineen on pääsääntöisesti toimiva ja riittävä koulutuspohja tavanomaisten yleisötilaisuuksien järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidossa. Peruskoulutuksen pidentäminen myös näihin järjestyksenvalvontatehtäviin saattaisi aiheuttaa haasteita etenkin pienempien ja usein järjestys- ja turvallisuusriskien kannalta vähäisten yleisötapahtumien järjestäjille.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos katsoo, että tilaisuuksiin ei tule olla mahdollista asettaa tilapäisiä, kouluttamattomia järjestyksenvalvoja. Vaikka näiltä järjestyksenvalvoilta puuttuu eräitä järjestyksenvalvojen toimivaltuuksia eikä heillä ole oikeutta voimankäyttövälineiden kantamiseen, olisi työryhmän mielestä perusteltua, että kaikilta järjestyksenvalvoilta edellytettäisiin vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista. Kaakkois-Suomen poliisilaitos on noudattanut Poliisihallituksen kirjeessä annettua ohjetta (POL-2019-70165). Järjestyksenvalvoilta on edellytetty koulutusta eikä yksittäisiä, tilapäisiä järjestyksenvalvoja ole hyväksytty. Tapahtumaturvallisuus koostuu useista eri tekijöistä, joihin tilapäisesti asetettujen, kouluttamattomien järjestyksenvalvojen asettamisen ei nähdä tuovan lisäarvoa. Ongelmia asiassa ei ole ilmennyt. Nykyisellään käytäntö eri poliisilaitosten alueilla eroaa, koska asiassa on harkinnanvaraa. Tämä ei edistä tapahtumajärjestäjien yhdenmukaista kohtelua. Selkeyden, tapahtumanjärjestäjien yhdenvertaisuuden ja tapahtumaturvallisuuden varmistamisen osalta olisi kannatettavaa ja tärkeää poistaa laista mahdollisuus asettaa tilaisuuksiin kouluttamattomia järjestyksenvalvoja.

Lounais-Suomen poliisilaitoksen lausunnon mukaan tilapäisten järjestyksenvalvojen käyttäminen yleisötilaisuuksissa on poliisilaitoksen näkemyksen mukaan ajoittain lähes välttämätöntä. Yleisötilaisuuksien järjestäminen keskittyy kesäajalle, jolloin työvoiman tarve järjestyksenvalvontaan lisääntyy merkittävästi. Jos järjestäjä ei onnistu saamaan riittävää määrää järjestyksenvalvoja tilaisuuteen, on hänen harkittava joko tilaisuuden peruuttamista tai määräyksen rikkomista. Nämä seikat huomioiden, on poliisilaitoksen näkemyksen mukaan parempi vaihtoehto se, että järjestäjä asettaa poliisin määräyksen mukaan tilapäistä järjestyksenvalvontavoimaa tilaisuuteen, kuin että tilaisuus jouduttaisiin perumaan. Tilapäisten järjestyksenvalvojen asettamisen myötä järjestäjän kokoontumisvapauden toteutuminen voidaan mahdollistaa silloin, kun järjestyksenvalvontakortin omaavia henkilöitä ei saada riittävästi palkattua. Poliisi kuitenkin varmistaa tilapäisten järjestyksenvalvojaksi hakeutuvien luotettavuuden ennalta ja antaa ohjeet siitä, miten ja missä tilanteissa heidän käyttäminen on mahdollista. Lounais-Suomen poliisilaitoksella hyväksyttiin tilapäisiksi järjestyksenvalvojiksi yleisötilaisuuksiin 500 henkilöä vuonna 2022, ja lokakuuhun 2023 mennessä heitä oli hyväksytty 402 kappaletta. Siten voidaan todeta, ettei tilapäisten järjestyksenvalvojen määrä ole valtakunnallisesti vähäinen, vaan niiden tarve on todellinen.

Lapin poliisilaitos esittää harkittavaksi järjestyksenvalvojen kohdalla jonkunlaisen välimallin luomista tai säilyttämistä. Jo tälläkin hetkellä ainakin syrjäseudulla on suuria vaikeuksia saada riittävä määrä koulutettuja järjestyksenvalvoja tilaisuuksiin ja koulutuksen maltillinenkin pidentäminen tulee lisäämään kustannuksia ja sitä myötä ongelmaa entisestään. Tämä koskee erityisesti pieniä yhdistyksiä, mutta myös isommilla toimijoilla on toisinaan haasteita saada riittävä määrä järjestyksenvalvoja tapahtumiin edes rahalla. Tilapäisestä (täysin kouluttamattomasta) järjestyksenvalvojasta sen nykyisessä muodossaan sopii luopua, vaikka heidän toiminnassaan ongelmia ei ole esiintynytkään. Jonkunlaisena kompromissina voisi toimia esimerkiksi verkkokurssityyppinen koulutus tai muu lyhyempi perehdytys varsinaisen järjestyksenvalvojan apuna toimiville peruskouluttamattomille henkilöille.

Itä-Suomen poliisilaitoksen näkemyksen mukaan poliisilaitoksella tulisi olla mahdollisuus joissakin poikkeuksellisissa tilanteissa hyväksyä yksittäistapauksessa johonkin pienimuotoiseen yleisötapahtumaan tilapäinen järjestyksenvalvoja toimimaan esimerkiksi kokeneen, koulutuksen omaan järjestyksenvalvojan apuna ja työparina. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi alle 500 hengen yksittäinen tapahtuma, jossa paikalle saapuvan yleisön ikärakenne huomioiden ei olisi odotettavissa etukäteen yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia seikkoja tai erityisiä liikennejärjestelyitä tms. Sen sijaan suuremmissa tapahtumissa kaikkien tapahtuman turvallisuutta valvojen henkilöiden tulisi olla suorittanut järjestyksenvalvojlta vaadittu koulutus.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry kannattaa esitystä.

Valtion Liikuntaneuvosto toi lausunnossaan esiin, että Suomessa järjestetään vuosittain kymmeniä tuhansia yleisötapahtumia. Urheiluseuroja Suomessa on yli 8 000. Seuratoiminta perustuu pääosin vapaaehtoistoimintaan. Työnantajina toimivien urheiluseurojen lukumäärä on noin kaksi tuhatta, joten kuusi tuhatta seuraa toimii täysin vapaaehtoisvoimin. Toisaalta myös työnantajina toimivissa seuroissa valtaosa työstä tehdään vapaaehtoisvoimin. Urheiluun ja liikuntaan liittyvien yleisötapahtumien turvallisuudesta ja katsomoturvallisuudesta Suomessa ei ole laaja-alaista ja ajantasaista tutkimustietoa. SUEK ry on kerännyt tietoa tapahtumien turvallisuudesta vuodesta 2021 lähtien jalkapallon osalta. Yleisesti ottaen katsomoturvallisuuden on arvioitu olevan Suomessa hyvällä tasolla, etenkin verrattuna moniin muihin maihin.

Liikuntaneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että koulutetut järjestyksenvalvojat ovat osaltaan turvaamassa liikunta- ja urheilutapahtumien ja tilaisuuksien turvallisuutta. Ehdotus poistaa laista mahdollisuus asettaa kouluttamattomia järjestyksenvalvoja tilaisuuksiin aiheuttaisi kuitenkin yhdistystoimijoille haasteita. Jo nykyisellään liikunta-/urheilutapahtumien järjestäjillä on paikoin vaikeuksia löytää järjestyksenvalvoja yleisötapahtumiinsa. Viime vuosina on noussut esiin huoli yhdistystoiminnan hallinnollisten vaatimusten kasvusta sekä vapaaehtoistoimijoiden vähentymisestä. Yhdistysten hallinnollisten vaatimusten taakkaa ei pidä tässä hetkessä kasvattaa. Harrastamisen hinnan nousu on puhuttanut viime vuosina. Harrastamisen kokonaiskustannukset muodostuvat useita erilaisista pienemmistä ja suuremmista kulueristä. Myös järjestysvalvojen kouluttamisen sekä palkkauksen kustannukset koituvat urheiluseurojen ja sitä kautta pääosin harrastajien maksettavaksi. Harrastamisen ja tapahtumien järjestäjien kustannusten nousua aiheuttavia toimenpiteitä tulee välttää.

Suomen Olympiakomitea ja sen jäsenjärjestöt vastustavat työryhmän esitystä poistaa mahdollisuus käyttää tilapäisiä kouluttamattomia järjestyksenvalvoja tilaisuuksissa. Esitys vaarantaa edellytykset järjestää sekä suuria vapaaehtoisvoimin hallinnoitavia tilaisuuksia, että pienten toimijoiden tilaisuuksia. Käytännössä esitys johtaa myös siihen, että kasvukeskuksia syrjemmällä järjestettävään tilaisuuksiin voi käytännössä olla mahdotonta saada riittävä määrä minkäänlaisia järjestyksenvalvoja. Tilapäisten järjestyksenvalvojen merkitys tapahtumien järjestämiselle on paljon suurempi kuin mitä raportti antaa ymmärtää. Raportissa ohitetaan se fakta, että koronapandemian seurauksena koulutettujen järjestyksenvalvojen määrä on vähentynyt merkittävästi. Ennen pandemiaa kortillisia järjestyksenvalvoja oli yli 50.000 ja tällä hetkellä noin 36.000.

Järjestyksenvalvojakoulutus ja vaadittava lisäkoulutus maksavat useita satoja euroja ja esimerkiksi pienille seuroille tällainen kulu voi olla ylitsepääsemätön. Esiin ei ole edes tullut erityisiä ongelmia tilapäisten järjestyksenvalvojen käytöstä tilaisuuksissa. Työryhmän asettamisen syynä on ollut julkisuuteen tulleet tiedot turva-alan ammattilaisten epäammattimaisesta toiminnasta, jolla ei ole mitään tekemistä usein talkoovoimin tapahtuvan järjestyksenvalvontatoiminnan kanssa. Raportin perussävy tuntuu olevan voimakeinojen käytön minimoinnissa, vaikka voimakeinoja joudutaan käyttämään erittäin harvoin suurimmassa osassa suomalaisia urheilutapahtumia, saati sitten muutenkaan puuttumaan perustavanlaatuisiin ihmisoikeuksiin. Paikallinen poliisilaitos arvioi kunkin tapahtuman ja riskiarvion perusteella mikä on koulutettujen järjestyksenvalvojen ja tilapäisten keskinäinen suhde kuhunkin tapahtumaan. Tilaisuuksien aikaisempi historia ja poliisin paikallistuntemuksen pohjalta tekemä kokonaisarvio tapahtuman riskeistä ovat tähänkin asti riittäneet järjestämään tilaisuudet turvallisesti.

Paikallisilla poliisilaitoksilla tulisi edelleen olla harkintavalta myöntää tilapäisten järjestyksenvalvojen käyttö. Poliisilaitoksilla on kokemus alueensa tapahtumien riskeistä. Tähän kokemukseen tulisi luottaa ja sallia tapahtumajärjestäjän sekä poliisin yhteistyöllä räätälöidä kuhunkin tapahtumaan sopiva ja tarkoituksenmukainen järjestyksenvalvonta. Mikäli työryhmän esitys toteutetaan, tietää se myös lajiilijoille ja erityisesti seuroille merkittävää lisälaskua, jos ja kun ne joutuvat kustantamaan koulutuksen tapahtumiensa henkilöstölle. Erityisen paljon tämä koskettaisi todennäköisesti pieniä seuroja. Hallitusohjelman mukaan hallitus turvaa liikunnan vapaaehtoistyön varmistuksen, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle. Työryhmän esitys sotii täysin hallitusohjelman kirjausta vastaan.

Tapahtumateollisuus ry haluaa myös tuoda esiin kortillisten järjestyksenvalvojen määrän voimakkaan vähenemisen, mikä on vaikuttanut merkittävästi järjestyksenvalvojen alueelliseen saatavuuteen eri puolilla Suomea. Pahimmillaan järjestyksenvalvojen saatavuusongelmat voivat jo nykyisellään vaarantaa koko tapahtuman järjestämisen. Tapahtumateollisuus ry pitää työryhmän esitystä hyvin valitettavana. Tämä käytännössä vaarantaa erityisesti suurten sekä täysin vapaaehtoisvoimin järjestettävien tapahtumien, kuten hyväntekeväisyyteen ja harrastuksiin liittyvien tapahtumien järjestämisen edellytykset. Tämä on kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten näkökulmasta huolestuttava kehityssuunta. Saatavuusongelmat kasvavat erityisesti sellaisissa tapahtumajärjestämisen paikoissa, joissa ei ole lähellä suuria kaupunkeja ja tarvittavia järjestyksenvalvojia ei pystytä rekrytoimaan lähialueilta.

Tapahtumateollisuus ry pitää henkilöstön saatavuuden näkökulmasta ongelmallisena työryhmän esitystä pidentää järjestyksenvalvojakoulutusta ja laajentaa järjestyksenvalvojakoulutuksen osaa-mistavoitteita. Samoin huolestuttavaa on esitys sisällyttää voimankäytön kertauskoulutusvaatimuksen piiriin myös muut kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat. Yhdessä kortillisten järjestyksenvalvojen jo valmiiksi voimakkaan vähentymisen ja tilapäisten järjestyksenvalvojen laista poistamisen kanssa järjestyksenvalvojen saatavuus tulee muodostumaan entistä pahemmaksi pullonkaulaksi tapahtumien järjestämiselle. Lisäksi on huomioitavaa, että vaikka tiukennettujen säännösten myötä tapahtumia voitaisiinkin mahdollisesti yhä järjestää pääkaupunkiseudulla, tämä ei todennäköisesti samalla tavalla onnistu muualla Suomessa merkittävästä työvoimapulasta johtuen. Tilapäisesti ja satunnaisesti työskentelevien kortillisten järjestyksenvalvojen lukumäärää ei todennäköisesti saada kasvatettua, koska koulutusvaatimukset muodostuvat työntekijälle kannattamattomiksi ja tapahtuman järjestäjälle taloudellisesti mahdottomiksi. Tämän vuoksi tapahtuma-ala suhtautuu äärimmäisen varauksellisesti ehdotukseen, että tilapäiset järjestyksenvalvojat poistetaan laista. Työryhmän raportissa on sivuttu työvoiman saatavuuden tematiikkaa: "Muun muassa koulutusvaatimuksesta poikkeamiseen ns. tilapäisten järjestyksenvalvojen kohdalla lienee vaikuttanut myös tahto varmistaa riittävä järjestyksenvalvojamäärä suurisakin yleisötilaisuuksissa". Tämä käytännön arkeen ja säännösten toteutettavuuteen merkittävästi

vaikuttava huomio on kuitenkin ohitettu työryhmäraportissa epärelevanttina: "Toisaalta voidaan kysyä, voiko tällainen peruste olla paikallaan tehtävissä, joissa perusoikeuksiin puuttumisen mahdollisuus on kuitenkin reaalisesti olemassa".

Tapahtumateollisuus ry on myös pettynyt, kuinka kapeana ja muusta tapahtumissa tapahtuvasta työstä irrallisena järjestyksenvallontatehtävät työryhmän raportissa nähdään. Tapahtuma-alan näkökulmasta tapahtumakävijät odottavat yhä enemmän tapahtumissa työskenteleviltä hyvää asiakaspalvelua ja siihen liittyvää asennetta. Tapahtumateollisuus ry näkee olennaiseksi vahvistaa tapahtumajärjestäjän organisaation kykyä esimerkiksi palvella asiakkaita muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, vastata asiakkaiden ensiavun tarpeisiin ja ylipäättään erilaisiin asiakaspalvelutaitoa ja ihmisten kanssa työskentelyn taitoa vaativiin tehtäviin. Kun järjestyksenvallontatehtävää katsotaan ainoastaan voimankäyttötehtävänä, tämän merkittävän henkilöstöryhmän käyttöä ei voida kehittää asiakkaiden tarpeita palvelemaan suuntaan.

Tapahtumissa tulee voida olla vastaisuudessa sekä voimankäyttöön erikoistuneita järjestyksenvallvoja, että asiakaspalvelutehtäviin keskittyneitä tilapäisiä järjestyksenvallvoja, jotka voivat turvallisuussuunnitelmien mukaisesti kutsua tarvittaessa paikalle voimankäyttökoulutuksen saaneita järjestyksenvallvoja. Tähän toimintamalliin nykyisin tapahtumissa käytössä olevat tekniset ratkaisut antavat hyvät edellytykset.

Työryhmän raportissa myös turvallisuutta on tarkasteltu hyvin kapeasti. Tapahtumajärjestäjien näkökulmasta tapahtumien turvallisuutta on kehitetty ja on syytä kehittää erityisesti ennakoivan ja kokonaisvaltaisen turvallisuuskäsityksen pohjalta. Häirinnän ehkäisy ja turvallisemman tilan periaatteet, isojen väkijoukkojen ohjaaminen sekä hätätilanteessa toimiminen ja varautuminen ovat esimerkkejä osaamisalueista, joita tapahtumajärjestäjä ja asiakkaat nykyaikaisilta järjestyksenvallvoilta tarvitsevat. Kun koulutusta kehitetään vain voimankäytön juridisten edellytysten ymmärtämisen ehdoilla, tarkoittaa se vääjäämättä, että muut toimintaympäristön tarpeista kumpuavat osaamistarpeet jäävät sivuosaan.

Tapahtumateollisuus ry yhtyy Palvelualojen ammattiliitto eriävään mielipiteeseen, jonka mukaan järjestyksenvallontaa ja tapahtumaturvallisuushenkilöstön työnjakoa olisi syytä lähteä kehittämään portaittaiseen suuntaan. Useimmissa tapahtumakävijöiden turvallisuutta ja hyvinvointia koskevissa asioissa riittää, että tapahtuman henkilöstöllä on hyvät vuorovaikutus- ja asiakaspalvelutaidot. Tämän lisäksi jokaisen tapahtumassa toimivan työntekijän ja vapaaehtoisen on pystyttävä havainnoimaan tapahtuman turvallisuutta ja osattava ilmoittaa tästä tarvittaessa eteenpäin.

Tapahtumaturvallisuuden takaamiseksi tarvitaan myös järjestyksenvallvojakoulutuksen saaneita henkilöitä niihin tilanteisiin, joissa joudutaan käyttämään harkintaa voimakeinojen käytöstä ja mahdollisesti käyttämään voimakeinoja, mutta tämän osaamisen ja toimenkuvan merkitys ei ole tapahtumakokonaisuudessa niin keskeinen kuin raportti antaa ymmärtää. Kolmantena turvallisuuden tuottamisen tasona on turvallisuusjohtamisen tehtävissä tapahtumassa työskentelevät henkilöt, joilla on kyky ennakoita turvallisuustarpeita, suunnitella ja koordinoita eri toimijoiden tekemistä tapahtumassa ja johtaa tapahtumaa turvallisuuden näkökulmasta.

SOA – Suomen Ohjelmatoimistot ja Agentit ry tukee Tapahtumateollisuus ry:n lausuntoa ja kannattaa sen yllä olevaa näkemystä.

AKK Sports Oy:n lausunnon mukaan raportissa esitetään tilapäisten järjestyksenvallvojen määräksi vuonna 2022 reilut kaksisataa henkilöä. Suomen Olympiakomitea on otsikkoasiaan antamassa lausunnossaan esittänyt poliisilaitoksille esittämänsä tietopyyntöön perustuen (tilanne per 27.11.), että myönnettyjä tilapäisiä lupia oli yhteensä 3.459 kappaletta. AKK Sports Oy:n järjestämässä Suomen MM-rallissa, Secto Rally Finlandissa tilapäisten järjestyksenvallvojen lukumäärä vuonna 2022 oli yhteensä 256, joka jo yksistään ylittää työryhmän mietinnössä esitetyn luvun ja

ilmentää ikävällä tavalla sen, ettei työryhmän mietintö perustu ainakaan tältä osin faktoihin. Kyseenalaistamme vahvasti myös muut mietinnössä faktoina esiteltyt asiat ja niihin pohjautuvat väittämät esimerkiksi väliaikaisten järjestyksenvalvojen merkityksestä tapahtumajärjestämisessä. Tapahtumat, joita myös autourheilukilpailut ovat, työllistävät vuosittain merkittävän määrän järjestyksenvalvoja. Yksittäiseen tapahtumaan tarvitaan jopa useita satoja järjestyksenvalvoja ja esim. Suomen MM-rallissa on jouduttu jo vuosikaudet tukeutumaan väliaikaisten järjestyksenvalvojen rekrytointiin.

Johtuen kortillisten järjestyksenvalvojen määrän dramaattisesta vähenemisestä koronapandemian myötä, jouduttiin Suomen MM-rallissa hakemaan poliisin kanssa korvaavia ratkaisuja yleisöturvallisuuden varmistamiseen. Vuonna 2022 pilotoitiinkin kokeilua, jossa jonkin verran kasvatettiin kortillisten järjestyksenvalvojen määrää, mutta samalla korvattiin merkittävä osa aiemmin väliaikaisista järjestyksenvalvoista yleisönohjaustehtävien osalta ns. liikenteenohjaajilla. Kokeilusta saadut tulokset olivat erittäin hyvät ja koska Suomen MM-rallin kaltaisissa tapahtumissa suurin osa järjestyksenvalvojen työstä on nimenomaan yleisön ohjaamista ja ohjeistamista, eikä niinkään perinteistä järjestyksenvalvontaan liittyväksi miellettyä, välillä voimankäyttöäkin vaativaa yleisön kontrollointia. Yhteistyö poliisin kanssa on mahdollistanut edellä mainitun onnistuneen kokeilun ja tällä saatiin myös väliaikaisten järjestyksenvalvojen lukumäärää pienennettyä. Tarve väliaikaisille järjestyksenvalvoille on edelleen merkittävä. Järjellisin kustannuksin saatavilla olevien kortillisten järjestyksenvalvojen nykyinen lukumäärä ei riitä täyttämään Suomen MM-rallille asetettuja järjestyksenvalvojen kokonaismäärää koskevaa vaatimusta.

Järjestyksenvalvonnasta keskusteltaessa on myös hyvä tiedostaa, että tapahtuman luonteesta riippuen myöskään kortilliset järjestyksenvalvojat eivät ole aina se tehokkain yleisön turvallisuutta parantava toimenpide. Esimerkiksi Suomen MM-ralliin kortillisia järjestyksenvalvoja joudutaan vuosittain tuomaan tapahtumaan kymmenittäin muualta Suomesta kalliilla hinnalla, eikä näillä henkilöillä ole usein ollut lainkaan kokemusta rallitapahtumasta ja sen ominaispiirteistä tai autourheiluun liittyvistä turvallisuusriskeistä. Rallitapahtumasta vuosien kokemuksen omaava ns. safety-henkilö on usein paljon pätevämpi toimimaan kyseisessä toimintaympäristössä kuin muualta tuotu kokematon kortillinen järjestyksenvalvoja.

Erityisesti kortillisten järjestyksenvalvojen saatavuuteen ja osaamiseen liittyvät haasteet korostuvat Suomen MM-rallin kaltaisissa suurtapahtumissa, joissa kyseisellä alueella tarvittavien järjestyksenvalvojen lukumäärä kasvaa hetkellisesti alueen normaaliin järjestyksenvalvojen tarpeeseen nähden moninkertaiseksi. Ongelma on korostunut Suomen MM-rallin lisäksi myös lähes kaikissa AKK:n alaisissa SM-tason autourheilukilpailuissa. Järjestyksenvalvojen saatavuusongelma koskee AKK:n alaisia tapahtumia ja toimintaa hyvin laajassa mittakaavassa ja tilapäiset järjestyksenvalvojat ovat nykyään jopa aiempaa välttämättömpiä tapahtumien järjestämiselle. Järjestyksenvalvojen rooli tapahtumissa on hyvin moninainen. Vaikka Suomen MM-ralli on massiivinen yleisötapahtuma, joka levittyy suurelle maantieteelliselle vaikutusalueelle, on tapahtuma kuitenkin luonteeltaan sellainen, että vuosittaiset järjestyksenvalvojen voimankäyttölanteiden määrät ovat olemattoman pieniä. Suomen MM-rallissa järjestyksenvalvoja eniten työllistävät tehtävät keskittyvät yleisön ohjaamiseen ja neuvontaan ja tästä syystä yhteistyössä viranomaisten kanssa on pystytty osa näistä yleisön ohjaamiseen ja neuvontaan liittyvistä tehtävistä vastuuttamaan onnistuneesti ns. liikenteenohjaajille.

On kuitenkin selvää, että on myös sellaisia tapahtumia, joissa järjestyshäiriöiden riskin voidaan todeta olevan merkittävästi korkeampi. Paikallinen poliisilaitos arvioi kuitenkin aina kunkin tapahtuman ja siitä tehtävän riskiarvion perusteella, mikä on kortillisten järjestyksenvalvojen ja tilapäisten keskinäinen suhde kussakin tapahtumassa. Kuten myös Suomen Olympiakomitean antamasta lausunnosta ilmenee, niin useimmiten tällaisten korkeamman riskitasojen tapahtumien vastuulliset tapahtumajärjestäjät kantavat oma-aloitteisesti vastuunsa yleisön turvallisuudesta. He pyrkivät käyt-

tämään mahdollisimman suurta määrää kortillisia järjestyksenvalvonnan ammattilaisia, eivätkä juurikaan esim. väliaikaisia järjestyksenvalvoja. Yleisesti voidaan todeta, että tilaisuuksien aiempi historia ja poliisin paikallistuntemuksen pohjalta tapahtumajärjestäjän kanssa yhteistyössä tekemä kokonaisarvio tapahtuman riskeistä on tähänkin asti riittänyt takaamaan tapahtumien turvallisen järjestämisen.

Koska työryhmä ottaa mietinnössään kantaa myös järjestyksenvalvonnan koulutussisällön muutostarpeisiin ja tilapäisten järjestyksenvalvojien roolin olemassaolon oikeutukseen jatkossa, olisi järjestyksenvalvonnan roolin ja sen sisältämien tehtävänkuvien moninaisuuden ymmärtäminen tapahtumissa tullut olla yksi otsikkoasia valmistelleen työryhmän ydintehtävistä. Vasta tällaisen ymmärtämisen saavuttamisen jälkeen, järjestyksenvalvontaa koskevan kannan muodostaminen asiassa voitaisiin yleisesti hyväksyä, mutta valitettavasti nyt tämä ymmärtämys loistaa poissaolollaan työryhmän mietinnössä. Muutenkin, kun on hyvin ilmeistä, että työryhmän asettamiseen on johtanut nimenomaan julkisuudessakin paljon huomiota saaneet tapaukset vartiointi/turva-alan ammattilaisien epäammattimaisesta toiminnasta, voidaan pitää hyvin kyseenalaisena, että työryhmän työ ulotettiin koskemaan myös järjestyksenvalvontaa eikä sitä rajattu koskemaan vain vartiointialaa.

Järjestyksenvalvonta on myös yksi merkittävä talkootyön muoto suomalaisessa urheilutapahtumakentässä ja esimerkiksi Suomen MM-rallissa järjestyksenvalvonta on yksi tärkeimmistä tulolähteistä tapahtuman järjestämiseen osallistuville talkootyöllä varainkeruuta harjoittaville yhdistyksille. Jo nykyisellään järjestyksenvalvojakoulutus on yhdistyksille merkittävä taloudellinen investointi ja työryhmän esittämä vaadittava lisäkoulutus tuo tähän arviolta useiden satojen eurojen lisäkustannuksen per koulutettava henkilö. Esimerkiksi pienille urheiluseuroille tällainen lisäkulu olisi useimmiten ylitsepääsemättömän suuri ja näin järjestyksenvalvoja ei olisi enää jatkossa mielekästä kouluttaa seurojen toimesta. Tämä puolestaan johtaisi niin kortillisten kuin tilapäistenkin järjestyksenvalvojien jo nykyistä heikompaan saatavuuteen ja pahimmillaan tekisi käytännössä mahdottomaksi hyvin monen tapahtuman järjestämisen. Edellisen heijastusvaikutukset puolestaan ulottuisivat koko suomalaiseen yhteiskuntaan. Vaikka työryhmä on raportissaan sivunnut työvoiman saatavuutta mm. toteamalla ”koulutusvaatimuksesta poikkeamiseen ns. tilapäisten järjestyksenvalvojien kohdalla lienee vaikuttanut myös tahto varmistaa riittävä järjestyksenvalvojamäärä suurissakin yleisötapahtumissa.” On tämä tapahtumajärjestämisen käytännön arkeen ja säännösten toteutettavuuteen merkittävästi vaikuttava huomio ohitettu työryhmäraportissa epärelevanttina: ”Toisaalta voidaan kysyä, voiko tällainen peruste olla paikallaan tehtävissä, joissa perusoikeuksiin puuttumisen mahdollisuus on kuitenkin reaalisesti olemassa.” Mikäli työryhmä olisi edellä mainitulla tavalla saavuttanut reaalisen ymmärryksen järjestyksenvalvojien roolista ja tehtävänkuvista tapahtumissa, ei edeltävää pohdintaa olisi käytännössä tarvinnut edes tehdä, mutta edellä mainitut vain korostavat sitä tosiasiaa, että työryhmä on mietinnössään käsitellyt järjestyksenvalvontaan liittyviä asioita sekä väärin faktojen että täysin puutteellisen ymmärtämisen pohjalta. Näistä syistä johtuen mietinnön sisältämiä järjestyksenvalvontaa koskevia ehdotuksia ei tule missään olosuhteissa alkaa toteuttamaan sellaisenaan, tai muuten erityisesti suurtapahtumien järjestämisestä Suomessa tulee täysin mahdotonta.

On selvää, että järjestyksenvalvontaa, joka sisältää myös ns. voimankäyttöoikeuksia muita henkilöitä kohtaan, on hyvä aika ajoin tarkastella myös lainsäädännön ja koulutusvaatimusten osalta. Hallinnon ja viranomaisten tulee tällöin saavuttaa myös riittävä ymmärtämys asian nykytilasta sekä käsitys siitä mitkä ovat mahdollisten sääntelyyn tehtävien muutoksien seurannaisvaikutukset yhteiskunnassa ja eri toimialoilla, joihin ne vaikuttavat. Niin tapahtuma- ja ravintola-alan edunvalvontajärjestöt kuin useat suomalaisten suurtapahtumien järjestäjätkin ovat valmiit tuomaan oman tietämyksensä lainsäätäjän ja viranomaisten käyttöön, jotta mahdolliset muutokset saadaan mahdollisimman hyvin palvelemaan kaikkia osapuolia. Tällaista laaja-alaista vuoropuhelua ei kuitenkaan voida saavuttaa, jos hallinnon avoimuus ei toteudu ja työryhmät asetetaan toimimaan ilman kaikkia kyseisen toiminnan kannalta olennaisten alojen edustajia.

AKK, sen jäsenjärjestöt ja Suomen MM-ralli katsovatkin, ettei työryhmäraportin sisältämää esitystä tilapäisten järjestyksenvalvojen kieltämiseksi tule toteuttaa lainkaan ja ettei myöskään järjestyksenvalvontaa koskevia koulutusvaatimuksia voida muuttaa ilman laaja-alaista vuoropuhelua sellaisten tahojen kanssa, joilta järjestyksenvalvonnan toteuttamista osana heidän toimintaa edellytetään. Paikallisilla poliisilaitoksilla tulisi myös jatkossa olla harkintavalta myöntää tilapäisten järjestyksenvalvojen käyttö. Poliisilaitoksilla on kokemus alueensa tapahtumien riskeistä ja tähän kokemukseen tulisi luottaa ja sallia tapahtumajärjestäjän ja poliisin yhteistyöllä räätälöidä kuhunkin tapahtumaan kyseisen tapahtuman erityispiirteet huomioiva ja tarkoituksenmukainen järjestyksenvalvonta. Mikäli työryhmän esitys toteutetaan, tietää se myös lajiliitoille ja erityisesti seuroille ja yhdistyksille, myös urheilutoiminnan ulkopuolella, merkittävää lisälaskua, jos ja kun ne joutuvat kustantamaan huomattavasti nykyistä laajemman ja kalliimman koulutuksen tapahtumiensa henkilöstölle. Erityisen paljon tämä koskettaisi todennäköisesti pieniä seuroja, joilta samalla katoaisi varainhankintamuotona talkootyönä tehtävä järjestyksenvalvonta kokonaan.

Finland Festivals lausunnossaan tuo esiin, että pelkästään Savonlinnan Oopperajuhlat käytti 177 tilapäistä järjestyksenvalvojaa poliisilaitoksen erityisluvan perusteella vuonna 2022. Työryhmän esitys kirjaa siis väärä lukuja todellisesta tilanteesta ja niiden perusteella ehdottaa, että laista poistetaan mahdollisuus asettaa kouluttamattomia järjestyksenvalvoja tilaisuuksiin. Työryhmä ei ota ollenkaan huomioon, että tilapäiset järjestyksenvalvojat ovat täysin keskeinen osa lukuisten kesätapahtumien toteuttamista. Seuraukset tilapäisten järjestyksenvalvojen poistamisesta olisivat festivaali- ja koko tapahtuma-alalle huomattavan negatiiviset. Yhdistyspohjaiset taide- ja kulttuurifestivaalit käyttävät varsinaisten järjestyksenvalvojen apuna tilapäisiä järjestyksenvalvoja tapahtuman aikana. Heidän roolinsa koko tapahtuman toteuttamiselle on ensiarvoisen tärkeä. Työryhmän ehdotus tarkoittaisi käytännössä sitä, että vapaaehtoisina toimivien järjestyksenvalvojen pitäisi suorittaa monipäiväinen maksullinen koulutus. Tämä tekisi vapaaehtoisten saamisen käytännössä mahdolliseksi. Ehdotus merkitsisi suuria ongelmia erilaisten taide- ja kulttuurifestivaalien järjestämiselle ja vaarantaisi koko alan tulevaisuuden. Finland Festivals ei näe syytä muuttaa lakia tältä osin. Nykyinen laki määrittää selkeästi ja oikeasuhtaisesti järjestyksenvalvojen kokonaisuuden. Poliisilaitos määrittää aina tapauskohtaisesti ja vuoropuhelussa tapahtuman järjestäjien kanssa sen, mikä on oikea suhde kortillisten järjestyksenvalvojen ja heidän apunaan toimivien tilapäisten järjestyksenvalvojen välillä. Nykyinen käytäntö on toiminut ongelmitta ja mitään ongelmia satojen kesätapahtumien turvallisuuden suhteen ei ole ilmennyt.

MaRa ry toteaa, että raportissa olevat luvut tilapäisten järjestyksenvalvojen määrästä eivät vastaa todellista asiantilaa. Tilapäisiä järjestyksenvalvoja on hyväksytty tapahtumiin huomattavasti enemmän. Vuoden alussa (maaliskuu) tai vuoden lopussa (joulukuu) voimassa olevat hyväksynnit tilapäisistä järjestyksenvalvoista jättävät lukumäärän ulkopuolelle kaikki kesän tapahtumiin hyväksytyt tilapäiset järjestyksenvalvojat. Poliisilaitos voi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 37 §:n nojalla hyväksyä tilapäisen järjestyksenvalvojakortittoman järjestyksenvalvojan yksittäiseen tilaisuuteen tai saman järjestäjän samassa paikassa järjestämiin saman luonteisiin tilaisuuksiin enintään neljäksi kuukaudeksi yhden vuoden aikana. Näin ollen esimerkiksi kesän festivaali-, kulttuuri- ja urheilutapahtumien tilapäiset järjestyksenvalvojen hyväksynnit eivät enää ole voimassa vuoden lopussa. Tilapäisiä järjestyksenvalvoja käytetään varsinaisten järjestyksenvalvojen apuna esimerkiksi kesätapahtumissa. Monesti tapahtumanjärjestäjä sopii yhdistysten (esimerkiksi urheiluseura) kanssa siitä, että yhdistykset toimittavat tilapäisiä järjestyksenvalvoja tapahtumaan. Tilapäiset järjestyksenvalvojat toimivat tapahtumassa vapaaehtoisina ja yhdistys saa tästä tapahtumajärjestäjältä korvauksen (yhdistyksen varainhankintaa).

Jos tilapäisiltä järjestyksenvalvoilta vaadittaisiin jatkossa järjestyksenvalvojan koulutusta, se edellyttäisi, että tapahtumassa tilapäisenä järjestyksenvalvojana toimiva vapaaehtoinen joutuisi suorittamaan monta sataa euroa maksavan monipäiväisen koulutuksen. Tapahtumien ja tapahtumaan tilapäisiä järjestyksenvalvoja toimittavien yhdistysten kulut nousisivat kohtuuttomalla tavalla, koska

tilapäisten järjestyksenvalvojen koulutuksesta aiheutuvat lisäkulut tulisivat niiden maksettavaksi. Tilapäisiin järjestyksenvalvojatehtäviin hakeutuvien henkilöiden määrä myös romahtaisi uuden koulutusvaatimuksen seurauksena. Ehdotus vaarantaisi suurten ja pienten kulttuuri- ja urheilutapahtumien järjestämisen Suomessa.

MaRa toteaa, että nykyään poliisilaitos määrittää aina, kuinka monta kortillista järjestyksenvalvojaa tapahtumassa on oltava tilapäisten järjestyksenvalvojen ohella. Kouluttamattomien järjestyksenvalvojen enimmäismäärä suhteessa koulutettuihin järjestyksenvalvojiin arvioidaan aina tapauskohtaisesti ja poliisilaitokset ja tapahtumanjärjestäjät käyvät asiasta vuoropuhelua. MaRa toteaa, että tilapäisten järjestyksenvalvojen käyttö tapahtumissa ei ole aiheuttanut mitään ongelmia tai turvallisuus- tai järjestyksenvalvojapuutteita. Tilanne on päinvastainen. Vakiintuneet ammattimaiset tapahtumajärjestäjät ja turvallisuusalan palveluntarjoajat huolehtivat siitä, että tilapäiset kortittomat järjestyksenvalvojat ovat tapahtumissa korvaamattoman tärkeitä toimiessaan varsinaisten järjestyksenvalvojen apuna järjestyksen ja turvallisuuden varmistamisessa ja asiakaspalvelijoina.

Stadin ammattiopiston näkemyksen mukaan väliaikaisen vartijan sekä tilapäisen järjestyksenvalvojan hyväksyntämääriä tulisi tarkastella tarkemmin vuositasolla, ei voimassa olevien hyväksyntien lukumäärällä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes suhtautuu lausunnossaan myönteisesti työryhmän ehdotukseen siitä, että yksityisiä turvallisuuspalveluita koskevasta lainsäädännöstä poistettaisiin mahdollisuus asettaa kouluttamattomia järjestyksenvalvojia tilaisuuksiin. Kuluttajaturvallisuuden kannalta on olennaista, että järjestyksenvalvontatehtäviä suorittavilla henkilöillä on riittävä osaaminen esimerkiksi yleisön turvallisuuden varmistamiseksi, tapahtuman aikaisen turvallisuustilanteen seuraamiseksi sekä yleisön ohjeistamiseksi. Jos mahdollisuus asettaa kouluttamattomia järjestyksenvalvojia poistetaan, on tärkeää huomioida, että tästä huolimatta suurissa tilaisuuksissa on riittävästi kuluttajaturvallisuudesta huolehtivaa henkilökuntaa. Eräs vaihtoehto voisi olla porrastaa tilaisuuksien turvallisuudesta vastaavan henkilöstön koulutusta siten, että vain osa turvallisuudesta vastaavasta henkilöstöstä olisi järjestyksenvalvojia ja osa muuta yleisön valvonnasta, opastamisesta ja turvallisuudesta huolehtivaa henkilökuntaa. Tällaisen henkilökunnan tulisi ottaa huomioon erityisesti safety-turvallisuus ja palvelunäkökulma yleisöturvallisuuden varmistamiseksi. Tämänkaltaisen toimintamalli on ollut esillä myös Poliisihallituksen asettamassa valtakunnallisessa yleisöturvallisuusasioiden ohjausryhmässä. Tilaisuuksien kuluttajaturvallisuuteen liittyvien ongelmatilanteiden ratkaisemisen kannalta voi lähtökohtaisesti usein olla riittävää, että turvallisuudesta huolehtiva henkilökunta on helposti lähestyttävää ja asiakaspalvelutaitoista.

2. Voimakeinojen käytön lakisäätteisiä edellytyksiä koskevaa opetusta vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksessa pidennetään

Poliisiammattikorkeakoulun lausunnon mukaan tarpeellisena nähdään myös teorian tuntien kasvattaminen voimankäytön lainsäädännön osalta, jolloin erityisesti suhteellisuus-, tarkoitussidonnaisuus-, tarpeellisuus- sekä puolustettavuusperiaatteisiin pystytään perehtymään tarkemmin. Työryhmän selvityksessä ei otettu kantaa voimankäytön kouluttajakoulutukseen. Poliisiammattikorkeakoulun mielestä, ja erityisesti, myös voimankäytön kouluttajakoulutusta tulisi laajentaa niin sisällöllisesti kuin ajallisesti.

Nykyinen voimankäytön kouluttajakoulutus (vähintään 56 tuntia) on sisällöllisesti tiivis kokonaisuus, joka suoritetaan seitsemän (7) päivän aikana. Vaativat aihekokonaisuudet ja informaation määrä suhteessa lyhyeen aikaan asettavat haasteita opiskelijoiden oppimiselle, mutta myös koulutuksesta vastaaville opettajille. Sisäministeriön asetuksessa mainittujen vähimmäisaihealueiden vuoksi, koulutuksessa ei ole ollut mahdollista perehtyä riittävästi mm. yhdenvertaisuuteen, erilaisien ihmisten kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen omina teemoinaan. Lisäksi pedagogisten taitojen

kasvattaminen olisi koulutuksessa olennaista. Edellä mainittujen perusteluiden vuoksi Poliisiammattikorkeakoulu katsoo, että voimankäytön kouluttajakoulutuksiin tulisi vähintäänkin lisätä samoja aihealueita, kuin järjestyksenvälvojakouluttajakoulutuksiin.

Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan voimankäytön koulutus on fyysisten tekniikoiden osalta tällä hetkellä hyvällä tasolla huomioiden koulutuksessa siihen varattu aika. Vartijoilla oleva vuosittainen voimankäytön kertauskoulutusvaatimus tulisi ulottaa toimenpidesuosituksen mukaisesti myös järjestyksenvälvojiin. Yksityisen turva-alan voimankäyttökouluttajien koulutus Poliisiammattikorkeakoulussa on poliisilaitoksen näkemyksen mukaan hyvin koordinoitu ja koulutusnäytöt dokumentoitu. Usein vastustamistilanteet alkavat ensimmäisessä kohtaamisessa ja puhutustilanteessa. Koska turvallisuusalakin on palveluala, niin teoria- ja voimankäytön koulutuksessa tulisi antaa suurempi paino palvelukäyttämiseen (kohtaaminen, puhutus, elekieli, vartijan oma käyttäytyminen) ja lisäkoulutuksen tuntimäärää tulisi kohdentaa nimenomaisesti siihen. Vartijan peruskoulutuksessa asian voisi huomioida painotusta muuttamalla. Järjestyksenvälvojan koulutuksessa tuntimäärää voitaisiin lisätä, koska järjestyksenvälvojan koulutus on muutenkin varsin lyhyt.

Hämeen poliisilaitoksen lausunnossa yhdytään työryhmän näkemykseen siitä, että voimakeinojen käytön lakisääteisiä edellytyksiä koskevaa opetusta tulisi sekä vartijan että järjestyksenvälvojan koulutuksessa lisätä, samoin kuin erilaisten ihmisten kohtaamiseen ja ”puhuttamiseen” liittyviä taitojen opetusta. Samoin voimankäytön lisäkoulutuksen osalta kannatetaan työryhmän ehdotusta voimankäytön lisäkoulutusta vastaavan koulutuksen siirtämistä/sisällyttämistä suoraan SM:n asetukseen perustuviin järjestyksenvälvojan koulutusvaatimuksiin.

Agmen Oy tuo lausunnossaan esiin, että poliisi aloittaa kenttätönsä 216 tunnin voimankäyttöharjoittelun jälkeen samassa työympäristössä kuin yksityisen turvallisuusalan toimijat. Väliaikainen vartija voi aloittaa työnsä ilman minkäänlaista voimankäyttökoulutusta, ja perehdytysjakson jälkeen työskennellään useimmiten yksin. Tämä on erittäin merkittävä työturvallisuusriski väliaikaisille vartijoille sekä riski kohdehenkilöiden eli kansalaisten oikeusturvalle. Poliisihallituksen nykymuotoiset koulutusmääräykset tämän mahdollistavat, ja työryhmä ei tätä epäkohtaa raportoinut millään muotoa. Voimankäytön koulutuksen riittävä laatu ja määrä ovat paras tapa varmistaa, että voimakeinoja käytetään vain silloin kun se on tarpeellista ja sitten kun niitä käytetään, ovat niiden seuraukset ennakoitavia ja hyväksyttäviä. Voimankäytön tekniikan harjoittelun lisäksi yksityisen turvallisuusalan koulutukseen kaivataan huomattava määrä lisää käytännön harjoittelua, jolloin työssä kohdattavia tilanteita ja ongelmia opitaan ratkomaan tarkastelun kestäväällä tavalla jo ennen työelämää.

Koulutuskuntayhtymä OSAO Oulu toteaa lausunnossaan, että oikeus kouluttaa virallista voimankäyttöä tulisi säätää vain koulutuksen järjestäjälle, jolla on järjestämislupa turvallisuusalan perustutkintoon tai turvallisuusalan ammattitutkintoon. Järjestyksenvälvojan tai vartijan koulutuksen järjestämistä etänä ei tulisi sallia. Kouluttajakoulutus tulisi olla edellytyksenä myös vartijan koulutusta antavalle henkilölle. Kohtaamisen ja puhuttamisen hallinta on tärkeää kaikille alalla toimiville, siksi se tulisi huomioida vahvemmin myös vartijan ja järjestyksenvälvojan koulutuksissa. Kaikki alalla toimivat tulisi olla voimankäytön kertausvelvoitteen piirissä. Tällä hetkellä on olemassa vain vuosittainen voimankäytön kertauskoulutus. Koulutuksen tulisi käsitellä myös fyysisiä voimakeinoja esimerkiksi järjestyksenvälvojan voimankäytön lisäkoulutuksesta. Näytöt tulisi antaa kaikista välineistä erikseen sekä myös fyysisistä voimakeinoista. Lisäksi kouluttajalla pitäisi olla tosiasiallinen mahdollisuus hylätä suoritus, mikäli koulutettava ei suoriudu hyväksyttävällä tasolla. Nykyisin henkilö voi välittömästi ja kenenkään tietämättä hakeutua toiselle kouluttajalle, mikäli hän ei ole saanut todistusta hyväksynnästä, ja pyytää todistusta kertauskoulutuksesta.

Voimankäytön koulutuksen suorittaminen ja sen kertauskoulutus tulisi olla pakollinen kaikessa järjestyksenvälvontatoiminnassa ja sen tulisi koskea kaikkia alalla toimivia ja myös satunnaisesti työs-

kenteleviä. Voimankäytön kertauskoulutuksessa pitää olla mahdollisuus hylätä suoritus. Uusintamahdollisuudessa tulisi edellyttää lisäkoulutusta voimankäyttöön. Uusintasuoritus tulisi toteuttaa samalle kouluttajalle. Työpaikoilla voitaisiin toteuttaa voimankäytön kertaavaa koulutusta, mutta vuosittaiset viralliset voimankäytön koulutukset tulisi toteuttaa turvallisuusalan koulutusta järjestävissä ammatillisissa oppilaitoksissa.

Stadin ammattiopiston näkemyksen mukaan työryhmän ehdotus järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen lisäämisestä järjestyksenvalvojan peruskoulutukseen vähentäisi järjestyksenvalvojen hyväksyntämäärää valtavasti eikä koulutus ole muutenkaan työtehtäviin nähden välttämätön. Lisäkoulutus tulisi olla tarjolla niin vartijoille kuin järjestyksenvalvojillekin. Suuri osa vartijoista tai järjestyksenvalvoista ei voi tätä voimankäytön lisäkoulutusta nykyisillä vaatimuksilla hyväksyvästi suorittaa. Toimintaa voisikin säätää niin, että voimankäytön lisäkoulutuksen saaneita vartijoita ja järjestyksenvalvoja tulisi olla toimeksiannossa paikalla tai saatavissa esimerkiksi 1:3.

3. Voimankäyttövälineiden kertauskoulutusvaatimusten piiriin myös muut työssään voimankäyttövälineitä kantavat

Poliisihallituksen näkemyksenä on, että voimankäyttövälineiden kertauskoulutusvaatimuksen piiriin olisi sisällytettävä myös muut kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat, jotka kantavat työssään voimankäyttövälineitä. Tämä näkemys on ollut Poliisihallituksessa vallalla jo heti nykyisen yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain voimaantulosta lähtien. Voitaisiin katsoa olevan jopa perustellumpaa vaatia niiltä järjestyksenvalvojilta, jotka eivät ole turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa, tiukempia (kertaus)koulutusvaatimuksia, kuin luvanhaltijoiden palveluksessa olevilta järjestyksenvalvojilta. Tämä erityisesti siitä syystä, että ”ei elinkeinoluvan haltijan palveluksessa” olevat järjestyksenvalvojat joutuvat todennäköisesti käyttämään vähemmän kyseisiä välineitä työtehtävissään, mikä puolestaan on omiaan kyseenalaistamaan kyseisten välineiden käytön hallinnan.

Asiassa on tärkeää huomioida se, minkä laatusesta asiasta on kyse. Kyseisten välineiden käyttöön liittyy tiukat rajat sekä vaatimukset ja välineitä käytetään tilanteissa, joissa ollaan vahvasti tekemisissä yksilöiden perusoikeuksilla suojattujen oikeushyvien kanssa. Mainituilla voimankäyttövälineillä voidaan väärin käytettyinä aiheuttaa myös hyvinkin vakavia seuraamuksia kohteena oleville henkilöille. Olennaisen tärkeää välineiden käyttäjien olisikin ymmärtää ja sisäistää välineiden oikeiden, hyväksytyjen ja mahdollisimman turvallisten käyttötapojen lisäksi myös kyseisten välineiden käyttöoikeuksiin kuuluvat seikat. Näitä tietoja ja taitoja tulisi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan säännönmukaisesti kerrata. Säännönmukaisen kertauskoulutuksen yhteydessä, koulutusta antavien kouluttajien kautta, olisi tosiasiallisesti mahdollista paremmin varmistua siitä, että voimankäyttövälineiden käyttäjillä on aidosti riittävä tietämys ja osaaminen välineiden käyttöoikeuksista ja käyttötavoista. Asiaan liittyvä mahdollinen lainsäädäntömuutos ei edelleenkään johtaisi siihen, että kaikkien järjestyksenvalvojatehtävissä työskentelevien tulisi kyseinen kertauskoulutus käydä. Vaatimus kohdistuisi vain niihin järjestyksenvalvojiin, joiden tarkoituksena on kantaa voimankäyttövälineitä tehtävissään.

Helsingin poliisilaitos kannattaa voimankäyttövälineiden kertauskoulutusvaatimuksen ulottamista myös muille kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa oleville pakolliseksi.

Oulun poliisilaitos katsoo, että voimankäyttövälineiden kertauskoulutuksen tulisi koskea kaikkia vartijoita ja järjestyksenvalvoja, jotka kantavat voimankäyttövälineitä. Voimankäytön lisäkoulutusta vastaavan koulutuksen siirtäminen järjestyksenvalvojan koulutusvaatimukseen olisi erittäin hyvä uudistus ja vaikuttaisi järjestyksenvalvojen ammattitaitoon ja työturvallisuuteen positiivisesti. Poliisilaitos katsoo, että tämä olisi ehkä yksi tärkeimmistä yksittäisistä uudistuksista.

Hämeen poliisilaitos yhtyy työryhmän esitykseen siitä, että kertauskoulutusvaatimuksen piiriin tulisi kuulua kaikkien niiden järjestyksenvalvojen, jotka kantavat työssään voimankäyttövälineitä.

Sisä-Suomen poliisilaitos kannattaa työryhmän esitystä. Järjestyksenvalvojan tehtävissä, joissa riski väkivallan kohtaamiseen tai voimakeinojen ja sitä myötä mahdollisesti myös voimankäyttövälineiden käyttämisen tarpeeseen voidaan katsoa olevan todennäköinen, työskentelee myös muita, kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan palveluksessa olevia järjestyksenvalvoja. Tällaisia ovat esimerkiksi anniskeluravintoloissa ravintolan palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat, samoin kuin osa suurissa yleisötapahtumissa toimivista järjestyksenvalvojist. Järjestyksenvalvojalla tulee aina olla riittävä taito ja kyky kantamiensa voimankäyttövälineiden oikeaan, lainmukaiseen ja turvalliseen käyttöön sekä ylipäänsä niiden käytön perusteiden harkitsemiseen. Täten sillä, kenen palveluksessa järjestyksenvalvoja työskentelee, ei tulisi olla merkitystä arvioitaessa tarvetta ja vaatimusta voimankäyttövälineiden kertauskoulutukselle.

Koulutusvaatimuksen laajentaminen sisältää kuitenkin sen tehokkaaseen valvontaan liittyvän pohdintatarpeen. Elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevien järjestyksenvalvojen kertauskoulutuksen suorittamista valvovat työnantajan lisäksi poliisilaitokset suorittamiensa elinkeinonharjoittajien toimipaikkatarkastusten yhteydessä. Vaatii pohdintaa, miten esimerkiksi ravintoloiden palveluksessa tai yksittäisissä tapahtumissa toimivien voimankäyttövälineitä kantavien järjestyksenvalvojen kertauskoulutusvelvoitteen suorittamista valvottaisiin riittävän tehokkaasti.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos kannattaa työryhmän suositusta lisätä voimankäyttövälineiden lakisääteisen kertauskoulutusvaatimuksen piiriin myös muut työssään voimankäyttövälineitä kantavat kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat.

Lounais-Suomen poliisilaitos pitää hyvänä ehdotuksena sitä, että voimankäyttövälineitä kantavat järjestyksenvalvojat veloitetaan käymään lakisääteisen koulutuksen riippumatta siitä, ovatko he yksityisen turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan asettamia. Tämä tuo koulutusvelvollisuuden piiriin myös useat ravitsemisliiketoiminnan harjoittajan asettamat järjestyksenvalvojat, jotka ovat suorassa työsuhteessa asettajaan. Ravintolat ovat järjestyksenvalvonnallisesti usein haastavia ympäristöjä, kun huomioidaan mahdollinen anniskelu sekä aukioloajat. Koulutusvelvollisuuden myötä järjestyksenvalvonnan laatu tulee paranemaan entisestään.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos kannattaa voimankäyttövälineiden lakisääteisen kertauskoulutusvaatimuksen laajentamista. Järjestyksenvalvojilta edellytetään riittäviä taitoja ja kykyjä kantamiensa voimankäyttövälineiden oikeaan, lainmukaiseen ja turvalliseen käyttöön sekä ymmärrystä käytön perusteiden harkitsemiselle. Esitys nähdään kannatettavana, mutta koulutusvaatimuksia laajennettaessa tulee huomioida koulutusten suorittamisten valvonta ja siihen liittyvät resurssitarpeet ja muut edellytykset.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry kannattaa esitystä.

MaRa ry toteaa, että yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain nojalla voimankäyttövälineitä saa kantaa ainoastaan järjestyksenvalvoja, joka on saanut voimankäyttövälineiden käyttäjäkoulutuksen. Sallittuja voimankäyttövälineitä ovat käsiraudat, patukka ja kaasusumutin. Kaasusumuttimen kantaminen edellyttää lisäksi erillistä kaasusumutinkoulutusta. Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden palveluksessa olevilla järjestyksenvalvojilla on oikeus kantaa myös teleskooppipatukkaa. Valtaosa järjestyksenvalvojen asiakaskohtaamisista ravintoloissa ja tapahtumissa on normaaleja asiakaspalvelutilanteita. Suurin osa järjestyksenvalvojen kohtaamista häiriötilanteista pystytään hoitamaan kehotuksin. Voimankäyttö pääsyy epäämisissä, poistotilanteissa tai järjestyshäiriöissä tapahtuu useimmiten ilman voimankäyttövälineitä. Kiinniottotilanteissa järjestyksenvalvojat saattavat joutua käyttämään käsirautoja. Järjestyksenvalvojan kaasusumuttimen käyttö ravintoloissa ja tapahtumissa ei ole yleistä. Raportissa ei kuvata, että järjestyksenvalvojen voimankäyttö-

välineiden käyttöön liittyisi yleisesti sellaisia epäkohtia, jotka vaatisivat koulutusvaatimusten kiristämistä. Yksittäisten järjestyksenvalvojen mahdolliset ylilyönnit eivät voi olla peruste kiristää kaikkien voimankäyttövälineitä työssään kantavien järjestyksenvalvojen koulutusvaatimuksia. MaRa katsoo, että voimankäyttövälineiden kertauskoulutusvaatimus tulee säilyttää vain turvallisuusalan elinkeinoluovan haltijan palveluksessa olevilla järjestyksenvalvojilla, joilla on muita laajempi oikeus voimankäyttövälineiden kantamiseen.

4. Järjestyksenvalvojen ja kertauskoulutusta ja järjestyksenvalvojakouluttajakoulutusta pidennetään

Poliisihallituksen lausunnon mukaan kaikenlainen koulutus, millä lisätään ja parannetaan yksittäisten työntekijöiden ammattitaitoa ja osaamista, on hyvä asia. Koulutuksen lisääminen lisää työturvallisuutta ja palvelee niin työntekijöitä itseään kuin myös heidän asiakkaitaan. Jotta koulutuksen kehittämisessä saadaan yhdenmukaisuuden vaatimus toteutumaan, niin se tulee ulottaa työryhmän suosituksissakin mainitun mukaisesti ”kaikkiin portaisiin”; niin perus-, kertaus- kuin kouluttajakoulutukseenkin. Mahdollinen koulutukseen liittyvien tuntimäärien lisääminen tulee kuitenkin pitää maltillisena. Minkäänlaisella koulutuksella, oli sen kesto ja vaatimustaso mikä tahansa, ei pystytä täysin kitkemään miltään alalta mahdollista yksittäisten toimijoiden / työntekijöiden itsestään lähtöisin olevaa epäasiallista tai lainvastaista käytöstä / toimintaa.

Poliisihallitus näkee tärkeänä, että myös turvallisuusalan koulutusta antavien oppilaitosten palveluksessa olevien turvallisuusalan opettajien koulutus- / osaamis- / kelpoisuusvaatimuksia tulisi tarkastella mahdollisimman pian ja saada myös niihin lisää yhdenmukaisuutta. Tällä hetkellä kyseisten toimijoiden kelpoisuusvaatimuksia ei ole määritelty (pl. ensiapu, voimankäyttö ja pelastustoiminnan osiot), mikä puolestaan johtaa siihen, että kyseisten opettajien osaamis- ja koulutustaso on hyvin kirjavaa. Tällä on puolestaan vaikutusta siihen, millaista koulutusta opiskelijat mistäkin oppilaitoksesta saavat ja koulutusten välillä saattaa olla merkittäviäkin eroavaisuuksia.

Helsingin poliisilaitos pitää kannatettavana, että järjestyksenvalvojen peruskoulutusta pidennetään panostamalla lisää ja suuntaamalla koulutusta ihmisten kohtaamiseen ja puhutteluun.

Poliisiammattikorkeakoulu vahvistaa vuosittain kouluttajakoulutuksien opetussuunnitelmat, joissa määritellään koulutusten sisältö, vaadittavat suoritukset ja mahdolliset korvaavat suoritukset. Sisäministeriön asettama työryhmä esitti loppuraportissaan suosituksen osaamisvaatimusten lisäämisestä järjestyksenvalvojakoulutuksen sekä järjestyksenvalvojakouluttajakoulutuksen osalta. Konkreettisesti tämä tarkoittaisi koulutusten pidentämistä.

Poliisiammattikorkeakoulu näkee hyvänä asiana työryhmän esityksen järjestyksenvalvojakoulutuksen pidentämisestä, mutta haluaa samalla muistuttaa, että koulutuksen pidentäminen lisää myös pedagogisia haasteita nykyisille järjestyksenvalvojakouluttajille sekä voimankäytönkouluttajille. Mikäli nykyiseen järjestyksenvalvojakoulutukseen (vähintään 40 tuntia) lisätään loppuraportissa mainittu järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutus (vähintään 16 tuntia), on tärkeää, että koulutuksen hyväksytysti suorittamisen kriteereistä pidetään kiinni. On kuitenkin huomioitava, että järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen osallistujat voivat olla oppimistaidoiltaan ja toimintakyvyiltään eri tasoisia, jolloin esim. suoriutuminen voimankäytön harjoituksista sekä tekniikoista vaadittavan tason saavuttamiseksi saattaa olla erittäin haastavaa. Opetuksen ollessa tehokasta, saavutetaan parhaimmillaan hyvää oppimista, ja ennen kaikkea vahvaa osaamista. Tämän vuoksi toiminnassa korostuvat entisestään kouluttajien roolit ja vastuu, mutta myös koulutettavien oppimistaidot.

Poliisiammattikorkeakoulu pitää luonnollisena, että mikäli järjestyksenvalvojakoulutusta pidennetään, tulisi myös järjestyksenvalvojakouluttajakoulutusta sekä järjestyksenvalvojakouluttajan ker-

tauskoulutusta pidentää. Nykyisiin sisältöihin voitaisiin lisätä mm. yhdenvertaista kohtelua ja etnisen profiiloinnin kieltoa, vuorovaikutusta ja erilaisten ihmisten kohtaamiseen liittyviä aihealueita, joita Poliisiammattikorkeakoulu pitää tärkeänä.

Poliisiammattikorkeakoulu esittää, että kasvattamalla kouluttajakoulutusten laajuutta alla olevan mukaisesti voitaisiin parantaa koulutusten laatua lisäämällä koulutuksiin edellä mainittuja tärkeitä opetusaiheita. Lisäksi kouluttajien pedagogisia taitoja saataisiin vahvistettua entistä paremmin. Järjestyksenvalvojakouluttajakoulutusta tulisi laajentaa vähintään 56 tuntiin. Järjestyksenvalvojakouluttajan kertauskoulutusta tulisi laajentaa vähintään 24 tuntiin. Voimankäytönkouluttajakoulutusta tulisi laajentaa vähintään 80 tuntiin. Voimankäytönkouluttajan kertauskoulutusta vähintään 32 tuntiin. Asekouluttajakoulutukseen- ja sen kertauskoulutukseen ei Poliisiammattikorkeakoulu esitä muutoksia.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen näkemyksen mukaan raportissa todetun mukaisesti turvallisuusala on tehtäviltään varsin pluralisoitunutta. Erot tehtävissä ja toimintaympäristöissä johtavat myös eroihin esimerkiksi perusoikeuksiin kohdistuvan puuttumistarpeen, voimakeinojen käyttötilanteiden tai väkivallan kohtaamisriskin todennäköisyydessä. Vaikka tapahtumia, joihin asetetaan järjestyksenvalvoja, ei voida tyhjentävästi ennakkoon kategorisoida siten, että esimerkiksi pienimuotoinen tapahtuma olisi aina arvioitavissa edellä mainituilta riskeiltään pienemmäksi, on lähtökohtaisesti tapahtuman tai muun toiminnan luonteen, toimintaympäristön ja osallistujakunnan perusteella tehtävissä myös ennakkoon jonkinasteiseen todennäköisyyteen perustuva arvio edellä mainittujen riskien todennäköisyydestä. Tämä on jo nykyiselläänkin yksi keskeisimmistä osa-alueista tapahtumajärjestämisen turvallisuussuunnittelussa.

Kaikkienensa järjestyksenvalvojakoulutuksen pidentämistä ja koulutuksen osaamistavoitteiden laajentamista koskeva esitys on kannatettava. Koulutuksella tulisi pystyä varmistamaan se, että koulutuksella tosiasiallisesti saavutetaan se riittävä osaaminen ja toimintakyky, jota tehtävässä vaaditaan. Tehtävissä kehittyminen tapahtuu luonnollisesti myös työkokemuksen karttuessa, mutta peruslähtökohdat tehtävien laadukkaaseen suorittamiseen tulisi pystyä tarjoamaan jo annettavan koulutuksen puitteissa. Sama koskee myös niin vartijan kuin järjestyksenvalvojan voimakeinojen käyttöä koskevaa opetusta.

Edellä mainitun yleisen koulutuksen pidentämisen lisäksi tulisi ottaa harkittavaksi tasojärjestelmän luominen järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen. Järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittaminen pätevittäisi henkilön toimimaan tietyissä perustasoisissa, perusoikeuksiin kohdistuvan puuttumistarpeen tai voimakeinojen käytön osalta pienemmän riskin omaavissa tehtävissä. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi erilaiset päiväaikaan järjestettävät perhetapahtumat, markkinat ja kesäteatteriesitykset, joissa keskimääräinen puuttumistarve ihmisten perusoikeuksiin tai tarve käyttää esimerkiksi voimakeinoja ovat käytännössä varsin pieniä ja järjestyksenvalvojan rooli on usein enemmänkin ohjaava.

Täydentävän jatkokoulutuksen suorittaminen toisi puolestaan henkilölle pätevyyden toimia tehtävissä, joissa riski perusoikeuksiin puuttumisen ja voimakeinojen käyttämisen tarpeeseen tai väkivallan kohteeksi joutumiseen olisi todennäköisempi. Tällaisia olisivat esimerkiksi anniskeluravintoloiden järjestyksenvalvontatehtävät, poliisin avuksi asetettavan järjestyksenvalvojan tehtävät sekä järjestyksenvalvontatehtävät suurissa tai muutoin esimerkiksi odotettavaan yleisökäyttäytymiseen liittyviä riskejä sisältävissä yleisötilaisuuksissa, kuten esimerkiksi festivaaleilla tai tietyissä jalkapallo-otteluissa. Täydentävän jatkokoulutuksen lisääminen järjestyksenvalvojen koulutustarjontaan edesauttaisi niin järjestyksenvalvojan asettavan tahon kuin myös viranomaisten mahdollisuutta paremmin arvioida sitä, miten järjestyksenvalvoja täyttää tehtävän kulloinkin edellyttämät vaatimukset osaamisesta ja toimintakyvystä. Nykyisellä yksitasoisella koulutusjärjestelmällä, ottaen huomioon koulutuksen suhteellisen lyhyen keston, tästä ei ole juurikaan mahdollista varmistua. Sillä, että järjestyksenvalvonnan resurssi on asianmukainen ja oikeasuhtainen toiminnan laatuun ja riskeihin

suhteutettuna, on keskeinen merkitys toiminnalla tavoiteltavan kokonaisturvallisuuden kannalta. Vaikkakin tähän tarpeeseen voidaan nykyäänkin tietyiltä osin vastata esimerkiksi voimankäytön lisäkoulutuksella, olisi koulutuksen laatua ja sisältöä hyvä arvioida kokonaisvaltaisemmin ja pyrkiä siihen, että erilaisten koulutustasojen suorittaminen antaisi selkeämmän kuvan järjestyksenvälvojan odotetusta osaamisesta.

Jotta edellä mainittu tasokoulutusjärjestelmä vastaisi tavoitettaan ja olisi myös valvottavissa, tulisi se myös tuoda selkeästi näkyväksi muun muassa henkilön järjestyksenvälvojaksi hyväksymiseen. Tämä mahdollistaisi myös sen valvomisen, toimiiko henkilö koulutustaan vastaavassa tehtävässä. Tällaisin merkinnöin voitaisiin varmistua myös poliisin yleisötילוisuusasian käsittelyssä, että järjestäjän on suunnitellut niin sanotusti oikeantasoista järjestyksenvälvontaa tapahtumaansa ja sen eri osiin. Tältä osin tasokoulutusjärjestelmän voitaisiin katsoa lähtökohtaisesti parantavan tapahtumien turvallisuuden kokonaissuunnittelua ja -hallintaa sekä myös siihen liittyvää viranomaisohjausta.

Muihin aloihin verrattuna on myös työntekijän näkökulmasta luontevaa, että lisäkoulutuksen kautta olisi mahdollista edetä haastavampiin työtehtäviin, eikä tämä järjestelmä siten muodostaisi poikkeusta.

Esitys siitä, että pidemmällä tähtäimellä turvallisuusalan koulutusta antavien oppilaitosten palveluksessa olevien turvallisuusalan opettajien kelpoisuusvaatimuksia olisi tarkasteltava, on myös kannatettava. Ottaen huomioon koulutuksen kautta syntyvän ammatin sisältämät toimivaltuudet muun muassa ihmisten perusoikeuksiin puuttumiseen, on toiminnan laadun säilymisen kannalta erityisen tärkeää, että annettava koulutus on kaikkialla yhdenmukaista ja laadultaan riittävän korkeatasoista kaikilla koulutukseen sisältyvillä osa-alueilla.

Oulun poliisilaitos katsoo, että koulutusta ei olisi välttämättä tarpeen pidentää, kunhan koulutuksen sisältö, laatu ja siihen kohdistuva valvonta olisi riittävällä tasolla. Poliisilaitos katsoo, että mikäli koulutusta pidennetään, ihmisten kynnys hakeutua koulutukseen saattaisi nousta ja sen seurauksena koulutettujen järjestyksenvälvojen määrä taas pienenis.

Hämeen poliisilaitos kannattaa työryhmän esityksiä järjestyksenvälvojakoulutuksen pidentämisestä, järjestyksenvälvojakoulutuksen osaamistavoitteiden laajentamisesta sekä järjestyksenvälvojan kertauskoulutuksen ja järjestyksenvälvojakouluttajakoulutuksen pidentämisestä.

Länsi-Uusimaa tuo lausunnossaan esiin, että työryhmän suosituksesta järjestyksenvälvojakoulutuksen mahdollisessa pidentämisessä ja kasvattamisessa kaikissa järjestyksenvälvojatoimissa voitaisiin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan tehdä vielä nykyistäkin selkeämpi ero tavanomaisten järjestyksenvälvojatehtävien hoitamisen sekä poliisin ja Rajavartiolaitoksen avuksi asetettujen järjestyksenvälvojatehtävien hoitamisen välillä.

Poliisilaitos esittää, että peruskoulutusvaatimusta muutettaisiin lähtökohtaisesti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:n mukaisiin tehtäviin asetettujen järjestyksenvälvojen osalta. Heidät asetetaan toimimaan viranomaisen apuna toimialueille, joissa he käyttävät osin julkista valtaa. Näin ollen heidän tehtäviään voidaan jo lähtökohtaisestikin pitää vaativampina kuin tavanomaisia järjestyksenvälvontatehtäviä. Tämän tulisi näkyä myös koulutuksessa. Näissä tehtävissä toimivien järjestyksenvälvojen tulisikin suorittaa nykyisen tuntimäärältään rajatun peruskoulutuksen sijasta turvallisuusalan ammattitutkinto. Tämä takaisi parempaa laatua ja ammattitaitoa. Ratkaisussa voitaisiin nähdä myös tiettyjä oikeusturvaetuja niin kansalaisen, viranomaisen apuna järjestyksenvälvontaa suorittavan kuin nimittävän viranomaisenkin kannalta. Poliisilaitos kannattaa myös työryhmän suositusta siitä, että opiskelijat turvallisuusalan ammatillisiin tutkintoihin tulisi valita pääsytai soveltuvuuskokeiden kautta. Tällä saattaisi olla osaltaan merkittävää vaikutusta myös työryhmän esiin nostamaan vallan väärinkäytön riskin ilmenemiseen. Järjestyksenvälvontatoiminta on yhä enemmän ammattimaisempaa ja sitä harjoitetaan etenkin vähänkin suuremmissa tai merkittävimmissä yleisötילוisuus tapahtumissa turvallisuusalan elinkeinoluopien kautta. Länsi-Uudenmaan

poliisilaitos pitää suuntaa hyvänä. Poliisilaitos yhtyy myös työryhmän suositukseen siitä, että kaikilta järjestyksenvalvojilta edellytettäisiin vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista.

Mikäli ratkaisuun järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen pidentämisestä päädytään myös tavanomaisten järjestyksenvalvontatehtävien osalta, poliisilaitos ehdottaa, että sen tulisi tai se voisi perustua jonkinlaiseen järjestyksenvalvontatehtävien porrastus -tai kriteeriharkintaan, joka osaltaan voisi pohjautua esimerkiksi tilaisuuden luonteeseen, sisältöön ja mahdollisesti yleisömäärään. Harkintaan saattaisi olla jollain tavalla sidoksissa myös elinkeinoluvan haltijan alaisessa palveluksessa tapahtuva järjestyksenvalvontatoiminta. Ehdotuksestaan huolimatta poliisilaitos yhtyy tässä työryhmän näkemykseen, että tällaisen ratkaisun hakeminen ei olisi aivan ongelmatonta.

Lounais-Suomen poliisilaitos kannattaa myös koulutuksen porrastamista. Koulutus voitaisiin jakaa useampaan eritasoiseen koulutusosioon, jolloin myös järjestyksenvalvoja valmistuisi eritasoiisiin tehtäviin. Koulutuksen porrastaminen mahdollistaisi järjestyksenvalvojille eräänlaisen urapolku-mahdollisuuden, joka edetessään valmistaisi heitä yhä vaativampiin tehtäviin. Eritasoisien koulutuksen rakenne saattaisi luoda pysyvyyttä alalle, joka nykyisellään on hyvinkin vaihtuva.

Eritasoinen koulutus mahdollistaisi toteutuessaan myös esimerkiksi yleisötilaisuuksiin liittyvän turvallisuussuunnittelun laadun parantamisen, sekä resurssien järkevämmän käytön. Tällä hetkellä järjestyksenvalvojan asettajalla ei ole mahdollisuutta arvioida järjestyksenvalvojakoulutuksen tai osaamisen tasoa, vaan asettajan on pohdittava ainoastaan turvallisuuden osalta järjestyksenvalvojen määrää. Sama koskee poliisilaitosta. Tämä aiheuttaa ajoittain sen, että tilaisuuden järjestäjän on asetettava varmuuden vuoksi järjestyksenvalvojen määrä tosiasiallisesti tarvittavaa määrää suuremmaksi. Tilaisuuden turvallisuus tulee arvioida kokonaisvaltaisesti siten, että sen kaikki osa-alueet huomioidaan (security, service, safety). Porrastettu koulutus, ja järjestyksenvalvojen luokittelu osaamis- ja koulutustason mukaan, auttaisi tässä arvioinnissa siten, että kovaa turvallisuutta (security) voisi olla tuottamassa vähempi määrä tehtävän mukaan koulutettuja järjestyksenvalvoja, kuin nykyisessä tilanteessa. Silloin osaa turvallisuudesta (safety, service) voisi olla tuottamassa muu henkilö kuin järjestyksenvalvoja.

Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan koulutuksen porrastamisen myötä valvonta helpottuisi, koska silloin poliisilaitoksen olisi helpompaa tunnistaa osaamisen taso tehtävän vaativuuteen nähden. Samoin siirtyminen tehtävästä toiseen olisi helppoa silloin, kun pitkäjänteisesti alalla kouluttautunut henkilö hankkisi pätevyyttä. Asiassa on kuitenkin keskiössä turvallisuuden tuottaminen, jolloin voitaisiin heikommin kouluttautuneet järjestyksenvalvojat tunnistaa hyvissä ajoin, ja varmistaa koulutustason sopivuus tehtävän vaativuuteen nähden.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos kannattaa loppuraportin järjestyksenvalvojakoulutuksen pidentämisestä ja koulutuksen osaamistavoitteiden laajentamista. Toimenpidesuositus, että kaikilta järjestyksenvalvojilta edellytetään vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista nähdään tärkeänä ja kannatettavana. Esityksessä mainittu turvallisuusalan koulutusta antavien oppilaitosten palveluksessa olevien turvallisuusalan opettajien kelpoisuusvaatimusten tarkasteleminen on kannatettava toimenpide-esitys annettavan koulutuksen laadun ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Itä-Suomen poliisilaitos katsoo, että järjestyksenvalvojakoulutuksen mahdollisessa pidentämisessä ja kasvattamisessa tehtäisiin selkeä ero toisaalta tavanomaisten järjestyksenvalvojatehtävien hoitamisen sekä toisaalta yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:n mukaisissa poliisin ja rajavartiolaitoksen avuksi asetettujen järjestyksenvalvojatehtävien hoitamisen välillä. Järjestyksenvalvojen peruskurssia koskevan koulutuksen pituuden huomattava kasvattaminen lisäisi samalla suoritettavan peruskoulutuksen hintaa ja se karsisi väistämättä pienempien yhdistysten ja järjestöjen halukkuutta kouluttaa jäseniään näihin tehtäviin. Samalla maaseudulla pienempien ta-

pahtumien järjestäminen muuttuisi huomattavasti nykyistä haastavammaksi. Esimerkiksi Itä-Suomen poliisilaitoksen alueella ylivoimaisesti suurin valtaosa kaikista järjestettävistä tapahtumista on yleisömäärältään varsin pienimuotoisia vain muutamien satojen henkilöiden tapahtumia, joissa järjestyksenvalvontatehtäviä hoitavat täysin moitteettomasti paikallisen kyläyhdistyksen tai urheiluseuran puolesta toimivat järjestyksenvalvojat. Sen sijaan yleisömäärältään useiden tuhansien henkilöiden tapahtumissa järjestyksenvalvontaa hoitavat pääasiassa ammattimaisesti toimivat turvalan elinkeinoluovalla toimivat järjestyksenvalvontafirmat ja heidän palkkalistoillaan toimivat henkilöt.

Jos samalla lainsäädännöllisesti poistetaan tilapäisten järjestyksenvalvojien asettamismahdollisuus, niin koulutuksen pituuden huomattava kasvattaminen ajaisi nämä pienemmät lähinnä maa-seutu ympäristössä järjestettävät tapahtumat ahdinkoon. Tästä syystä poliisilaitos esittää, että peruskoulutusvaatimusta muutettaisiin pääasiassa näiden yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:n mukaisesti tehtäviin asetettujen järjestyksenvalvojien osalta. Koska heidät asetetaan toimimaan poliisin ja rajavartiolaitoksen apuna esimerkiksi kauppakeskuksissa, liikenneasemilla ja muissa vastaavissa laissa tarkemmin määritellyissä paikoissa turvaamassa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymistä ja he siten tässä tehtävässään käyttävät osin julkista valtaa, niin heidän koulutusvaatimusten suhteen tulisi tehdä jatkossa huomattava ja radikaalikin muutos.

Peruskoulutuksen tuntimäärän kasvattaminen muutamilla kymmenillä tunneilla ei vielä poistaisi sitä mahdollista koulutukseen osallistuvan henkilön asenteessa olevaa vääristymää, joka tuntuu nyt olleen vallalla niissä julkisuudessakin esillä olleissa tapauksissa, joissa kauppakeskuksissa ja liikenneasemilla olleet järjestyksenvalvojat ovat käyttäneet tarpeettoman kovia otteita ja liiallisia voimakeinoja ko tehtävän hoitamisessa. Siten poliisilaitos esittää, että näissä tehtävissä toimivien järjestyksenvalvojien tulisi suorittaa nykyisen tuntimäärältään rajatun peruskoulutuksen sijasta turvallisuusalan ammattitutkinto, jota on mahdollisuus suorittaa Suomessa useissa oppilaitoksissa ja joka olisi pituudeltaan kuitenkin noin 2 -3 vuoden mittainen koulutuksen sisällöstä riippuen. Tällöin tämän pidemmän koulutuksen opetusaiheisiin voidaan sisällyttää ja varmaan on jo nyt sisällytettykin monenlaista asenteisiin liittyvää ohjausta ja koulutusta. Lisäksi koulutukseen hakeutuvat voitaisiin valita työryhmän esittämällä tavalla pääsykokeen sekä mahdollisen soveltuvuustestin avulla, jolloin koulutukseen hakeutuvista voitaisiin valita siihen koulutukseen parhaiten alalle sopivat henkilöt. Tällaisella muutoksella pystyttäisiin vaikuttamaan muutaman vuoden viiveellä näissä vaativammassa järjestyksenvalvojien tehtävissä toimivien henkilöiden soveltuvuuteen ja sopivuuteen toimia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvojina poliisin ja rajavartiolaitoksen apuna. Tarve tällaisten henkilöiden käyttämiseen jatkossa vain kasvaa ja siksi erityisesti heidän kouluttautumiseen ja sopivuuteen toimia alalla tulee vaikuttaa voimakkaasti.

Normaaliin järjestyksenvalvojakoulutukseen voitaisiin tehdä myös kaksiportainen muutos riippuen siitä, minkälaisissa tehtävissä ja tapahtumissa henkilö toimisi jatkossa järjestyksenvalvojana. Ammattimaisesti turvalan elinkeinoluovan palveluksessa järjestyksenvalvojana tai vartijana toimivan peruskoulutusta voitaisiin jatkossa kasvattaa muutamilla kymmenillä tunneilla, mutta esimerkiksi pelkästään erilaisten järjestöjen ja yhdistyksen järjestämissä pienimuotoisissa tapahtumissa toimivien järjestyksenvalvojien peruskoulutus säilytettäisiin sen sijaan lähes ennallaan, jottei estettäisi jatkossa pienempien tapahtumien järjestämistä. Lisäksi lainsäädännöllisesti olisi mahdollista määrittää siten, että suuriin (esimerkiksi yleisömäärältään yli 2.000 hengen) tapahtumiin nimettävien järjestyksenvalvojien tulee olla suorittanut tämän pidempi, ammattimaisempaan toimintaa liittyvä koulutus.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry:n näkemyksen mukaan järjestyksenvalvojakoulutuksen osalta työryhmä ei ole arvioinut tarkemmin koulutuksen pidentämistarpeita sen enempää voimankäytön erityiskysymysten kuin muidenkaan järjestyksenvalvontaan sisältyvien osaamistavoitteiden kohdalla. SVVL:n käsityksen mukaan ennen koulutusta koskevan ajan pidentämistä uudistuksessa tulee määritellä ensiksi sen tavoitteet, minkä jälkeen voidaan yksityiskohtaisemmin arvioida koulutuksen osaamisvaatimukset ja niistä seuraava koulutusaika.

PAM:in näkemyksen mukaan vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutus ei ole riittävää, mikä vaarantaa sekä alan työntekijöiden, että asiakkaiden turvallisuutta ja oikeusturvaa. Koulutusvaatimuksia onkin korotettava, jotta ala voi kehittyä. Tähän tarpeeseen raportti ei ota kantaa tarpeeksi kunnianhimoisesti. On selvää, että tehokkain tapa nostaa yksityisen turvallisuusalan laatua on panostaa työntekijöiden koulutukseen. Turvallisuusala eroaa monesta muusta alasta siksi, että sen luonteeseen kuuluu fyysiseen koskemattomuuteen ja ihmisten perusoikeuksiin puuttuminen.

Tavoitteeksi tulisi ottaa, että esimerkiksi viiden vuoden siirtymäajan jälkeen 90 prosenttia alalla vakituisesti työskentelevistä olisi suorittanut turvallisuusalan ammatillisen tutkinnon. Tällä hetkellä alan suurimmissa yrityksissä arviolta vain 40–50 prosenttia työntekijöistä on suorittanut alan työehtosopimuksen koulutuslisään oikeuttavan tutkinnon. Turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen tulisi olla edellytys erityisesti silloin, kun työssä joudutaan puuttumaan ihmisten perusoikeuksiin. Perusoikeuksiin puuttuminen olisi toimiva mittari myös jaotella turvallisuusalan koulutustarpeita. Mitä yleisempää perusoikeuksiin puuttuminen on, sitä korkeampaa kouluttautumista työntekijältä vaaditaan.

PAM:in näkemyksen mukaan tehtävissä, joissa puututaan perus- ja ihmisoikeuksiin, tulisi vaatia turvallisuusalan ammatillista tutkintoa, eli turvallisuusalan perustutkintoa, ammattitutkintoa tai turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkintoa. Viranomaisia avustavissa tehtävissä, joissa perusoikeuksiin puututaan kaikista eniten, vähimmäiskoulutusvaatimuksena voitaisiin pitää turvallisuusalan ammattitutkintoa. Tehtävissä, joissa ei olennaisesti puututa perusoikeuksiin, riittäisi vartijakortti, jonka koulutusmäärää olisi kuitenkin lisätty nykyisestä. Nykyinen järjestyksenvalvojatyö olisi tarkoitettu lähinnä harrastus- tai talkootyöhön. Raportin esittämät keinot toimialan laadun kehittämiseksi jäävät nyt pääsääntöisesti vähäisiksi. Yksityisen turvallisuusalan vaikutus maan kokonaisturvallisuuteen on aito ja sen tuoma asema vastuullinen. Tästä syystä laatua pitää pystyä koulutuksen lisäämisen kautta nostamaan.

Opetushallituksen lausunnon mukaan ehdotetut säädösmuutokset koulutusten minimikestojen kasvattamiseksi tarvitsevat vielä yhteistä pohdintaa ja tarkennusta siitä, minkälaista järjestyksenvalvojen osaamista ehdotetulla muutoksella pyritään vahvistamaan. Järjestyksenvalvojakoulutuksen pidentämistä on hyvä pohtia linjassa kertauskoulutusvaatimukseen niin, että alalle tulevien ja jo alalla työskentelevien riittävä osaaminen turvataan. Osaamisperusteisella ammatillisella koulutuksella varmistetaan tasalaatuinen osaaminen alan käytännön työssä. Olisikin hyvä vertailla säädösmuutosten suunnittelun yhteydessä vaihtoehtoisia ratkaisuja alan osaamistason tasalaatuisuuden varmistamiseksi. Esimerkiksi voitaisiin harkita, voisiko tietyissä tehtävissä koulutuksen pidentäminen tapahtua säädösmuutosten lisäksi tai sijaan tietyn ammatillisen tutkinnon suorittamisella, kuten vastaavan hoitajan osalta asia on ratkaistu. Tämän lisäksi olisi toivottavaa, että alan yritykset hyödyntäisivät toisen asteen ammatillisen koulutuksen tarjontaa päivittämään ja laajentamaan työntekijöiden osaamista.

Ihmisoikeusliitto tuo lausunnossaan esiin, että yksityistä turvallisuusalaa koskevassa sääntelyssä on toimivaltuuksia koskeva epäsuhta, sillä järjestyksenvalvojalla on huomattavasti vartijaa lyhyempi koulutus, mutta laajemmat toimivaltuudet ja suurempi todennäköisyys joutua puuttumaan perusoikeuksiin. Työryhmän raportissa suositellaankin järjestyksenvalvojan koulutusta pidennettäväksi. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (22/2014 vp) todennut, että jatkossa lainsäädäntöä kehitettäessä tulee huomioida edellytys vartijoiden ja järjestyksenvalvojen perusteellisesta koulutuksesta.

MaRa ry:n näkemyksen mukaan järjestyksenvalvojan peruskoulutus antaa järjestyksenvalvojalle hyvät perusvalmiudet järjestyksenvalvojan työhön ja osaaminen kehittyä käytännön työssä. Raportista ei voida tehdä johtopäätöstä, että nykyinen peruskoulutus ei olisi riittävä. Työryhmä perustelee koulutusvaatimuksien pidentämisen tarvetta sillä, että yleisesti ottaen perusoikeuksiin puuttumisen

mahdollisuus on järjestyksenvalvojan työssä vartijan työtä suurempi. MaRa katsoo, että koulutusvaatimusten pidentäminen ja kiristäminen ei ole perusteltua. MaRa korostaa, että työvoimapula koskee myös järjestyksenvalvontatehtävissä työskenteleviä. Hallituksen ei tule vaikeuttaa turvapaivaluealan yritysten, tapahtumien ja majoitus- ja ravitsemisliikkeiden mahdollisuutta saada palvelukseensa uusia järjestyksenvalvoja pidentämällä järjestyksenvalvojakortin saamisen edellytyksenä olevaa peruskoulutusta.

Koulutuskuntayhtymä OSAO Oulu toteaa lausunnossaan, että laki yksityisistä turvallisuuspalveluista käsittelee vartijan koulutuksen osana ammatti- ja perustutkintoa. Perustutkinnon tutkinnonperusteet ovat muuttuneet 1.8.2022, ja sen myötä vartijan koulutus perustutkinnon sisällä on tullut osaksi 30 osp kokonaisuutta. Järjestyksenvalvojan koulutus on osa 20 osp:n koulutusta. Koulutuskuntayhtymä OSAO esittää, että vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutukset toteutettaisiin osana edellä mainittuja tutkinnon osia. Poliisiammattikorkeakoulun järjestämä kouluttajakoulutus käsittelee vain järjestyksenvalvojan koulutusta ja voimankäytön koulutusta. Tällä hetkellä kuka tahansa voi opettaa vartijan koulutusta. Kouluttajilla pitäisikin olla vähimmäisvaatteet koulutuksen ja kokemuksen osalta, joiden on täytyttävä, jotta henkilö voidaan hyväksyä kouluttajaksi vartijan koulutukseen.

Vartijan koulutuksiin liittyvät kokeet ja niiden suoritustiedot tulisi tallentaa Poliisihallituksen perustamaan tietokantaan, josta ne olisivat valvojan viranomaisen tarkasteltavissa. Koulutuskuntayhtymä OSAO esittää, että myös vartijoille asetettaisiin kertauskoulutusvelvoite kortin uusimisen yhteydessä. Lisäksi myös vartijoilla tulisi olla voimankäytön lisäkoulutus. Kuten jo edellä todettiin kouluttajalle, joka kouluttaa vartijan koulutusta, tulisi asettaa vaatimukset koulutuksesta ja kokemuksesta. Vartijan koulutusta tulisi kehittää siten, että koulutuksen järjestäjä voisi laatia koko koulutuksesta yhtenäisen kokonaisuuden ilman, että aluksi on väliaikaisen vartijan 40 tunnin koulutus. Järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutus tulisi olla pakollinen vaatimus kaikille, jotka toteuttavat järjestyksenvalvontatoimintaan liittyviä koulutuksia. Järjestyksenvalvontatoiminnassa olisi säädettävä eläkeikää vastaava yläikäraja, kuten vartijan tehtävissä toimivilla on.

Stadin ammattiopiston lausunnon mukaan vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutusten pidentäminen muutamalla oppitunnilla ei tule tuottamaan tarvittavaa lopputulosta. Työryhmän ehdottama järjestyksenvalvojan koulutuksen pidentäminen sekä osaamistavoitteiden laajentaminen ovat nopeita ja helppoja ratkaisuja, mutta tällä ei tulla saavuttamaan minkäänlaista lisähyötyä. Myös konkreettia puuttuu. Näitä asioita ei kuitenkaan ole pohdittu kaikkien osapuolten näkökulmasta (mm. Tapahtumateollisuus ry:n lausunto). Koulutuksen laajuus, osaamistavoitteet ja sisältö kaipaaisivat pientä päivitystä. Vartijan koulutuksen sisältö pitäisi rakentaa yhdeksi laajemmaksi koulutukseksi, joka kestäisi esimerkiksi nykyisen 120 ot. Sisältöä tarkasteltaisiin ja päivitetäisiin vastaamaan työelämän tarpeita. Järjestyksenvalvojan koulutus ei tarvitsisi isoja rakenteellisia muutoksia. Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettujen järjestyksenvalvojen koulutusvaatimukseen tulisi lisätä vaatimus alan tutkinnosta, tutkinnon osista ja suorittamisvelvollisuudesta. Luonnollisesti alan tutkintoja tulisi myös päivittää.

Oleellisin yksityisen turvallisuusalan koulutusvaatimukseen liittyvä asia on turvallisuusalan toisen asteen ammatilliset tutkinnot. Tutkintokoulutukset ovat laaja-alaisia ja monipuolisia, jotka ovat pääsääntöisesti kohdennettu vartijan ja järjestyksenvalvojan työtehtävissä työskenteleville. Tutkintokoulutus tulisikin muuttaa pakolliseksi vaatimukseksi, kun työskennellään yksityisellä turvallisuusalalla. Vaatimus voitaisiin myös rajata tiettyihin toimeksiantoihin, työkohteisiin tai työtehtäviin. Lisäksi tässä voitaisiin miettiä, että lakisääteinen peruskoulutus muutettaisiin laajemmaksi osa- tai kokotutkintokoulutukseksi. Esimerkiksi perinteisiin järjestyksenvalvojan tehtäviin riittäisi edelleen nykyinen 40 ot peruskoulutus. Jokaisessa kohteessa tulisi lisäksi olla X määrä (tai suhdeluku) voimankäytön lisäkoulutuksen suorittaneita järjestyksenvalvoja.

Vartijan ja PRJV:n tehtävissä työskenneltäessä lisättäisiin vaatimus, että työntekijällä tulee olla suoritettuna turvallisuusalan 2. asteen ammatillinen tutkinto tai useampi tutkinnon osa. Tästäkin voitaisiin joustaa niin, että koulutukseen on hakeuduttava ja aloitettava viipymättä työn aloituksesta. Tällöin se mahdollistaisi oppisopimuskoulutuksen. Mallia voitaisiin ottaa myös esimerkiksi tullilta, puolustusvoimilta sekä ulkomailta. Osa- tai kokotutkinto koulutusvaatimukseen soveltuvat tutkinnon olisivat turvallisuusalan perus- ja ammattitutkinto. Molemmissa tutkinnoissa on jo tällä hetkellä omat tutkinnon osat vartiointiin ja järjestyksenvallontaan. Koulutusvaatimuksen laajentaminen useampaan tutkinnon osaan olisi helppoa ja kustannustehokkaasti toteutettavissa.

Esimeriksi: Vartijalta sekä poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetetulta järjestyksenvallonnan edellytettäisiin turvallisuusalan perustutkinnon vartiointitehtävissä toimimisen ja järjestyksenvallonnan tehtävissä toimimisen tutkinnon osien lisäksi yhden tai useamman muun tutkinnon osan suorittamista, tai turvallisuusalan ammattitutkinnon vartijan koulutuksen ja järjestyksenvallonnan tutkinnon osien lisäksi yhden tai useamman muun tutkinnon osan suorittamista.

Turvallisuusalan perustutkinnon osalta vartiointi- ja järjestyksenvallontatyötä tukevia tutkinnon osia ovat mm.

- Turvallisuusvalvojan palvelutehtävissä toimiminen 30 osp
- Häiriö- ja onnettomuustilanteissa toimiminen 15 osp
- Järjestyksenvallonnan tehtävissä toimiminen 20 osp
- Vartiointitehtävissä toimiminen 30 osp
- Uhkatilanteisiin varautuminen ja tilannehallinta 15 osp
- Voimankäytön hallinta 15 osp
- Turvajärjestelmien käyttäminen 15 osp

Turvallisuusalan ammattitutkinnon osalta vartiointi- ja järjestyksenvallontatyötä tukevia tutkinnon osia ovat mm.

- Vartijan koulutus 25 osp
- Pelastustoiminta 25 osp
- Toiminta eri vartiointimuodoissa 25 osp
- Teknisten turvallisuusjärjestelmien käyttö 25 osp
- Tilannehallinta 25 osp
- Järjestyksenvallonta 25 osp
- Sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden turvallisuusvallonta 50 osp

Stadin ammattiopisto pyytää, että perehdyttäisiin laajalti 2. asteen tutkintojen sisältöön yhdessä Opetushallituksen, koulutuksen järjestäjien sekä turvallisuusalan ammatillisten opettajien kanssa. Vartijan ja järjestyksenvallonnan työtä tukevia ammatillisia tutkinnon osia on saatavilla lukuisia.

5. Poliisiammattikorkeakoulun omia kouluttajaresursseja vahvistetaan

Poliisihallituksen lausunnon mukaan, mikäli Poliisiammattikorkeakoulun yksityisen turvallisuusalan koulutukseen liittyviä resursseja pystyttäisiin pysyvästi lisäämään, niin se palvelisi Poliisiammattikorkeakoulua, laajemmin poliisihallintoa sekä myös yksityistä turvallisuusalaa. Mikäli kyseeseen koulutukseen saataisiin pysyvät, Poliisiammattikorkeakoulun omasta henkilöstöstä koostuvat resurssit, niin se todennäköisesti helpottaisi koulutusten järjestämisprosesseja sekä vapauttaisi eri

toimijoiden aikaa heille kuuluvien ydintehtävien suorittamiseen. Poliisilaitosten henkilökunta pystyi keskittymään omaan ydintehtäväänsä, kun heidän ei tarvitsisi olla toteuttamassa mainittuja koulutuksia, niin kuin nykypäivänä toteutettavalla koulutusjärjestelyllä joudutaan tekemään. Kyseiseen koulutukseen nimetty Poliisiammattikorkeakoulun henkilöstö pystyi aidosti keskittymään alan koulutuksen toteuttamiseen sekä sen kehittämiseen, ilman ylimääräisiä, mahdollisesti joka vuosi vaihtuvia järjestelyprosesseja / henkilöstörekrytointeja. Hallinnon ulkopuolisille tahoille annettava koulutus on osa Poliisiammattikorkeakoulun maksullista toimintaa. Osa henkilöstöresurssin kasvattamisen kustannuksista olisi siis mahdollista kattaa koulutuksesta perittävin maksuin, mikä vähentäisi resurssilisäykseen osoitettavan budjettirahoituksen määrää.

Poliisiammattikorkeakoulun näkemyksen mukaan sen esittämät laajennukset koulutukseen lisäävät tarvetta henkilöresurssien ja tilaresurssien uudelleen tarkasteluun Poliisiammattikorkeakoulussa. Esitys tulee lisäämään yksityisen turva-alan kouluttajakoulutuksia noin kolmanneksella. Lisäksi kun huomioidaan jo nyt ulkopuolisten tuntiopettajien käyttäminen koulutuksissa noin 800 tunnilla vuodessa, vastaa tämä yhden vakituisen opettajan työpanosta yksityisen turva-alan kouluttajakoulutukseen Poliisiammattikorkeakoululla. Nykyisillä resursseilla koulutuksen laajentaminen ei ole mahdollista.

Oulun poliisilaitoksen lausunnon mukaan yksityisen turvallisuusalan valvontaan liittyvää koulutusta pitäisi lisätä poliisin perustutkintokoulutuksessa. Tämä jäntevoittäisi kaikkia turvallisuuspalveluita ja turvallisuustoimijoita, kun tiedämme, että koko ketju toimii ammattimaisesti ja ymmärtää toistensa rajapintoja, sekä toimintaympäristöä.

Hämeen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että mitä tulee yksityisen turvallisuusalan kouluttajakoulutuksiin, on poliisilaitosten nykyiset resurssit huomioiden erittäin tärkeää, että Poliisiammattikorkeakoulun omia kouluttajaresursseja vahvistetaan ja poliisilaitosten rooli kouluttajakoulutuksissa minimoidaan.

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen lausunnon mukaan nykyisellään Poliisiammattikorkeakoulu joutuu usein turvautumaan yksityisen turvallisuusalan kouluttajakoulutuksissa ulkopuolisiin poliisilaitoksilta tuleviin kouluttajiin. Poliisiammattikorkeakoulun omien kouluttajaresurssien vahvistaminen toisi hyötyä poliisilaitostenkin resursseille, kun poliisilaitoksilta tulleet ulkopuoliset kouluttajat voisivat käyttää ajan heillä ennestään oleviin tehtäviin, ja esitys nähdään kannatettavana.

6. Omavalvontasuunnitelmien laatimisvelvollisuus lakiin

Poliisihallituksen lausunnon mukaan yksityisen turvallisuusalan omavalvonnan kehittäminen on tärkein alaan liittyvä kehittämiskohde ja siinä omavalvontasuunnitelmiin liittyvä kehittämistyö mahdollisine säädösuudistuksineen ja -vaatimuksineen on yksi merkittävä osa-alue. Alan omavalvonnan kautta on mahdollista saada aikaan huomattavasti tehokkaampi ja ennalta estävyydeltään vaikuttavampi valvontakeino ja elementti verrattuna esimerkiksi viranomaisvalvontaan. Alan toimijat ovat joka päivä toimialansa ytimessä ja heillä on paras tietämys mahdollisista ongelmakohteista, joita itse kunkin toimijan työympäristössä esiintyy. Heillä on myös näin ollen parhaat mahdollisuudet järjestää työskentely-ympäristönsä ja -tapansa sellaisiksi, että työn toteuttaminen ja niihin liittyvät omavalvonnalliset keinot ovat parhaiten toteutettavissa ja tasapainossa keskenään. Lähtökohteisesti jo työläinsäädäntö asettaa työnantajille hyvinkin laajat velvoitteet järjestää työolosuhteet ja työntekotavat turvallisiksi ja asianmukaisiksi, ja näiden toteutumista työnantajien tulee myös seurata ja valvoa. Näistä lähtökohdistakin tarkasteltuna omavalvonnan tehostaminen ja omavalvontasuunnitelmien laatimisvelvoite alan toimijoille on perusteltua ja asianmukaista. Lisäksi, kuten kaikille on varmasti itsestään selvää, niin pelkin viranomaisvoimin yksityisen turvallisuusalan toimijoihin liittyvän ajantasaisen, aktiivisen ja kokonaisvaltaisen valvonnan toteuttaminen ei ole realistista.

Jo pelkästään numeraalisen tiedon pohjalta tarkasteltuna viranomaisten kautta tapahtuvan valvonnan saaminen täydellisen kattavaksi on mahdottomuus;

- turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoita n. 950 kappaletta ja ko. luvanhaltijoiden hallintoelimiin kuuluvien, ja sitä kautta valvonnan kohteena olevien henkilöiden määrä vaihtelee yhdestä henkilöstä 30-40 henkilöön (yhtiöt, joissa hallintoneuvosto ja hallitus)
- voimassa olevia vastaavaksi hoitajaksi, vastaavan hoitajan sijaiseksi ja väliaikaiseksi vastaavaksi hoitajaksi hyväksymisiä yhteensä n. 1 160 kappaletta
- voimassa olevia kouluttajaksi hyväksymisiä (ase-, järjestyksenvalvoja- ja voimankäyttökouluttaja) yhteensä n. 620 kappaletta - hyväksytyjen henkilöiden lukumäärä n. 500, joillain henkilöillä useampi voimassa oleva kouluttajaksi hyväksyntä voimassa
- voimassa olevia järjestyksenvalvojaksi ja tilapäiseksi järjestyksenvalvojaksi hyväksymisiä n. 36 400 kappaletta
- voimassa olevia vartijaksi ja väliaikaiseksi vartijaksi hyväksymisiä n. 17 400 kappaletta
- voimassa olevia turvasuojaajaksi hyväksymisiä n. 7 500 kappaletta
- voimassa olevia turvatarkastajaksi hyväksymisiä n. 650 kappaletta
- poliisien määrä n. 7 500 (yksityisen turvallisuusalan valvonta on vain murto-osa poliisille kuuluvista, lainsäädännön sille asettamista tehtävistä). Yksityisellä turvallisuusalalla toimivien työnantajien tulee oma-aloitteisesti, ilman säädösvaatimuksiakin, pyrkiä madaltamaan omien työntekijöidensä ilmoituskynnystä sekä rohkaisemaan ilmoituksen tekemiseen mahdollisesti esiin tulevan epäasiallisen, tai jopa lainvastaisen käytöksen ja toiminnan osalta. Tässä apuna voisivat olla esimerkiksi erilaiset työpaikkojen omien ilmoituskanavien käyttöön ottaminen ja niiden kehittäminen (vrt. esimerkiksi käytössä oleva poliisin eettinen kanava - anonyymi ilmoitusmahdollisuus). On myös hyvä huomioida, että poliisiviranomaiselle on ollut jo vuosien ajan mahdollista jättää esimerkiksi mahdollisiin rikoksiin liittyviä vihjeitä useilla eri tavoilla. Yleisiä tapoja antaa vihjeitä ovat vihjepuhelimet, vihjesähköpostit, nettivinkki ja palautelomakkeet. Vihjeen on voinut jättää myös nimettömänä. Eli halutessaan myös yksityisen turvallisuusalan toimijoiden on ollut mahdollista saattaa esimerkiksi työtehtävien yhteydessä tai työyhteisössä havaitsemansa epäillyt rikokset viranomaisen tietoon.

Helsingin poliisilaitoksen lausunnon mukaan omavalvonnalle tulisi asettaa selkeät vähimmäisvaatimukset. Omavalvonnan toteuttamista voitaisiin valvoa esimerkiksi turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden toimipaikan tarkastuksen yhteydessä.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos kannattaa työryhmän näkemystä ja toteaa, että sääntelyyn voisi pyrkiä kirjaamaan myös jonkin asteisen veloitteen viranomaisen mahdollisuudesta saada omavalvontasuunnitelma tai -raportti nähtäväkseen säännöllisin määräajoin. Tämä loisi samalla mahdollisuuden vahvistaa poliisilaitoksen ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden paikallista yhteistyötä.

Sisä-Suomen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan on hoidettava toimintaansa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säännösten mukaisesti. Vaikka laissa ei tällä hetkellä ole edellytystä esimerkiksi kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimisesta edellä mainitun toiminnan lainmukaisuuden varmistamiseksi ja valvomiseksi elinkeinoluvan haltijan taholta, edellyttää lain säännösten täyttäminen lähtökohtaisesti omavalvonnallisen toiminnan olemassaoloa jossakin muodossa myös nykytilanteessa. Kirjallisen omavalvontasuunnitelman etuna on toimintamallien kokoaminen selkeästi yhteen, toiminnassa noudatettavien periaatteiden helpompi tiedoksi saattaminen työyhteisöön sekä niin toiminnanharjoittajien oman kuin myös viranomaisvalvonnan selkeämpi tukeminen. Ottaen huomioon, että omavalvonnallisten toimintojen

tulisi edellä mainitusti olla väistämättä jossakin muotoa käytössä elinkeinonharjoittajien toiminnassa nykyhetkelläkin, ei niiden saattamista kirjalliseen muotoon voi pitää kohtuuttomana sillä saatutettaviin tavoitteisiin nähden. Jotta elinkeinonharjoittajan toiminnan mallit, vaatimukset ja toimenpiteet tulevat kirjallisissa omavalvontasuunnitelmissa arvioitua riittävällä tasolla ja kattavuudella, olisi syytä pohtia yhtenäisen mallipohjan luomista viranomaisstaholta ja velvoitetta suunnitelmiin kirjattujen seikkojen arviointiin.

Omavalvontasuunnitelman lähtökohtainen tarkoitus on tukea elinkeinonharjoittajan omaa toimintaa. On kuitenkin tärkeää, että mahdollisesti velvoitteeksi säädettävä toimintamalli otettaisiin myös viranomaisvalvonnan piiriin. Omavalvontasuunnitelman olemassaolon, ajantasaisuuden ja riittävän kattavuuden valvontaa voitaisiin suorittaa esimerkiksi turvallisuusalan elinkeinoluvan myöntämisen yhteydessä sekä elinkeinoluvanhaltijoiden toimipaikkatarkastusten yhteydessä.

Lounais-Suomen poliisilaitos pitää hyvänä ehdotuksena yksityisen turvallisuusalan omavalvontasuunnitelman säätämisestä lakiin. Omavalvontasuunnitelma on omiaan lisäämään ammattimaista turvallisuustoimintaa toimialan sisällä. Lisäksi se helpottaa poliisin suorittamaa lupavalvontaa. Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan riittävällä tasolla elinkeinoluvan haltijan toiminta siten, että poliisin on pienellä vaivalla helppoa sisäistää valvottavan elinkeinoluvan haltijan toimintaperiaatteet, ja siten valvontatoimien kohdistaminen tehokkaasti helpottuu.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto SVLL ry pitää hyvänä yleistason vaatimusta omavalvontasuunnitelmasta. Kuitenkin omavalvontakäytännöt, niiden toteutus ja raportointi ovat turvallisuusalan toimijoiden välistä kilpailuoikeudellista ydintä, minkä vuoksi SVLL katsoo, että suunnitelman laatimista ei pidä ohjata yksityiskohtaisilla määräyksillä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää työryhmän ehdotusta omavalvontasuunnitelman laatimisvelvollisuuden sisällyttämisestä lakiin erittäin kannatettavana. Esimerkiksi lait yksityisestä sosiaalihuollosta ja yksityisistä terveystalvontasuunnitelmasta kuvataan riittävällä tasolla elinkeinoluvan haltijan olisi kuvattava, miten toiminnassa käytännössä huolehditaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säännösten noudattamisesta ja miten sitä seurataan. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että Poliisihallitus valtuutetaan laatimaan ja antamaan tarkempia määräyksiä omavalvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry kannattaa suositusta ottaa harkittavaksi omavalvontasuunnitelman sisällyttämisestä yksityisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin. Ehdotuksen mukaisesti omavalvontasuunnitelman olisivat velvollisia laatimaan vartioimisliike- tai järjestyksenvalvojatoimintaa harjoittavat turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijat. Omavalvonnan voi nähdä osana siihen velvoitetun toimijan sisäistä valvontajärjestelmää ja sisäisen valvonnan keinona, kun palvelun tuottaja on velvoitettu huolehtimaan omavalvonnan keinoin palvelujen laadusta, riittävydestä, turvallisuudesta ja asianmukaisuudesta. Sen lisäksi, että omavalvontasuunnitelmassa olisi kuvattu käytännön toimenpiteet yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaisen toiminnan noudattamiseksi, siihen tulisi sisällyttää myös työturvallisuuslaissa (738/2002) työnantajalle osoitetut huolehtimisvelvoitteet ja niiden toteutustapa. Turvallisuustoimiala lukeutuu aloihin, joissa esiintyy tilastollisesti keskimääräistä enemmän väkivallan uhkaa. Tämä taas osaltaan lisää työn psykososiaalista kuormittavuutta. Työnantajan tulee olla selvillä työn kuormitustekijöistä ja ryhtyä toimiin, jos ne aiheuttavat haittaa tai vaaraa työntekijöiden terveydelle. Koska turvallisuusalan ammattiteissa väkivallan uhkaa on lähes mahdotonta välttää, työnantajan on seurattava sekä työyhteisön että yksittäisten työntekijöiden tilaa havaitakseen haitallinen kuormittavuus ajoissa. Tällä varmistettaisiin myös se, että työn psykososiaalisesta kuormittavuudesta huolimatta vartijoiden ja järjestyksenvalvojien toiminta säilyy oikeasuhtaisena toimenpiteiden kohteisiin nähden.

Koulutuskuntayhtymä OSAO Oulu näkemyksen mukaan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijat, joilla on oma voimankäytön kouluttaja, hoitavat pääsääntöisesti itse omat koulutukset. Erityisesti kertauskoulutusten osalta tämä tarkoittaa sitä, että henkilö kouluttaa omia työkavereitaan. Tämä ei ole eettisesti kestävällä pohjalla. Poliisin tehtävä on valvoa voimankäytön koulutusta, mutta resursien ollessa rajalliset kattavan valvonnan järjestäminen on haastavaa. Tämän vuoksi yrityksen omavalvonnan tulisi olla hyvällä tasolla.

7. Poliisilaitosten valvontakäytäntöjä yhdenmukaistetaan ja yhteistyötä lisätään

Poliisihallituksen lausunnon mukaan poliisilaitosten valvontakäytäntöjen kehittäminen ja yhdenmukaistaminen on poliisihallinnossa jatkuvaa työtä ja sitä on tehty vuosittain monin eri tavoin; valtakunnallisesti kaikille poliisilaitoksille toteuttavat koulutus- ja seminaaripäivät, kohdennetut poliisilaitosten koulutuspäivät pyynnöstä tai Poliisihallituksen omien koulutustarve havaintojen pohjalta, erilaisen kirjallisen ohjeistuksen, ohjauksen ja laadittujen ”käsikirjojen” avulla jne. Yhdenmukaistamis- ja kehittämistyötä tarvitaan, ja jatketaan, tämänkin osa-alueen osalta myös jatkossa.

Esimerkkinä tällä hetkellä käynnissä olevasta isommasta kehittämis- ja yhdenmukaistamistoimesta voidaan mainita valtakunnallisesti poliisilaitoksia ja Poliisihallitusta koskeva nuhteettomuusseurannan kehittämistyö. Poliisihallituksessa on käynnistetty alkuvuodesta 2022 esisuunnittelutyö, jolla tähdätään lupavalvonnan laajempaan kehittämiseen. Työ oli käynnissä koko vuoden 2022 ja se jatkui edelleen vuonna 2023. Kyse on lupavalvonnan yhtenäistämisestä ja kehittämisestä siten, että lupavalvonta toteutettaisiin poliisissa yhtenevästi ja suunnitelmallisesti niissä tilanteissa, joissa valvontatarve on olemassa laajempaan kuin yksittäiseen lupaan tai lupalajiin kohdistuvana. Tavoitteena on varmistaa tiedon siirtyminen kaikkien niiden lupalajien valvontaan, joissa kyseinen tieto on merkityksellistä, ja siten saada lupavalvonnasta kaikkiin lupalajeihin kohdistuva yhtenäinen kokonaisuus. Visiona on, että lupavalvonnan kokonaisuudessa kyetään suorittamaan lupavalvontaa kattavasti yli lupalajirajojen, käynnistämään lupavalvonta valvonnallisesti merkityksellisen tiedon saamisen jälkeen nopeasti kaikissa niissä lupalajeissa, joissa kyseinen tieto on vaikutuksellinen, sekä saamaan tehokkaasti ensi käden tietoa lupavalvonnallisesti merkityksellisistä asioista ja siten nopeuttamaan lupavalvonnan käynnistymistä. Kaiken kaikkiaan kyse on siis lupavalvonnan nykyaikaistamisesta, tehokkuuden saavuttamisesta ja valvonnan yhtenäistämisestä.

Poliisihallituksessa on lisäksi käynnistymässä pilotti, jossa kokeillaan olemassa olevien analyysityökalujen soveltuvuutta lupavalvonnan nuhteettomuusseurantaan. Analyysia kehittämällä tavoitellaan nuhteettomuusseurannan laadun ja ajantasaisuuden parantamista. Pilotin tarkka aikataulu ei ole tässä vaiheessa täsmäntynyt.

Poliisihallitus näkee poliisilaitosten ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden paikallisen yhteistyön kehittämisen myönteisenä asiana. Kehittämistyössä on hyvä korostaa oma-aloitteisuutta ja alueellisuutta. Kehittämistyössä on tärkeää ottaa huomioon eri toimialueiden erityispiirteet ja -tarpeet. Kaikki kehittämistoimet eivät sovellu välttämättä sellaisinaan kaikille alueille. Yhteistyön kehittämisen tulee palvella parhaalla mahdollisella tavalla molempia osapuolia. Yhteistyön kehittämisessä ei myöskään pidä unohtaa eri poliisilaitosten välistä ja eri poliisilaitosten alueella toimivien toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä ja lisäämistä. Kuluvan vuoden aikana mainittujen tahojen yhteistyön kehittämisestä on olemassa hyviä esimerkkejä muun muassa Oulun ja Lounais-Suomen poliisilaitosten alueilta. Poliisilaitokset järjestivät oman toimialueensa yksityisen turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoille ja alan toimijoille yhteistyöseminaarin, jossa keskusteltiin laaja-alaisesti toimijoita kiinnostaneista asioista, yhteistyöstä ja yhteistyön kehittämisestä. Seminaareissa nostettiin esiin myös hyviä esimerkkejä siitä, kuinka poliisilaitosten ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden tiiviim-

mällä yhteistyöllä on pystytty puuttumaan tehokkaasti muun muassa erilaisiin ongelma- ja häiriötekijöihin sekä alueisiin. Tästä esimerkkinä voi mainita Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella kulu-
van vuoden aikana poliisin ja yksityisen turvallisuusalan välisen yhteistyön, minkä myötä tiettyjen kaupunkikeskusten alueella saatiin ongelmalliseksi muotoutunut tilanne (häiriökäyttäytymistä, epäiltyjä rikoksia jne.) hallintaan.

Työryhmän suosituksissa esiin nostetun, poliisilaitoksille lainsäädännön perusteella kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden noudattaminen on itsestään selvä velvollisuus poliisilaitoksille, jota tulee noudattaa. Eli poliisin on ilmoitettava vartijaksi, järjestyksenvalvojaksi tai turvasuojaajaksi hyväksymisen peruuttamisesta sille turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijalle, jonka palveluksessa vartija, järjestyksenvalvoja tai turvasuojaaja toimii. Poliisihallituksen käsityksen mukaan ilmoitusvelvollisuutta on pääasiassa noudatettu. Työryhmäraportissa mainituissa mahdollisissa ilmoitusviiveissä tai ilmoituksen kokonaan välittämättä jäämiseen voi osaltaan olla vaikuttavana tekijänä se, että aina mainittujen peruuttamisharkinnan kohteena olevien kortillisten henkilöiden työnantaja, joille mahdollisen kortin peruuttamisesta tulee ilmoittaa (turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija), ei ole poliisin tiedossa, eikä kortin peruuttamisharkinnan kohteena oleva henkilö sitä välttämättä halua poliisille ilmoittaa. Tämän asian selvittelytyö voi viedä oman aikansa ja aina työnantajatietoa ei saada selville lainkaan tai henkilöllä ei juuri sillä hetkellä ole välttämättä työnantajaa olemassa. On myös mahdollista, että tällaista peruttua korttia ei saada peruuttamisharkinnan yhteydessä poliisin haltuun, mikä puolestaan mahdollistaa sen ”väärinkäytön” myöhemmässä vaiheessa.

Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan toimenpidesuositukseksi tulisi lisätä valtakunnallisesti merkittävän ja päivittäistoiminnassa usein ilmenevän ongelman korjaaminen: TURVA ja RABITA -järjestelmän tiedot eivät tule automaattisesti näkyviin POKE:n hakutiedustelussa, vaan ne pitää erikseen tarkistaa TURVA RABITA:sta. Turvallisuusalan lupien tulisi samalla tavalla näkyä hakukyselyssä kuin LUHTI ASE -järjestelmän asetiedot. On oletettavaa, että osa turvallisuusalan luvista jää poliisitehtävillä havaitsematta sen vuoksi, että kenttäpartiot tai tutkijat eivät huomioi sitä, että turvallisuusalan lupatiedot eivät näy normaaleissa hakukyselyissä, vaan ne pitää erikseen hakea TURVA RABITA:sta.

Oulun poliisilaitos toteaa, kuten työryhmäkin, että poliisilaitosten valvontakäytäntöjä olisi yhdenmukaistettava ja varmistettava riittävä resursointi valvonnan tekemiseen. Nykyisellään resurssit valvonnan tekemiseen eivät korreloi lisääntyneeseen yksityisten turvallisuuspalveluiden volyymin kasvamiseen. Tämä lisäisi yhdenvertaisuuden toteutumista yksityisellä turvallisuusalalla.

Oulun poliisilaitoksella on kokemusta poliisilaitosten ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden paikallisen yhteistyön vahvistamisesta. Oulussa pidettiin ensimmäistä kertaa 29.11.2023 paikallinen yksityisen turvallisuusalan neuvottelukunnan kokous, jossa keskusteltiin mm. työryhmän raportista. Tärkeintä oli ajatus siitä, että toimijat tulevat toisilleen tutuiksi ja ennalta ehkäistään jo hyvissä ajoin mahdollisia paikallisia ongelmia. Saadun palautteen mukaan tilaisuus koettiin tärkeäksi ja tapaamisia päätettiin jatkaa tulevaisuudessa.

Sisä-Suomen poliisilaitos toteaa lausunnossaan, että poliisilaitokset vastaavat turvallisuusalan toimijoiden valvonnasta alueellaan. Valvonnan määrässä, kohdistumisessa ja osittain myös laadussa voi olla valtakunnallisesti vaihtelua johtuen muun muassa poliisilaitoksen tehtäviin käytettävissä olevista resursseista ja osaamisesta. Laadukkaan, tehokkaan ja kattavan sekä yhdenmukaisen valvonnan mahdollistamiseksi poliisilaitosten tulisi pystyä varaamaan tähän tehtävään riittävä henkilöresurssi sekä varmistamaan myös henkilöiden riittävä osaaminen.

Niin sanotun jalkautuneen valvonnan lisäksi keskeinen osa valvontatyöstä tehdään erilaisia luvan-
haltijoiden rekisterimerkintöjä seuraten. Tätä ristiinajotoimintaa, jossa muun muassa vuorokausira-

porteista esiin tulevien rikoksista epäiltyjen lupatilanne tarkastetaan manuaalisesti virkailijoiden toimesta, tulisi kyetä automatisoimaan järjestelmätoiminnoin. Se mahdollistaisi entistä tehokkaamman tiedonsaannin ja sitä myötä luvanhaltijoiden tehokkaamman seurannan.

Lisäksi tulisi edelleen pyrkiä lisäämään poliisilaitosten sisäistä ja myös poliisilaitosrajat ylittävää tiedonvaihtoa luvanhaltijoihin liittyen. Rikoksesta epäiltyjen tai poliisiin kiinniottamien henkilöiden lupatietojen tarkastamiseen tulisi luoda yhtenäinen toimintamalli esimerkiksi esitutkinnan yhteydessä ja poliisivankilalla. Lisäksi myös muut seikat, kuin mahdollinen rikoksiin syyllistyminen, tulisi edelleen aktiivisesti huomioida ja tiedostaa luvan hallussapitoedellytysten täyttymiseen mahdollisesti vaikuttavana seikkana. Siten tiedonvaihtoa tulisi edelleen kehittää esimerkiksi sellaisia poliisiin kenttätoiminnan yhteydessä tapaamia henkilöitä koskien, joiden luvan hallussapitoedellytyksiä olisi syytä tarkastella.

Resurssikysymykset edellyttävät usein poliisiin valvontakohteiden priorisointia. Valvontaa tulisi pysyttyä kohdentamaan niin luvanhaltijoiden taustoihin, käytännön toimintaan kuin koulutukseenkin, jotta valvonnalla tavoitettaisiin riittävä kokonaisvaltaisuus ja -vaikutus yksityiseen turvallisuusalaan.

Lounais-Suomen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että tällä hetkellä valtakunnan 11 poliisilaitosta suorittavat lupavalvontaa hyvin kirjavasti. Poliisilaitoksilla on lupavalvonta järjestetty toisinaan osaksi valvonta- ja hälytystoimintasektoria, toisinaan osaksi lupapalvelusektoria. Myös käytännön lupavalvonnan prosessit poikkeavat suuresti toisistaan. Lounais-Suomen poliisilaitoksella on voimassa oleva ohje asiasta, ja prosessit toimivat kiitettävästi ohjeen puitteissa. On kuitenkin suotavaa, että vaikka itse lupavalvontatoimet olisivatkin sijoitettuina eri puolille poliisiin toimintoja, tulisi jokaisessa poliisilaitoksessa olla sisäinen ohje asiasta, jossa prosessit ovat kuvattuina selkeästi, ja siten vastuut toimijoilla tiedossa. Valtakunnallisesti lupavalvonnan organisoinnin ohjauksesta vastaa Poliisihallitus.

Lounais-Suomen poliisilaitoksella on käynnissä sisäinen operatiivinen projekti, jossa selvitetään mahdollisuuksia yhteistyön vahvistamiseen. Poliisilaitos on järjestänyt yhteistyötapaamisia sekä poliisiin ja yksityisen turvallisuusalan yhteistyöseminaarin vuonna 2023. Projektin tiimoilta on selvitetty yksityisen turvallisuusalan haasteita toimintaympäristössään, ja kuultu heidän toiveitaan poliisitoiminnan kehittämiseksi. Eräänä asiana projektissa on noussut esille työryhmän toteaman poliisin vasteaikojen viivästys henkilöiden kiinniottotilanteissa. Poliisilaitos pitää hyvänä ehdotuksena yhteistyön tärkeyden korostamista, jossa se onkin oma-aloitteisesti aloittanut aktiivisen toiminnan.

Lapin poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että poliisilaitosten valvontakäytäntöjen kehittämisessä yhtenä toimenpiteenä tulisi olla järjestelmien kehittäminen niin että Turva -rekisterin tiedot välittyisivät POKE:en samalla tavalla kuin ase- ja ajo-oikeustiedot. Tällä toimenpiteellä säästettäisiin seulomiseen kuluva aikaa ja nopeutettaisiin prosessia mahdollisen peruutusmenettelyn käynnistämisessä. Erinomainen uudistus olisi se, että esitutkinnassa ei päästäisi tietyn vaiheen jälkeen eteenpäin ennen kuin lupien tarkistus on tehty. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää poliisilaitosten valvontakäytäntöihin ja -resurssin turvaamiseen. Järjestyksenvälvojakoulutuksen laadunvalvontaa tulisi kehittää ja poliisihenkilöstöä tulisi kouluttaa valvontatehtäviin niin että valvonta on yhdenmukaista, systemaattista ja osaaminen riittävää.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos lausunnossaan korostaa, että poliisiin esitutkinnassa tulisi aina varmistua siitä, onko henkilöllä sellaisia yksityisen turvallisuusalan lupia, joihin epäilyillä rikoksilla voisi olla vaikutusta. Nähdään, että asia on hoidettu jokapäiväisellä vuorokausiraporttien seurannalla lupahallinnosta käsin sekä hyvällä yhteistyöllä lupahallinto-, valvonta- ja hälytys- sekä rikos- torjuntasektorien välillä. Luvanhakijoiden taustoja on Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella viime vuosina selvitetty entistä laajemmin lupahallinnon Poti-käyttöjärjestelmästä tehtävien tarkastusten

avulla. Teknisten keinojen lisääminen ja kehittäminen on kannatettavaa entistä laadukkaamman ja kustannustehokkaamman seurannan mahdollistamiseksi.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto SVLL ry esittää, että poliisilaitosten ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden paikallisen yhteistyön tehostamiseksi selvitetään muun muassa poliisille luovutettavaksi määrättyjen vaarallisten aineiden ja välineiden käsittelyn nykytilaa ja arvioidaan sen pohjalta mahdollisia menettelytapasuosituksia. SVLL pitää tärkeänä, että myös kiinniottojen keskeyttämismahdollisuuden käyttämistä selvitetään, joka liiton käsityksen mukaan on jäänyt lähes käyttämättömäksi menettelyksi poliisiin halutessa tulla paikalle. Kuitenkin monessa tapauksessa tähän kuluu suhteettoman pitkä aika.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää työryhmän suosituksia liittyen yksityiseen turvallisuusalaan kohdistuvan viranomaisvalvonnan yhdenmukaistamisesta ja kehittämisestä tärkeinä. Viranomaisvalvontaa on tehostettava erityisesti sellaisiin tehtäviin liittyen, joissa todennäköisyys puuttua ihmisten perusoikeuksiin on suurinta. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten tulisi maan eri alueilla olla keskenään vertailukelpoisissa tapauksissa mahdollisimman yhdenmukaisia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että tämä asia-tila varmistetaan toteutettavien toimenpiteiden seurannalla. Lisäksi yksityisen vartiointialan viranomaisvalvonnan yhdenmukaistamisessa ja kehittämisessä on huomioitava muun muassa eduskunnan oikeusasiamiehen ajankohtaiset tarkastushavainnot ja jatkotoimenpiteet liittyen poliisihallituksen yksityisen turvallisuusalan valvontayksikön toimintaan.

Ihmisoikeusliitto esittää lausunnossaan huolensa siitä, että työryhmän raportista ei käy selvästi ilmi, millaista poliisiin toteuttama yksityisen turvallisuusalan valvonta on. Yksityisen turvallisuusalan laadukas viranomaisvalvonta on avaintekijä alan ihmisoikeusveloitteiden toteutumisessa. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista vaatii, että vartija tai järjestyksenvälvoija laatii kiinniottamiseen tai voimakeinojen käyttöön johtaneista tapahtumista tapahtumailmoituksen. Työryhmän loppuraportissa ei ole tarkkoja tietoja siitä, millainen käytäntö alalla on tapahtumailmoitusten laatimisen suhteen. Ihmisoikeusliitto näkee tapahtumailmoitukset välineenä omavalvonnassa ja seurannassa, sekä syrjivien käytäntöjen vähentämisessä – erityisesti oman toiminnan kriittisessä arvioinnissa yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Parhaimmillaan tapahtumailmoituksissa arvioitaisiin myös syrjintäkiellon ja yhdenvertaisuuden edistämismääräysten toteutumista.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry pitää hyvänä, että loppuraportissa huomioidaan tarve vahvistaa paikallisen poliisin ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden välistä yhteistyötä. Yhteistyön tiivistäminen liittyy olennaisesti yksityisen turvallisuusalan ohjaukseen ja valvontaan varsinkin siinä tilanteessa, kun poliisiin on ilmoitettava turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijalle palveluksessaan olevan vartijan tai järjestyksenvälvojan hyväksymisen peruuttamisesta. Työryhmän suositus ilmoitusprosessin tehostamiseksi on erittäin kannatettavaa. PAM ry:n mielestä tämä ei kuitenkaan yksistään riitä paikallisen yhteistyön lisäämiseksi ja siksi tarvitaan myös muuta paikallista yhteistyötä.

Yhteistyötä paikallisella tasolla voisi lisätä säännöllisillä tapaamisilla paikallispoliisin ja alueella toimivien vartioliikke- ja järjestyksenvälvontatoimintaa harjoittavien turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden kesken. Sinänsä tapaamiset voisivat olla rakenteeltaan vapaamuotoisia, mutta tapaamiset tarjoaisivat mahdollisuuden tiedonvaihtoon osapuolten välillä, jolloin myös tilannekuva siitä, mitä kentällä tapahtuu, olisi kaikille osapuolille mahdollisimman selkeä.

Suositus poliisilaitosten valvontakäytäntöjen ja hallinnollisten seuraamusten yhdenmukaistamisesta maan eri alueilla on kannatettavaa. Asia on noussut esille jo vuonna 2021 siltä osin, että poliisin lupavalvonnassa vartijoiden ja järjestyksenvälvojen hyväksymisten peruutusten perusteet ovat eri puolella maata poikenneet toisistaan. Hyväksymisiä on peruutettu yleisen oikeustajun mukaisesti vähäiseltäkin tuntuvissa epäilyissä, kun taas toisella alueella vakavienkin rikosten epäilyt

tai tuomiot eivät johda hyväksymisten peruutuksiin. Myös edellisessä kohdassa jo viitatussa ilmoitusprosessissa hyväksymisten peruuttamisten osalta vaikuttaisi olevan selviä puutteita. Asialla on merkitystä vartijoiden ja järjestyksenvainojien perusoikeuteen harjoittaa ammatiaan ja siihen, että kyseisten ammattiryhmien edustajien ja kansalaisten yhdenvertainen kohtelu ei tällöin toteudu.

8. Työharjoittelun lisääminen väliaikaisen vartijan koulutuksen ja vartijan koulutuksen väliin

Poliisihallituksen lausunnon mukaan perusajatuksena väliaikaisen vartijan koulutuksen ja vartijan koulutuksen väliin sijoitettavaa pakollista työharjoittelujaksoa voidaan pitää hyvänä. Näin toteutettuna koulutuksessa olevat henkilöt pääsisivät jo koulutuksen aikana näkemään mitä vartijan työ vaatii sekä hyödyntämään jo oppimaansa aidossa työympäristössä. Lisäksi työharjoittelujaksolta opiskelijat voisivat ”ottaa mukaansa” lopulliseen vartijan koulutukseen ne asiat, jotka itsellä erityisesti vaatisivat kehittämistä tai herättävät kysymyksiä. Mikäli tällainen työharjoittelujakso ajatellaan toteutettavan, on tärkeää varmistua siitä, että mahdolliselle työharjoittelulle säädetään yhdenmukaiset standardit.

Työharjoittelu tulisi saada mahdollisimman tasalaatuisiksi riippumatta siitä, missä ja kenen palveluksessa se mahdollisesti toteutetaan. Lisäksi tulee ratkaista muun muassa seuraavia seikkoja:

- kuinka käytännössä työharjoittelu toteutetaan; nimetäänkö tietyt toimijat / elinkeinoluovan haltijat, joiden palveluksessa työharjoittelu voidaan ainoastaan suorittaa - toteutuuko yritysten / työnantajien kesken tällöin tasapuolisuus.
- mitä työharjoittelussa ”mentorina” / kouluttajina toimivilta henkilöiltä edellytetään; riittääkö tietty vuosissa mitattavissa oleva työkokemus vai tulisiko kyseiseen toimintaan kehittää jonkinlainen koulutus, mikä olisi vielä lisäedellytyksenä ”mentorina” / kouluttajina toimiville.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos kannattaa vartijan koulutuksen työharjoitteluvaatimusta osaksi vartijan lakisääteistä koulutusvaatimusta tai, että se olisi yhtenä edellytyksenä varsinaiselle vartijaksi hyväksymiselle. Käytäntö on havaittu hyväksi myös poliisikoulutuksessa.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos myös kannattaa pakollisen työharjoittelun säätämistä väliaikaisen vartijan koulutuksen ja vartijan koulutuksen väliin. Tämä edistäisi sitä, että kaikilla uusilla vakituisiksi vartijoiksi hyväksyttävillä olisi jonkinasteinen kokemus vartijan työstä.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry suhtautuu esitykseen positiivisesti, mutta katsoo, että esitystä tulee konkretisoida, jotta sen vaikutuksia on mahdollista tarkemmin arvioida. Tällaisia selvitettäviä asioita ovat esimerkiksi harjoittelun oikeudellinen luonne (harjoittelu perehdytyksenä vai työharjoitteluna), mikä olisi harjoitteluajan pituus ja olisivatko väliaikaisen vartijan oikeudet ja velvollisuudet harjoittelun aikana voimassa. Lisäksi yksityisen turvallisuusalan yritysten näkökulmasta on merkittävää arvioida mahdollisen uudistuksen taloudelliset, työvoiman saatavuuteen ja palvelussuhteen ehtoihin liittyvät vaikutukset.

Opetushallituksen lausunnon mukaan ehdotettua työharjoittelua väliaikaisen vartijan ja vartijan koulutuksen väliin on hyvä tarkastella yhteen ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuuden kanssa. Lähtökohtaisesti ammatillisessa koulutuksessa osaaminen näytetään aidossa alan työtehtävissä. Olisikin hyvä tarkastella, miten ehdotettu työharjoitteluvaatimus sopisi yhteen työelämässä tapahtuvien näyttöjen kanssa. Myös ammatillisen koulutuksen järjestäjiä on hyvä kuulla tämän ehdotuksen osalta, jotta käytännön toteutukseen liittyvät asiat varmistetaan mahdollisimman toimiviksi. Pakollinen harjoittelu ei saisi myöskään hidastaa vartijakortin sisältävän tutkinnon osan suorittamista kohtuuttomasti, jos harjoittelun järjestämisessä tulee haasteita. Tämä sama huomio pätee ehdotettuun vaatimukseen tulevasta palvelussuhteesta

ennen vartijaksi tai järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä. Esimerkiksi turvallisuusalan perustutkintoa suorittavalla opiskelijalla vartijan ja järjestyksenvalvojan tutkinnon osat ovat osa laajaa tutkintoa. Näin vartijan tutkinnon osan jälkeen henkilö voikin suorittaa esimerkiksi turvajärjestelmiin liittyvää tutkinnon osaa ja hankkia osaamista joissain muissa kuin vartijan töissä.

Turvallisuusalan ammattiliitto ry lausunnossaan totesi, että opintojaksojen välissä olevan työharjoittelujakson tulisi olla riittävän pitkä esim. 2-3kk ja toteutettuna ainakin kahdessa erässä. Lisäksi huolta aiheutti turvallisuusosalalle hakeutuvien opiskelijoiden sekä työntekijöiden riittävän kirjallisen ja suullisen kielitaidon osaamisesta kaksikielisyyden huomioiden.

Stadin ammattiopiston näkemyksen mukaan niin kuin työryhmäkin on todennut, niin vartijoiden ja järjestyksenvalvojen peruskoulutus ei yksin riitä vaan tarvitaan laaja ja laadukas perehdyttäminen. Ehdotettu pakollinen työharjoittelumalli ei ole kuitenkaan tuollaisenaan tähän soveltuva tai edes realistinen. Stadin ammattiopisto ehdottaa, että vartijan ja järjestyksenvalvojan peruskoulutukset muutettaisiin suoraan 2. asteen ammatilliseen tutkinnon osaksi, johon sisällytetään niin oppilaitoksessa ja työpaikalla tapahtuvaa oppimista.

9. Sidotaan vartijaksi ja järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen työhön tai palvelussuhteeseen.

Poliisihallituksen lausunnon mukaan esitys oikein toteutettuna olisi hyvä lisäelementti toimijoiden valvontaa ajatellen. Kuten työryhmän raportissa mainitaan, niin uudistus mahdollisesti vähentäisi käytännössä valvottavien määrää ja helpottaisi näin poliisin suorittamaa valvontaa. Tämä saattaisi helpottaa myös aiemmassa kohdassa esiin tuotua poliisin työnantajaan kohdistuvaa korttihakemisen peruuttamista koskevan ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä, kun olisi jokin lähtökohtainen tieto, kenen luvanhaltijan palveluksessa kortillisen henkilön on ollut ainakin tarkoitus työskennellä.

Sisä-Suomen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että uudistuksen esitetään käytännössä vähentävän valvottavien määrää ja helpottavan näin poliisin suorittamaa valvontaa. Yksityisellä turvallisuusalalla toimii lähinnä järjestyksenvalvojatehtävissä jonkin verran henkilöitä, jotka työskentelevät mahdollisesti ainakin ajoittain useamman työnantajan palveluksessa. Myöskään työnantajan vaihtaminen ei ole epätavallista. Lisäksi on olemassa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen omaavia henkilöitä, jotka tekevät työtä vain sivutoimenaan yksittäisissä tapahtumissa eikä heillä siten ole hyväksyntää hakiessaan välttämättä vielä lainkaan tiedossa, kenen palveluksessa he mahdollisesti tulevat toimimaan. Esitys saattaisi siltä osin rajata hyväksymisen saamisen ulkopuolelle henkilöitä, joille järjestyksenvalvojana toimimisessa on kysymys vain satunnaisesta sivutoimesta. Tämä puolestaan saattaisi edelleen vähentää tapahtumanjärjestäjien saatavilla olevien järjestyksenvalvoja-hyväksynnän omaavien henkilöiden määrää.

Jos työnantajatietoa ei merkitä henkilön lupatodistukseen ja työnantajan vaihtaminen on hyväksynnän voimassaolon aikana mahdollista, valvonnan osalta haasteeksi tulee työnantajatiedon tallentaminen, käytettävyys ja sen ajantasaisuus. Niin kauan kuin työnantaja voi vaihtua tai työnantajien lukumäärä voi lisääntyä hyväksynnän hakuhetkellä ilmoitetusta tiedosta, on esimerkiksi luvan peruuttamisesta työnantajalle ilmoittamisen osalta edessä edelleen sama selvitystyö tosiasiallisesta senhetkisestä työnantajasta, koska aiemmin annettu tieto on voinut muuttua.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos kannattaa esitystä siitä, että sidotaan vartijaksi ja järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen työssä tai palveluksessa olemisen vaatimukseen. Tämä helpottaisi osaltaan myös poliisin suorittamaa valvontaa.

Lounais-Suomen poliisilaitos haluaa lausunnossaan huomioida, että mikäli vartijaksi tai järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytykseksi vaaditaan palvelussuhde johonkin tahoon, on tarkoi-

tuksenmukaista nostaa esille kysymys siitä, olisiko työryhmän mielestä luvan saamisen edellytykset oltava voimassa koko luvan voimassaoloajan? Mikäli näin olisi, se tulisi merkittävästi lisäämään poliisin lupavalvontaa. Se tarkoittaisi sitä, että järjestyksenvalvojaluvan haltijan tulisi pystyä osoittamaan työsuhteensa poliisin kohdatessaan. Työsuhteen voimassaolon varmistaminen tulisi siten työllistämään poliisin lupavalvontaa monessakin kohdassa lupavalvonnallisia toimia, sekä mahdollisesti peruutusmenettelyn määrän nousua.

Toinen huomio palvelussuhteen osalta on, että eri puolilla Suomea toimivat yhdistykset tuottavat järjestyksenvalvontaa omiin sekä toisten järjestämiin yleisötilaisuuksiin. Tällaiset järjestyksenvalvojat tuskin saavat työsuhteesta sitoumusta hakiessaan hyväksyntää. Heidän palvelussuhteensa rajoittuu usein pelkästään satunnaisiin tilaisuuksiin, joten silloin heidän palvelussuhteensa ei luonnollisesti ole voimassa koko ajan. Silloin luvan saamisen edellytykset eivät ole voimassa koko ajan. Kyseinen vaatimus palvelussuhteesta saattaa olla omiaan vähentämään järjestyksenvalvojien määrää.

Palvelussuhteen osoittaminen voisi helpottaa poliisin velvollisuutta ilmoittaa työnantajalle luvan peruutuksesta, sillä silloin poliisilla saattaisi olla tiedossaan työnantaja. Tämä tavoite on saavutettavissa tehokkaammin lisäämällä poliisin ja yksityisen turvallisuusalan elinkeinoluvan yhteistyötä, sekä tehostamalla poliisin sisäisiä prosesseja. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista velvoittaa jo tällä hetkellä elinkeinoluvan haltijoita ilmoittamaan vuosittain Poliisihallitukselle työntekijöidensä henkilöllisyydet. Sisäistä tiedonkulkua parantamalla päästään haluttuun lopputulokseen, kun tavoitteena on poliisin ilmoitusvelvollisuus yksityisen turvallisuusalan työntekijän lupaperuutuksesta.

Lapin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan monessa mielessä hyvänä uudistuksena on pidettävä sitä, että vartijaksi tai järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen edellyttäisi työssä tai palveluksessa olemista. Vaikka järjestelylle voidaan esittää kritiikkiä, olisi sille useita puoltavia perusteita, niin kuin raporttiin on kirjattu.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto SVLL ry suhtautuu kriittisesti esitykseen työssä ja palveluksessa olemisen tai koulutussopimuksen olemassaolosta edellytyksenä vartijaksi tai järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle. SVLL katsoo, että esitys todennäköisesti vähentäisi käytännössä valvottavien määrää ja helpottaisi poliisin työtä, mutta lisäisi vaikeuksia turvallisuusalan työntekijöiden rekrytoinneissa, viivästyttäisi lupien saamista sekä lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa.

10. Työnantajan keinojen lisääminen työntekijän taustan selvittämiseksi

Poliisihallitus lausunnossaan katsoo, että ehdotetun seikan toteuttamis- ja käyttömahdollisuudet tulisi ehdottomasti pyrkiä selvittämään. Mikäli tällainen toiminto olisi mahdollista, olisi se tärkeä lisäsiinä kokonaisuudessa, kun alalle tulijoiden soveltuvuutta eri vaiheissa pyritään eri toimijoiden taholta selvittämään. Yksityisen turvallisuusalan työnhakijan taustaselvityksen mahdollisuus juurikin työympäristöön olisi merkittävä ja oikeasuuntainen toimi, kun mietitään alan toimijoiden omavalvonnan kehittämistä. Alan omavalvonnan kehittämisen Poliisihallitus näkee yhtenä merkittävimmistä kehittämiskohteista jatkossa. Ajatuksena ja vertailukohtana asiaan liittyen voitaisiin nostaa esiin esimerkiksi lapsien kanssa työskentelevät päiväkotien ja koulujen opettajat, joiden täytyy toimittaa työnantajalle rikosrekisteriote (Rikostaustaote lasten kanssa toimimiseen). Olisiko vastaava menettely sopiva ja säädettävissä soveltuvin osin yksityiselle turvallisuusalalle?

Alan toimijoiden on tietyissä tilanteissa mahdollisuus päästä myös hyödyntämään nykyisen lainsäädännön mukaista, organisaatioille tarkoitettua turvallisuus selvitysmenettelyä. Mainittuja, suojele poliisin toteuttamia turvallisuus selvityksiä on mahdollista tehdä organisaatioille, joiden työntekijät pääsevät kansallisen turvallisuuden kannalta merkittäviin tiloihin tai käsittelevät salassa pidettävää

tietoa. Ovatko alan toimijat tietoisia kyseisestä mahdollisuudesta ja jos ovat, niin onko sitä hyödynnetty sellaisissa yhtiöissä, joilla siihen olisi mahdollisuus?

Oulun poliisilaitos kannattaisi turvallisuusselvitysten teettämismahdollisuuden laajentamista. Tähän liittyen poliisilaitos esittää, että olisiko mahdollista perustaa sellainen järjestelmä, josta kuka tahansa voisi tarkastaa, mitä turvallisuusalan lupia henkilöllä on voimassa. Järjestelmä voisi toimia samaan tapaan kuin mm. Traficomien julkinen ajo-oikeus -järjestelmä tai Valviran JulkiTerhikki.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos pitää hyvänä työryhmän esitystä siitä, että työnantajan keinoja vartijan tai järjestyksenvalvojan nuhteettomuuden ja taustan selvittämiseen vahvistettaisiin yksityisyyden suoja koskeva sääntely huomioiden. Poliisilaitos yhtyy myös siihen näkemykseen, että valvontakäytäntöjä laitosten välillä tulisi yhtenäistää ja laitoksissa omaksuttuja parhaita käytäntöjä tulisi voida hyödyntää nykyistä laajemmin. Myös yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten tulisi maan eri alueilla olla keskenään vertailukelpoisissa tapauksissa mahdollisimman yhdenmukaisia. Yhtenä hyvänä valvonnan mahdollisuutena työryhmä nostaa esiin poliisin mahdollisuudet varmistua jo esitutinnan aikana siitä, onko henkilöllä sellaisia yksityisen turvallisuusalan lupia, joihin epäilyllä rikoksella voi olla vaikutusta. Esitutkintaan linkittyvän valvonnan varmistamiseksi poliisilaitos kannattaa ajatusta ratkaisun löytämisestä tietoteknisin keinoin.

Sisä-Suomen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että yksityisen turvallisuusalan luvanhaltijoiden luvan hallussapitoedellytysten seuranta ja tarvittaessa hyväksyntään kohdistuvat toimenpiteet ovat laadukkaan yksityisen turvallisuusalan toiminnan säilyttämisen keskeisiä kulmakiviä. On tarpeen varmistua, etteivät alalla toimi henkilöt, jotka eivät täytä laissa asetettuja edellytyksiä. Tähän on tarpeen puuttua viranomaisvalvonnalla, mutta samalla on tarpeen varmistaa myös turvallisuusalan luvanhaltijoiden työnantajille riittävät mahdollisuudet varmistua työntekijän nuhteettomuudesta ja siitä, että tehtävässä toimivan henkilön lupa on edelleen voimassa. Yksittäistapauksissa muun muassa elinkeinonharjoittajien toimipaikkatarkastusten yhteydessä on saattanut tulla esiin, että henkilön lupa on peruutettu, mutta tieto siitä ei ole saavuttanut työnantajaa viranomaisen taholta eikä myöskään työntekijä ole tästä itse kertonut. Henkilö on siten edelleen jatkanut hyväksyntää edellyttävässä työtehtävässä, vaikkei hänellä ole enää ollut voimassa olevaa hyväksyntää.

Poliisilaitokset ovat työnantajatietojen osalta ainoastaan luvanhaltijoiden peruutusharkinnan yhteydessä antamien tietojen varassa, ja vain harvoissa tapauksissa he ilmoittavat tämän tiedon poliisille. Tästä syystä tieto työnantajalle jää edellä mainituin tavoin välittymättä. On tarpeen pohtia, miten poliisin mahdollisuuksia työnantajatiedon selvittämiseksi ja siten myös ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi voitaisiin parantaa. Samanaikaisesti olisi hyvä harkita vastaavasti mahdollisuuksia ja mahdollisia toimintamalleja siihen, miten työnantaja voisi luotettavasti varmistua palveluksessaan olevan henkilön hyväksymisen voimassaolosta palvelussuhteen aikana. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla esimerkiksi turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoille annettava kyselyoikeus hyväksyntöjen voimassaolotietoihin työntekijöidensä osalta.

Lounais-Suomen poliisilaitos pitää ehdotusta hyödyllisenä, jotta elinkeinoluvan haltijat voivat ilman erillistä epäilyä työnhakijan luotettavuudesta tai nuhteettomuudesta varmistaa osittaisen julkisen vallan käyttöön tarkoitettujen työntekijöiden taustoja. Tämä uudistus olisi omiaan vähentämään poliisilaitosten työtä mahdollisten peruutusharkintojen osalta, ja toisaalta vahvistaisi yksityisen turvallisuusalan toimijoiden uskottavuutta. Tällä hetkellä yksityisen turvallisuusalan haltijoiden edustajat lähestyvät poliisia toistuvasti asiassa silloin, kun epäily luotettavuudesta ja nuhteettomuudesta herää. Tämä työllistää poliisin lupahallinnon resurssia, vaikka toisinaan yhteydenotto voikin päätyä henkilön yksityisen turvallisuusalan lupien peruutusharkintaan.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että työryhmän käsityksen mukaan yksityisen turvallisuusalan työnantajien mahdollisuudet selvittää työntekijöiden taustoja ovat rajalliset.

Poliisi tarkastaa nuhteettomuusvaatimusten täyttymisen, mutta esimerkiksi turvallisuusselvitysten teettämismahdollisuus vartijoista ja järjestyksenvalvoista on varsin rajoitettu. Taustojen selvittämisen keinojen lisääminen nähdään kannatettavana yksityisyyden suojaa koskeva säätely huomioiden.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto SVLL ry kannattaa työnantajan keinojen vahvistamista vartijan tai järjestyksenvalvojan nuhteettomuuden ja taustan selvittämiseksi, mutta huomauttaa että raportissa ei ole tarkemmin esitetty siihen liittyviä keinoja. Koska työnantaja voi nykyisin ainoastaan tiedustella työntekijältä, SVLL esittää, että turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan helpotettaisiin tietojen saantia viranomaiselta. SVLL korostaa kuitenkin, että viranomaisen hyväksyntä tulee olla edelleen keskeisin vartija- ja järjestyksenvalvojakortin saamisen edellytys.

Verisuren lausunnon mukaan se yhtyy työryhmän käsitykseen siitä, että yksityisen turvallisuusalan työnantajien mahdollisuudet selvittää työntekijöiden taustoja ovat rajalliset. Yksityisellä turvallisuus-alalla on omalta osaltaan merkittävä rooli omaisuuden vartioimisessa sekä henkilön koskemattomuuden suojaamisessa. Jotta kyseisiä palveluita voidaan tarjota, edellyttää tämä merkittävää luottamuksenosoitusta asiakkaalta yksityisen turvallisuuspalvelun tarjoajaa kohtaan.

Verisure on implementoinut muun muassa korkealaatuisia teknisiä- ja organisaattorisia turvatoimia, jotta esimerkiksi yrityksen työntekijät eivät voisi väärinkäyttää tätä asiakkaiden meille osoittamaa luottamusta. Käyttöön otetuista turvatoimista huolimatta rajallinen mahdollisuus työntekijöiden taustojen tarkastamiseen johtaa väistämättä siihen, että Verisureen – niin kuin myös koko alaan sekä asiakkaisiin – kohdistuu riski työntekijöiden muodossa, jonka mitigoiminen on tällä hetkellä tietyiltä osin haastavaa. Verisuren näkemyksen mukaan tästä johtuen suppeat turvallisuuspalvelut tulisi mahdollistaa kaikkien sellaisten turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan työntekijöiden osalta, jotka työskentelevät asiakkaiden tai heihin välittömästi liittyvien tietojen parissa, siltä osin kuin on kyse muista kuin markkinointiin liittyvistä työtehtävistä. Tällä tarkoitetaan kaikkia henkilöitä, jotka työskentelevät suoraan yksityisen turvallisuusalan asiakkaiden kanssa, sekä myös henkilöitä, joilla on pääsy tietoihin, jotka koskevat toimeksiantosopimuksen osapuolena olevaa asiakasta ja vartiointikohdetta/vartiointialuetta (jäljempänä ”työntekijäryhmä”).

Turvallisuuspalvelulain (726/2014) tarkoituksena on muun muassa sellaisen toiminnan ennaltaehkäiseminen, joka voi vahingoittaa erittäin merkittäviä yksityisiä taloudellisia etuja, tai tällaisen edun suojaamiseksi toteutettavia turvallisuusjärjestelyjä. Vaikka Verisuren järjestelmien ominaisuudet sekä niiden kautta saatavat tiedot on rajoitettu vain työtehtävien suorittamisen kannalta välttämättömiin, on niiden väärinkäytön riski silti olemassa. Kun puhutaan esimerkiksi asiakkaiden kotien vartioinnista, on tietojen väärinkäyttäminen teoriassa mahdollista tarkoituksiin, jotka voivat johtaa erittäin merkittäviin taloudellisiin vahinkoihin niin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoille, kuin myös näiden tahojen asiakkaille. Turvallisuuspalvelut muodostaisivatkin näin keskeisen keinon sen ennaltaehkäisemiseksi, ettei näitä edellä mainittuja tärkeitä intressejä vahingoitettaisi. Verisuren näkemyksen mukaan uusien turvallisuuspalveluiden suorittamisesta aiheutuva työmäärä olisi oikeasuhtainen suhteessa turvallisuuspalveluilla saataviin hyötyihin. Edellä mainitun lisäksi Verisuren näkemyksen mukaan lakia yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) tulisi muuttaa niin, että luottotietojen tarkastaminen olisi laajemmin mahdollista turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijalle edellä mainitun työntekijäryhmän osalta. Luottotietojen käyttö voidaan katsoa tarpeelliseksi näissä työtehtävissä, sillä tehtäviin liittyy muun muassa mahdollisuus laittoman taloudellisen hyödyn tavoitteluun väärinkäytösten myötä.

11. Soveltuvuuskokeiden ja pääsykokeiden lisääminen turvallisuusalan ammatillisiin tutkintoihin

Poliisihallituksen lausunnon mukaan SORA -lainsäädännön noudattaminen ja sen käytännön toteuttaminen yksityisen turvallisuusalan koulutusta antavissa oppilaitoksissa on Poliisihallituksen mielestä toinen tärkeä kehittämiskohde yksityisen turvallisuusalan omavalvonnan kehittämiseen tähtävien toimien ohella. Kyseisen toiminnan tehostaminen ja aktiivinen toteuttaminen ei vaadi edes lainsäädännön muuttamista, vaan nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa toiminnon toteuttamisen oppilaitoksissa. Asia edellyttäisi ainoastaan oppilaitosten aktivoitumista sekä SORA -toimintaiden aitoa aktiivista hyödyntämistä. Toki myös alan oppilaitoksia ohjaavien ylempien (valvonta)viranomaisten tulisi olla asian suhteen aktiivinen ja edellyttää, että oppilaitokset käyttävät heille asiassa kuuluvia ”työvälineitä”.

Sisä-Suomen poliisilaitos tuo launnonssaan esiin, että laadukkaan yksityisen turvallisuusalan toiminnan yhtenä keskeisenä edellytyksenä on, että sen toimintaan osallistuvat vain alalle soveltuvat henkilöt. Henkilöiden soveltuvuus alalle tulisi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan varmistamaan jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Työryhmän esitys opiskelijavalinnoista turvallisuusalan tutkintoihin pääsy- tai soveltuvuuskokeen kautta sekä edellytys SORA-lainsäädännön noudattamiseen ja riittävään tuntemukseen koulutuksen järjestäjien toimesta tukee omalta osaltaan tämän tavoitteen saavuttamista

Hämeen poliisilaitos korostaa launnonssaan, että tulevaisuudessa tulee varmistaa kaikin mahdollisin keinoin se, että alan koulutuksiin valitaan alalle henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan soveltuvia henkilöitä, ja että vain ko. henkilöt pystyvät suorittamaan hyväksytysti joko alan ammatillisen tutkinnon tai esim. järjestyksenvalvojan peruskurssin. Em. syystä koulutuksen järjestäjillä on erittäin suuri vastuu, koska heillä on mahdollisuus valita ja vaikuttaa siihen, ketä alalle valmistuu ja ketä alalla työskentelee. Näin ollen työryhmän näkemys siitä, että vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutukseen ja tehtävään hakeutuvaan kohdistuvaa soveltuvuuden arviointia tulisi kehittää, on oikea ja kannatettava.

Yksityistä turvallisuusalaa ja sen toimijoita koskevaa lainsäädäntöä tulisi muuttaa. Esimerkiksi järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä tulisi olla sama yläikäraja kuin vartijaksi hyväksymiselle (68 vuotta), koska kuten raportissakin todetaan, on poikkeavien tilanteiden kohtaamisen mahdollisuus ja sen myötä perusoikeuksiin puuttumisen mahdollisuus järjestyksenvalvojan työssä nykyisin jopa vartijan työtä suurempi, ja todennäköisyys on suurimmillaan alueilla ja paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, eli joissa järjestyksenvalvojat nimenomaan työskentelevät (yleisötilaisuudet, ravintolat, kauppakeskukset, liikennevälineet ja -asemat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteet).

Edelliseen liittyen olisi myös syytä pohtia ja tarvittaessa valtakunnallisesti linjata, onko lainmukaista ja/tai hyväksyttävää sallia sellaisten ilmaisten järjestyksenvalvojakurssien järjestäminen, joiden suorittamisen jälkeen kurssin käyneet veloitetaan työskentelemään ilmaiseksi kurssin tarjonneen elinkeinonharjoittajan lukuun x-määrässä yleisötilaisuuksia ja tapahtumia, mikä on juuri omiaan lisäämään alan ei-toivottua ja epäsopivaa työvoimaa, jolla ei ole tosiasiallista kykyä tai esimerkiksi fyysisten rajoitteiden vuoksi edes mahdollisuutta toimia kaikissa sellaisissa tilanteissa, joita järjestyksenvalvojat voivat työssään kohdata, kun koulutuksen järjestäjän ja elinkeinonharjoittajan suurin intressi voi joissain tilanteissa olla ilmaisen työvoiman saaminen ja kouluttaminen tilaisuuksiin, joiden turvallisuudesta elinkeinonharjoittaja on vastuussa. Onkin syytä pohtia, onko kyseisenlainen kaupallinen toiminta asianmukaista ja ennen kaikkea pitkässä juoksussa alalle ja yhteiskunnan turvallisuudelle myönteistä, vai haitallista.

Mitä tulee alan kouluttajien toimintaan, tulee kouluttajien varmistaa ja kantaa vastuunsa siitä, että sellaiset henkilöt, jotka koulutuksen perusteella eivät ole henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivia alalle, eivät saa koulutus-/tutkintotodistusta, eivätkä siten pysty hakeutumaan alan työtehtäviin ja saamaan poliisilta hyväksyntää vartijaksi/järjestyksenvalvojaksi. Tällä hetkellä alan kaupallisuus, alan kilpailu ja yksityisten elinkeinoharjoittajien omat taloudelliset intressit ovat johtaneet osaltaan siihen, että käytännössä kaikki esimerkiksi järjestyksenvalvojakursseille hakeutuvat henkilöt läpäisevät koulutuksen ja saavat kurssitodistuksen henkilökohtaisista ominaisuuksistaan ja esim. fyysisistä tai muista rajoitteistaan riippumatta, vaikka tosiasiallinen kyky toimia alan työtehtävissä puuttuu joko kokonaan tai vähintäänkin osittain. Osalta puuttuu täysin esimerkiksi kyky käyttää voimakeinoja, vaikka jokainen alalla työskentelevä voi joutua työssään kohtaamaan väkivaltaa, ja väkivallan määrä ja uhka yhteiskunnassa on vain lisääntynyt.

Raportin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin perustuvien yksityisen turvallisuusalan ammatilliseen koulutukseen liittyvien tutkintojen opiskelijavalinnassa ja ko. koulutusten aikana sovelletaan SORA-lainsäädäntöä, mikä tarkoittaa sitä, että koulutuksen järjestäjä voi peruuttaa oikeuden suorittaa tutkinto, jos opiskelija osoittautuu ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan koulutukseen liittyvässä käytännön tehtävissä, ja raportissa korostetaan SORA-lainsäädännön noudattamista ja sitä, että koulutuksen järjestäjän tulee tuntea toimintaa ohjaava lainsäädäntö. Tulevaisuudessa tulee varmistaa, että sama oikeus ja myös velvollisuus koskee myös muuta alan koulutusta ja esim. järjestyksenvalvojakurssien kouluttajia, joiden tulee toimia vastuullisesti ja siten, että koulutus- tai kurssitodistusta ei saa, ellei oikeasti sovellu alalle ja pysty suoriutumaan kaikista järjestyksenvalvojalle kuuluvista lakisääteisistä tehtävistä. Alan ohjauksella ja lainsäädännöllä tulee varmistaa, että kouluttajilla on tosiasiallinen mahdollisuus evätä koulutuksen tai kurssin suorittaminen omaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen henkilökohtaisissa ominaisuuksissa havaittujen puutteiden vuoksi.

Lounais-Suomen poliisilaitos pitää hyvänä ehdotuksena pääsy- tai soveltuvuuskokeiden suorittamista ennen oppilaaksi ottamista. Yksityisellä turvallisuusalalla on monen tasoisia luvanhaltijoita, jotka ovat suorittaneet tämän hetkisen lainsäädännön mukaisen koulutuksen hyväksytysti. Poliisilla ei ole käytännön mahdollisuutta arvioida soveltuvuutta muutoin, kuin käyttämällä rekisteritarkastuksia. Ilman varteenotettavaa epäilyä soveltuvuudesta, ei poliisi voi aloittaa lupaprosessin puitteissa kielteistä harkintaa. Pääsy- tai soveltuvuuskoe vaikeuttaisi alalle sopimattomien henkilöiden pääsyn yksityiselle turvallisuusalalle, ja olisi siten omiaan vähentämään myöhemmässä vaiheessa lupien peruutusharkintaa. Tämä taas on omiaan vähentämään poliisin lupavalvonnallista työtä.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos kannattaa esitystä siitä, että alalle olisi pääsy- tai valintakoe. Tällöin pystyttäisiin testaamaan motivaatiota ja voitaisiin hyödyntää SORA-lainsäädännön tuomaa mahdollisuutta jättää selkeästi alalle sopimaton henkilö valitsematta koulutukseen.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry kannattaa esitystä pääsy- ja soveltuvuuskokeista turvallisuusalan tutkinnoista. Samassa yhteydessä on syytä myös pohtia työnantajan mahdollisuutta varmistaa työnhakijan luotettavuus ennen kuin hänelle osoitetaan opiskelupaikka.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry tuo lausunnossaan esiin, että turvallisuusalan tutkinnot kuuluvat SORA-lainsäädännön soveltamisalaan. Oppilaitoksilla on siten oikeus arvioida opiskelemaan hakeutuvan soveltuvuus alalle sekä tarvittaessa peruuttaa opiskeluoikeus opintojen aikana. Soveltuvuuden arvioinnista oppilaitokset vastaavat itsenäisesti. Suosituksissaan työryhmä esittää SORA-lainsäädännön soveltamisen tehostamista siten, että jatkossa alalle hakeutuvat valittaisiin pääsy- tai soveltuvuuskokeiden perusteella. Jotta tämä olisi toteutettavissa, alan oppilaitoksille tulee turvata sekä riittävät resurssit pääsy- ja soveltuvuuskokeiden järjestämiseksi että valtakunnallisesti yhdenmukaiset valintakriteerit. Harkitessaan opiskeluoikeuden peruuttamista tulee oppilaitosten käytössä olla niin ikään selkeä ja yhdenmukainen menettelytapaohjeistus, jotta käytännöt tai

perusteet eivät vaihtelee oppilaitoksen koon tai sijainnin mukaan. Turvallisuusalan oppilaitosten rahoitusperusta nojaa pitkälti valtionosuusrahoitukseen, jonka perusteina ovat oppilaitoksen opiskelijamäärä ja suoritettut tutkinnot tai niiden osat (perus- ja suoritusrahoitus). Vain murto-osa rahoituksesta määräytyy vaikuttavuuden eli työllistymisen ja palautteen perusteella. Rahoituspohja ei kuitenkaan saisi aiheuttaa sitä, että turvatakseen riittävän opiskelijamäärän oppilaitokset laiminlyövät vastuunsa ja lainsäädännön edellyttämän soveltuvuusarvioinnin valtionosuusrahoituksen vuoksi.

Turvallisuusalalla vallitseva työvoimapula on saanut yritykset rekrytoimaan työvoimaa myös ilman alan koulutusta. Tällöin koulutus järjestetään työnantajan ja oppilaitoksen välisellä sopimuksella oppisopimuskoulutuksena. Koska kyse on työsuhteesta, ei SORA-lainsäädäntöä rekrytoinnin yhteydessä voida soveltaa, joten alalle soveltuvuus jää kokonaan rekrytoivan yrityksen arvioitavaksi. Oppisopimuskoulutuksessa SORA-lainsäädäntö tulee sovellettavaksi vain opiskeluoikeuden peruuttamisena koulutuksen aikana. Pääosa koulutuksesta suoritetaan työssä oppien työpaikalla, joten oppilaitoksen vastuulle kuuluva lainsäädännön noudattaminen on käytännössä mahdotonta.

Opetushallituksen lausunnon mukaan työryhmä tuo esille, että SORA-lainsäädännön mukaisia mahdollisuuksia ei välttämättä aina tunnisteta tai olla valmiita käyttämään. Opetushallitus määrää tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista ammatillisessa koulutuksessa ja pyrkii löytämään ratkaisuja SORA-lainsäädännön tunnettavuuden kasvattamiseksi. On tärkeää huomioida myös muut mahdolliset keinot puuttua soveltumattomuuteen ja vaihtoehtoisesti pyrkiä puuttumaan soveltumattomuuteen pääsy- ja soveltuvuuskokeiden sijaan opiskelujen aikana, jolloin opettajat pystyvät arvioimaan pidemmällä aikavälillä kuinka hyvin turvallisuusala sopii opiskelijalle. Tähän ehdotukseen liittyvässä jatkovalmistelussa on hyvä tarkastella myös muita toisen asteen ammatillisia tutkintoja, joissa on nähty tarve pääsy- tai soveltuvuuskokeille ja muiden alojen käytäntöjä soveltuvuuden arvioinnista opiskelujen aikana. Näin varmistettaisiin asian eteneminen koko ammatillisen tutkintojärjestelmän osalta yhdenmukaisesti. Pääsy- ja soveltuvuuskokeiden tarpeellisuutta arvioidessa on hyvä myös huomioida, että järjestyksenalvojen koulutetaan myös muualla kuin ammatillisissa oppilaitoksissa, jolloin ammatillisiin tutkintoihin määritellyt kokeet vaikuttaisivat vain osaan alalle tulevista henkilöistä.

Koulutuskuntayhtymä OSAO Oulu toteaa, että alalle soveltuvuuden keinoja tulisi kehittää niin, että alalle soveltuvuus on tosiasiallisesti muiden säädösten estämättä koulutuksen järjestäjän selvittävässä koulutukseen valittaessa sekä koulutuksen aikana. Yleisötapauksissa järjestyksenalvojen tehtävien rinnalle voitaisiin ottaa käyttöön valvoja-tehtävänimike. Tällöin he toimivat ilman toimivaltuuksia turvallisuutta edistävissä valvonta- ja asiakaspalvelutehtävissä.

Stadin ammattiopiston näkemyksen mukaan työryhmä on todennut, että ongelma ei ole säädöksissä vaan siinä, että SORA-säädöksiä ei olla valmiita käyttämään. Tämä on totta, sillä erittäin moni koulutuksen järjestäjä on luopunut kokonaan soveltuvuusarvioinnin tekemisestä. Soveltuvuusarvioinnista tulisi säätää valtakunnalliset perusteet, joita sovellettaisiin kaikkiin alan tutkintokoulutuksiin. Pääsy- ja soveltuvuuskokeet tarvitaan takaisin, mutta niiden tulisi olla valtakunnalliset.

12. Viranomaisvalvonnan kohdistaminen nykyistä enemmän järjestyksenalvonnan lisäksi myös käytännön vartioimisliiketoimintaan

Poliisihallituksen lausunnon mukaan poliisin suorittaman (kenttä)valvonnan tärkeimpänä kohteena ovat ne yksityisten turvallisuuspalveluiden toiminnot, joissa perusoikeuspuuttumisten todennäköisyys on suurin. Järjestyksenalvojatehtäviä voidaan tässä mielessä pitää erittäin perusoikeusherkinä tehtävinä ja näin ollen ne ovat olleet myös pääasiallisia valvonnallisia kohteita. Vartioimisliiketoimintaan on toki valvontaa kohdistettu, eikä minkäänlaisia ylitsepääsemättömiä esteitä kyseisen toiminnan käytännön valvonnan toteuttamiselle ole. Valvonnalliset toimet ja keinot ovat

pääasiassa vastaavanlaisia, kuin mitä järjestyksenvalvontatoimintaan liittyvässä valvonnassa. Vartioimisliiketoimintaan liittyvissä toimintaympäristöissä on toki joiltain osin eroavaisuutta verrattuna järjestyksenvalvontatoimintaan. Valvonnan suuntaaminen edellyttää poliisilaitoksilta alueittensa vartioimisliiketoimintaan ja -kohteisiin liittyvän, joko käytössään olevan tai sitä varten hankitun, tiedon hyödyntämistä ja tämän jälkeen tapahtuvaa valvontatoimenpiteiden suunnitelmallista toteuttamista ja kohdentamista.

Lounais-Suomen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että vartijoiden toimintaympäristö on näkymättömämpi verrattuna järjestyksenvalvojiin. Kauppaliikkeissä toimivat vartijat ovat toki näkyvässä roolissa, mutta murtokohdevalvontaa suorittavat vartijat sen sijaan eivät näy samassa laajuudessa päivittäisessä katukuvassa. Vartijoiden lupavalvonta painottuu poliisilaitoksen osalta rikeseurantaan sekä lupahakuprosessiin liittyvään harkintaan. Tässä mielessä työryhmän ehdotus vartijoiden valvonnan lisäämisestä on hyvä. Valvonta tulisi toteuttaa valtakunnallisesti yhteismitallisesti, ja sen osalta poliisilaitoksia tulisi ohjata valvonnan suorittamisessa.

Yksityisen turvallisuusalan toimipaikkatarkastukset ovat työmäärältään kuormittavia, ja priorisoinnin vuoksi niitä tehdään valtakunnallisesti vaatimaton määrä suhteessa toimipaikkoihin. Elinkeinoluvan haltijat ovat Poliisihallituksen valvonnan alaisena, ja he toimittavat tietoa säännöllisesti Poliisihallitukseen. Siltä osin valvonta on siis hyvällä mallilla, eikä toimipaikkatarkastuksessa pääsäännön mukaan tule ilmi merkittäviä laiminlyöntejä. Panos/tuotos -ajattelumallin mukaisesti on järkevää suunnata resurssia sellaiseen tehtävään, jolla saavutetaan tavoitteen mukaisia tuloksia. Tällä perusteella poliisilaitoksen näkemyksen mukaan työryhmän ehdotus siitä, ettei toimipaikkatarkastuksiin suunnattavia voimavaroja suositella kohdennettaviksi ensisijaisesti toimipaikkatarkastusten lisäämiseen, on perusteltua. Yhteistyötä tehdään yksityisen turvallisuusalan toimijoiden lisäksi myös heidän toimeksiantajiensa kanssa. Asian tärkeys korostuu silloin, kun järjestyksenvalvontaa asetetaan yleisötilaisuuksiin, kauppakeskuksiin tai ravintoloihin. Yksityinen turvallisuusala toimii toimeksiannosta, jolloin kustannuksista vastaa toimeksiantaja.

Asetettaessa järjestyksenvalvontaa mainittuihin paikkoihin, joissa valvotaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, on toimeksiannosta toimiva yksityisen turvallisuusalan toimija toisinaan puun ja kuoren välissä. Toimeksiantaja kertoo turvallisuustoimijalle sen, kuinka paljon resurssia tulee käyttää. Toisiaan ammattimainen turvallisuustoimija toteaa annetun resurssin riittämättömäksi, eikä neuvotteluilla aina päästä ihanteelliseen lopputulokseen turvallisuuden näkökulmasta. Näissä tapauksissa poliisin rooli on tärkeä. Poliisi voi lähestyä toimeksiantajaa, ja neuvottelujen jälkeen saattaa tilanne muuttua resurssien suhteen. Mikäli neuvottelu poliisin ja toimeksiantajan välillä ei tuota toivottua lopputulosta, voi poliisi antaa määräyksiä järjestyksenvalvonnan määrästä toimeksiantajalle. Työryhmän raportissa on ansiokkaasti otettu huomioon myös toimeksiantajan merkitys yhteistyön osalta.

13. Yhdenvertaisuus-koulutuksen lisääminen pakolliseksi järjestyksenvalvojen ja vartijoiden työhön

Poliisihallituksen lausunnon mukaan sisäministeriön yksityisen turvallisuusalan koulutusta säätelävissä asetuksissa ei ole erikseen säädetty yhdenvertaisuuskoulutuksesta yksityisen turvallisuusalan toimijoille. Sen voidaan kuitenkin jo nykyisellään katsoa kuuluvan ainakin osin koulutukseen lainsäädännön tuomien velvoitteiden kautta. Vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttövälineiden koulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta (878/2016) annetun sisäministeriön asetuksen 2 ja 7 § määrittelee vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutussisältöjä siten, että yhdenvertaisuuskoulutuksen voidaan katsoa sisältyvän vaatimukseen. Lisäksi Poliisihallitus on määräyksellään (POL-2017-579) tarkentanut 22.2.2017 vartijan koulutusten sisältöä (viite LYTP 111 §).

Vartijan peruskoulutuksen (120 ot) tarkennettu sisältö

Alla määräyksestä kopioituja ihmisten yhdenvertaisuuteen liittyviä opetussisällön kohtia väliaikaisen vartijan koulutuksessa (40 ot).

Turvallisuusalan lainsäädäntö (4 ot)

- Yksityistä turvallisuusalaa, vartioimisliiketoimintaa ja vartioimistehtäviä koskevat keskeiset säädökset

Oikeuttamisperusteet (4 ot)

- Yleiset oikeudet ja rikoslain anteeksiantoperusteet
- Perus- ja ihmisoikeudet

Vartijan toiminta ja toimivaltuudet (9 ot)

- Erilaiset vartioimismuodot ja niiden keskeinen sisältö
- Vartijan toimivaltuudet ja velvollisuudet
- Vartijan oikeudellinen asema
- Vartioimistehtävissä noudatettavat periaatteet ja etiikka
- Vartijan toiminta asiakaspalvelutyössä
- Vartijan toiminta hälytystehtävissä
- Erilaisissa vahinko-, ongelma- ja konfliktitilanteissa toimiminen
- Vartiointivarusteiden käyttö
- Vartijan työhön liittyvien asiakirjojen laadinta

Alla määräyksestä kopioituja ihmisten yhdenvertaisuuteen liittyviä opetussisällön kohtia vartijan koulutuksessa (80 ot).

Turvallisuusalaa ja vartijan toimivaltuuksia ja velvollisuuksia koskeva lainsäädäntö (16 ot)

- Turvallisuusalaa, vartioimisliiketoimintaa ja vartioimistehtäviä koskevat keskeiset säädökset
- Yleiset oikeudet sekä perus- ja ihmisoikeudet
- Vartijan työsuhteeseen ja työturvallisuuteen liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien keskeiset asiat

Vartijan toiminta ja tilannehallinta (32 ot)

- Vartijan työhön ja työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä erot omavartiointiin
- Vartioimistehtävissä noudatettavat periaatteet
- Vartijan oikeudellinen asema
- Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettujen järjestyksenvalvojen tehtävät ja toimivaltuudet yleisellä tasolla

- Vartijana toimiminen vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä hyvien palveluperiaatteiden mukaisesti eettisesti hyväksyttävällä tavalla
- Vartiointivarusteiden käyttö ja vartijan työhön liittyvien asiakirjojen laadinta
- Ennaltaehkäisy ja toiminta erilaisissa poikkeama-, vahinko-, ongelma ja konfliktitilanteissa
- Työturvallinen toiminta vartijan tehtävissä

Vartijan toiminta ja tilannehallinta -osan pitää sisältää vartijan työn kannalta keskeisiin asiakokonaisuuksiin liittyviä harjoituksia.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 6 ja 29 § säätelevät vartijan ja järjestyksenvalvojan toimissa olevia yleisiä periaatteita.

Poliisin henkilöstölle on toteutettu ”Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen” -koulutus verkkokoulutuksena. Verkkokoulutus oli pakollinen kaikille poliisihallinnon työntekijöille. Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden (vartioimis- ja järjestyksenvalvonta-alat) tehtävät sivuavat ja ovat osittain päällekkäisiä poliisin kanssa. Näin ollen olisi hyvä, jos työnantaja- ja työntekijäjärjestöt järjestäisivät vastaavanlaisen koulutuksen.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos tuo lausunnossaan esiin, että poliisin henkilöstölle toteutetussa verkkokoulutuksessa on käyty läpi muun muassa sitä, miten yhdenvertaisuutta voidaan tehostaa edistää työssä. Esitystä vastaavan verkkokoulutuksen järjestämisestä myös yksityisen turvallisuusalan toimijoille pidetään kannatettavana ja se laajentaisi yksityisen turvallisuusalan toimijoiden ammattitaitoa.

Suomen Vartioliikkeitten Liitto SVLL ry pitää tärkeänä, että yksityisellä turvallisuusalalla edistetään yhdenvertaisuutta. Jo nyt monet alan toimijat huomioivat tämän omassa toiminnassaan. SVLL korostaa yritys kohtaisten rakenteellisten toimien tärkeyttä. Verkkokoulutuksen osalta on hyvä huomioida, että yritysten järjestäytymisaste on lukumääräisesti alalla varsin pieni, mikä on syytä huomioida järjestöjen mahdollisen verkkokoulutuksen toteuttamisessa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että yksityisen turvallisuusalan koulutukseen lisätään konkreettisella tavalla opetusta yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän sekä etnisen profiloinnin kiellosta. Työryhmän suositus, että alan koulutuksen asetustasoihin vaatimukseen sisällytetään yhdenvertaista kohtelua ja etnisen profiloinnin kieltä koskevia koulutusvaatimuksia, kehittäisi alaa merkittäväällä tavalla. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä myös sitä, että koulutuksessa varmistetaan, että yksityisen turvallisuusalan vartijat ja järjestyksenvalvojat täysimääräisesti sisäistävät sen, että kyseessä on julkinen hallintotohtävä perusoikeusherkällä toimialalla, koska siinä on mahdollisuus puuttua ihmisten perusoikeuksiin.

Ihmisoikeusliitto tuo lausunnossaan kannattaa suositusta, ja vaatii, että sisäministeriö laajentaa kiireellisesti järjestyksenvalvojen ja vartijoiden koulutusvaatimuksia, jotta jokaisen oikeus yhdenvertaiseen kohteluun toteutuu. Koulutusta koskevien vaatimusten laajentaminen on toteutettavissa sisäministeriön asetusta täsmentämällä. Ihmisoikeusliitto esittää, että koulutuksen osaksi tulee etnisen profiloinnin kiellon lisäksi myös laajemmin tietoa yhdenvertaisuuden edistämismenettelyistä, ja siitä, mitä se vartijoiden ja järjestyksenvalvojen työssä käytännössä tarkoittaa. On tärkeää varmistaa, että myös alalla jo työskentelevien sekä yksityisen turvallisuusalan johdon yhdenvertaisuus- ja ihmisoikeusosaaminen on riittävällä tasolla, eikä sääntely koske vain alalle tulevia uusia järjestyksenvalvoja ja vartijoita.

Opetushallitus näkee tärkeänä työryhmän ehdottamat yhdenvertaisuuteen liittyvät koulutukset ja teeman vahvistamisen alan eri tehtävissä. Yhdenvertaisuuteen liittyvää koulutusmateriaalia olisi

mahdollista hyödyntää jo nyt osana ammatillisessa oppilaitoksessa järjestettävää koulutusta ennen mahdollisia velvoittavia asetusmuutoksia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL pitää työryhmän esittämiä yhdenvertaisuutta edistäviä toimia tarpeellisina kulttuurisesti moninaisen väestön hyvinvoinnin näkökulmasta. Yksityisen turvallisuusalan opiskelijoiden, alan kouluttajien ja työntekijöiden yhdenvertaisuusosaamisen parantaminen sekä yritysten yhdenvertaisuussuunnittelun tehostaminen on tärkeää, jotta varmistetaan kaikkien ihmisten yhdenvertainen ja syrjimätön kohtelu. Työryhmä esittää koulutusta koskeviin asetustasoihin vaatimukseen lisättäväksi yhdenvertaista kohtelua ja etnisen profiloinnin kieltä koskevia vaatimuksia, mitä THL pitää kiitettävänä. Osaamisen lisääminen etnisen profiloinnin kiellon noudattamiseksi on tärkeä keino, jolla voidaan ehkäistä syrjintää. Etnisen profiloinnin ja syrjinnän kokemukset vähentävät hyvinvointia ja luottamusta viranomaisiin. THL tukee suosituksissa esitettyä yksityisen turvallisuusalan vapaaehtoista mahdollisuutta järjestää henkilöstölleen yhdenvertaisuuden toteutumista vahvistava verkkokoulutus. THL on tuottanut antirasistisen verkkokoulutuksen eri ammattialojen, kuten sosiaali- ja terveysalan, kasvatus- ja opetusalan sekä turvallisuusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käyttöön.

Yksityisen turvallisuusalan yritykset hyötyisivät alan opiskelijoiden ja työntekijöiden perus- ja täydennyskoulutuksen sisällöllisestä laajentamisesta. Lisäkoulutus auttaisi yksityisen turvallisuusalan työntekijöitä myös huolehtimaan omasta työhyvinvoinnistaan. Yksityisen turvallisuusalan henkilöstön moninaisuus tulisi nähdä lisäarvona. Erilaisten ihmisten kohtaamistaitojen vahvistaminen auttaa työntekijöitä tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään syrjintää, mikä luo kaikille turvallisemman ympäristön ja parantaa luottamusta viranomaistoimijoita kohtaan. Tehostetulla yhdenvertaisuusosaamisella voi olla kauaskantoisia, positiivisia vaikutuksia yksityisen turvallisuusalan työntekijöiden ja asiakkaiden sekä yhteiskunnan yhdenvertaisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin kokemukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö/RONK näkee suurena puutteena sen, että sisäministeriön yksityisen turvallisuusalan koulutusta säätelevissä asetuksissa ei ole erikseen säädetty yhdenvertaisuuskoulutuksesta yksityisen turvallisuusalan toimijoille. Raportin mukaan työryhmä katsoo, että sekä vartijoiden ja järjestyksenvalvojen että alan kouluttajien koulutusta koskeviin asetustasoihin vaati-
muksiin olisi erikseen sisällytettävä yhdenvertaista kohtelua ja etnisen profiloinnin kieltä koskevia koulutusvaatimuksia. RONK pitää tätä myös välttämättömänä.

Raportissa todetaan kuitenkin, että edellä kerrottujen vaatimusten lisääminen pidentäisi jonkin verran koulutuksen kokonaistuntimääriä eli niitä ei sisällytettäisi nykyisiin koulutusten vähimmäistuntimääriin. RONK katsoo, että koulutusten pituudesta riippumatta tulisi niihin kaikkiin sisällyttää yhdenvertaista kohtelua ja etnisen profiloinnin kieltä koskevia koulutusvaatimuksia.

14. Vahvistetaan yksityisen turvallisuusalan valmiuksia yhdenvertaisuussuunnitteluun ja tehostetaan yhdenvertaisuussuunnitelmien valvontaa

Poliisihallituksen lausunnon mukaan kyseinen osa-alue on yhdenvertaisuusvaltuutetun toimialaan kuuluva, erityisosaamista vaativa osa-alue. Asian suhteen olisi varmasti hyvä ja toivottavaa, mikäli yhdenvertaisuusvaltuutetun taholta pystyttäisiin antamaan turvallisuusalan elinkeinollaan haltijoille opastusta ja ohjeistusta yhdenvertaisuussuunnitelmien laadintaan sekä päivittämisen työn omavalvontaan asian suhteen. Mahdolliseen yhdenvertaisuusvaltuutetun toimesta tapahtuvaan yhdenvertaisuussuunnitelmien valvontaan tulisi järjestää riittävät resurssit. Mitä tämä käytännössä edellyttäisi, niin siihen ei Poliisihallituksessa pystytä ottamaan tarkempaa kantaa.

Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan ”Siltä osin kuin vartioimisliike- tai järjestyksenvalvoajatoiminnan harjoittamista voidaan pitää julkisen hallintotehtävän hoitamisena, näitä toimintoja harjoittavat turvallisuusalan elinkeinoluovan haltijat tulevat myös lain viranomaisia koskevan sääntelyn piiriin.” Tätä kohtaa voitaisiin täsmentää esimerkein vartioimisliike- tai järjestyksenvalvoajatoiminnasta, mitä voidaan pitää julkisen hallintotehtävän hoitamisena. Esimerkiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:ssä säädetystä järjestyksenvalvojan asettamisesta poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi. Huomionarvoista on, että yhdenvertaisuus -luvussa puhutaan yleisesti vain vartiointiliikkeiden ”toiminnasta”. Lukijalle voi jäädä epäselväksi tarkoitetaanko toiminnalla vartiointiliikkeiden toimintaa suhteessa sen toimenpiteen kohteena oleviin asiakkaisiin vai tarkoitetaanko tällä laajasti yhdenvertaisuuden toteutumista kaikessa toiminnassa sekä ulkoisesti että sisäisesti (esimerkiksi omien etnisten työntekijöiden oikeuksien toteutuminen).

Suomen Vartioliikkeitten Liitto SVLL ry kannustaa sen jäsenyrityksiä jatkamaan yhdenvertaisuuslain tarkoittamien yritys kohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien tekemistä. SVLL pyrkii myös herättämään turvallisuuspalveluja ostavien asiakkaiden mielenkiinnon yhdenvertaisuusasioihin.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu lausunnossaan yleisenä huomiona korostaa, että yksityinen vartiointiala hoitaa julkista hallintotehtävää ja turvallisuusalan työntekijöiden käyttäessä toimivaltuuksiaan kyseessä on tosiasiallinen julkisen vallan käyttö. Yksityisen turvallisuusalan yritykset ovat näin ollen yhdenvertaisuuslain 5 §:n nojalla velvollisia arvioimaan, miten yrityksen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus toteutuu sen toiminnassa. Lisäksi alan yritysten on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuuslain mukaan edistämistoimenpiteiden on oltava toimijan toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on pitkään viestinyt yksityisen turvallisuusalan yrityksille niiden velvollisuudesta laatia yhdenvertaisuussuunnitelma. Viesti ei ole tähän mennessä täysimääräisesti tavoittanut alan yrityksiä. Tästä syystä työryhmän suositus, että alan yritysten valmiuksia yhdenvertaisuussuunnitteluun vahvistetaan ja niiden valvontaa tehostetaan, on tervetullut ehdotus toimeenpantavaksi.

Ihmisoikeusliitto lausunnossaan toteaa, että vartijoille ja järjestyksenvalvojille on laissa annettu hoidettavaksi työtehtäviä, jotka lähtökohtaisesti kuuluvat viranomaisille. Näitä tehtäviä suorittaessaan he hoitavat julkista hallintotehtävää eli käyttävät julkista valtaa. Kuten sisäministeriön työryhmän loppuraporttissakin todetaan, sitovat yksityistä turvallisuusalaa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) viranomaisia koskevat velvoitteet silloin, kun vartijat ja järjestyksenvalvojat hoitavat julkista hallintotehtävää. Yhdenvertaisuuslain yhdenvertaisuuden edistämismuutoksen koskee myös yksityistä turvallisuusalaa. Yksityisen turvallisuusalan on edistettävä toiminnassaan yhdenvertaisuutta. Tämä tarkoittaa aktiivisia yhdenvertaisuustoimia ja oman toiminnan arviointia yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Pelkkä syrjinnän välttäminen ei riitä.

Sisäministeriön työryhmän raportin sekä ilmi tulleiden tahallisten tai ylimitoitettujen, alaa leimavien, väkivaltatapausten perusteella vaikuttaa, ettei yhdenvertaisuuslain velvoitteita tunneta yksityisellä turvallisuusalalla riittävän hyvin. Raportista ilmenee esimerkiksi, että vain harvalla alan yrityksistä on yhdenvertaisuussuunnitelma, vaikka jokaisen yli 30 henkilöä työllistävän yrityksen tulee sellainen laatia. Ihmisoikeusliitto painottaa, että yhdenvertaisuussuunnittelu on erityisen tärkeää, kun kyseessä on toimiala, jolla on lakisääteinen velvoite edistää yhdenvertaisuutta, ja jonka toiminnassa on toisaalta riski joutua puuttumaan perusoikeuksiin. Sisäministeriön työryhmän loppuraportissa suositellaan, että poliisin valvontakäytäntöjä tulisi yhdenmukaistaa ja kehittää. Ihmisoikeusliitto esittää, että poliisi valvoisi yksityisen turvallisuusalan yhdenvertaisuussuunnitteluvaihetta osana alan yritysten valvontaa. Ihmisoikeusliitto kannattaa ehdotusta siitä, että poliisi kohdentaisi yksityisen turvallisuusalan toiminnan valvontaa niille alueille, joilla vartijat ja järjestyksenvalvojat toimivat. Tällöin mahdolliset syrjivät käytännöt ja liiallinen perusoikeuksiin puuttuminen saattaisivat tulla nykyistä paremmin poliisin tietoon. Valvonnan laadun kannalta on tärkeää, että myös poliisi

tuntee hyvin yhdenvertaisuuden edistämismääräyksen ja syrjinnän kiellon, ml. etnisen profiloinnin kiellon.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL pitää kannatettavana, että yksityisellä turvallisuusalalla vahvistettaisiin valmiuksia yhdenvertaisuussuunnitteluun. Kattavampi yhdenvertaisuussuunnitelmien valvonta edellyttäisi yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lisäresursointia

15. Kumotaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 27 §:n säännös järjestyksenvalvojana toimimisen lisäedellytyksistä ja siirretään sääntely tältä osin sisäministeriön asetukseen

Poliisihallituksen lausunnon mukaan, mikäli muutoksella tarkoitetaan pelkästään sitä, että laissa aiemmin ollut sääntely siirretään sellaisenaan asetuksen puolelle, niin Poliisihallitus ei näe asiassa ongelmaa. Se saattaisi palvella jopa entistä paremmin mahdollisia tulevia, asiaan liittyviä kehittämis- ja muutostarpeita, kun säädöksen muutoksittelu onnistuisi asetuksenanto menettelyn kautta. Mikäli muutoksella tarkoitetaan sen sijaan sitä, että nykyistä voimankäytön lisäkoulutusta vastaava koulutus siirrettäisiin suoraan sisäministeriön asetukseen perustuviin järjestyksenvalvojan koulutusvaatimukseen eli mahdollisesti nykyisen lisäkoulutuksen sisältö upotettaisiin järjestyksenvalvojan peruskoulutukseen, niin tämä toteutusmalli edellyttäisi laajempaa selvitystyötä, jotta pystyttäisiin varmistamaan toteutustavan asianmukaisuudesta ja toteuttamiskelpoisuudesta.

Asiassa tulisi huomioida muun muassa:

- koulutusten yhdistämisestä seuraava vaikutus koulutuksen pituuteen - tällä hetkellä järjestyksenvalvojan peruskoulutus 40 tuntia, voimankäytön lisäkoulutus 16 tuntia, ennen voimankäytön lisäkoulutukseen pääsyä tulee nykyisin olla suoritettuna kaasusummittimen käyttäjäkoulutus 5 tuntia jne.
- mikä on edellä mainitun toteuttamistavan aito vaikutus koulutuksen sisältöön ja koulutettaviin - säilyykö koulutussisältö oikeasuhtaisena, kun voimankäyttövälineiden koulutuksen osuus mahdollisesti kasvaa hyvinkin voimakkaasti ja minkälaisen kuvan se antaa koulutettaville järjestyksenvalvojen toimintaan liittyen
- yhdistetyn koulutuksen läpäisyyn liittyvät vaatimukset - tuleeko kaikkien peruskoulutuksen saavien läpäistä myös kaikki lisääntyvien voimankäyttökoulutusten myötä tulevat välinekoulutukset, vaikka eivät haluaisikaan työtehtävissään kantaa voimankäyttövälineitä Mikäli muutos toteutettaisiin edellä kerrotulla tavalla, niin sen voidaan toki katsoa osaltaan selkeyttävän asiantilaa niin alalla työskenteleville, koulutusta tarjoaville kuin myös poliisilaitosten lupahallinnon ja -valvonnan parissa työskenteleville toimijoille. Eli kun nykyisin erillisenä koulutuksena olevan voimankäytön lisäkoulutuksen vaatimukset täytyisivät jo peruskoulutuksen kautta, niin tämän jälkeen kaikille toimijoille olisi selvää, että tällaista erityisosaamista vaativiin tilaisuuksiin voitaisiin hyväksyä pääsääntöisesti kaikki peruskoulutuksen läpäisseet ja järjestyksenvalvojakortin saaneet henkilöt, jotka voimankäyttövälineitä tehtävissään kantavat.

MaRa ry tuo lausunnossaan esiin, että työryhmä ehdottaa, että nykyistä voimankäytön lisäkoulutusta vastaava koulutus siirrettäisiin suoraan sisäministeriön asetukseen perustuviin järjestyksenvalvojan koulutusvaatimukseen. Raportissa ei ole perusteltu, miksi nykyinen poliisilaitoksen harkintaan perustuva malli ei ole toimiva tai riittävä. Ehdotus kiristäisi myös tältä osin järjestyksenvalvojen koulutusvaatimuksia. MaRa vastustaa sääntelyn muuttamista.

16. Kriittisen infrastruktuurin suojaamisen erityispiirteet ja –tarpeet

Huoltovarmuuskeskus nosti lausunnossaan esiin sen, että yksityistä turvallisuusalaa koskettavat uhat liittyvät erityisesti henkilöiden liikkumiseen ja toimintaan kohteen alueella ja sen välittömässä läheisyydessä sekä miehittämättömien ilma-alusten käyttöön kohteessa. Suomessa viranomaisilla ei ole sellaisia resursseja, että ne edes teoriassa kykenisivät laajasti vastaamaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisten kohteiden ennakoivasta suojaamisesta fyysisiä hybridiuhkia vastaan.

Tämänhetkisten lakien ja niiden tulkintojen mukaan pääsääntöisesti vain viranomaisilla on mahdollista puuttua luvattomaan drone-lennätykseen. Lain sähköisen viestinnän palveluista (7.11.2014/917) 136 § mukaan pienoismallin tai miehittämättömän aluksen kauko-ohjaukseen liittyvää radioviestintää on mahdollista käsitellä vain ”automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tilastollisesti”, ja muutoin siihen sovelletaan, mitä viestin ja välitystietojen luottamuksellisuudesta on säädetty. Lain 136 § 2 momentin mukaan kuitenkin muualla laissa voidaan säätää mahdollisuudesta käyttää tietoja ilman viestinnän osapuolen suostumusta. Esimerkiksi poliisilaki, rajavartiolaitonlaki, vankeuslaki ja laki puolustusvoimista antavat kyseisille viranomaisille valtuudet puuttua lennätykseen. Lisäksi ydinenergialain (11.12.1987/990) 7 v § (lakimuutos 11.12.2020/964) mukaan ydinvoimalaitoksen turvahenkilöllä on ydin- tai säteilyturvallisuuden turvaamiseksi oikeus ottaa miehittämätön ilma-alus teknistä laitetta tai voimakeinoa käyttäen tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se saapuu oikeudetta alueelle.

Huoltovarmuuskeskus esittää, että mikäli lakia yksityisistä turvallisuuspalveluista ollaan muuttamassa, tulisi tarkastella mahdollisuutta säätää kriittisen infrastruktuurin kohdetta suojaavalle henkilölle oikeuksia miehittämättömien ilma-alusten kulkuun puuttumiseen lähes vastaavalla tavalla kuin ydinenergialain 7 v §:ssä säädetään ydinvoimalaitosten turvahenkilöiden osalta. Koulutusvaatimukset ja ilmoitusvelvollisuudet olisivat myös 7 m ja 7 t pykälää vastaavat. Muun kriittisen infrastruktuurin osalta ei kuitenkaan tulisi kattavasti edellyttää YEL 7 v § mainittua ilmailulain 11 § mukaista lentokieltoaluetta. Rajoittavat ja kieltävät UAV-ilmailuvyöhykkeet (”drone-lentokieltoalueet”) ovat julkista tietoa, mutta kriittiseen infrastruktuuriin sisältyy lukuisia sellaisia kohteita, joihin ei ole mahdollista lentokieltoaluetta perustaa, jottei kohteen sijainti paljastu. Ydinvoimalaitosten sijainti on valmiiksi julkinen tieto, joten niiden osalta asia ei ole ongelma.

Myöskään kriittisen infrastruktuurin kohteeseen voimakeinoin pyrkivien, ulkopuolisten henkilöiden muodostamaan uhkaan ei välttämättä kyetä vastaamaan nykyisen Lain yksityisistä turvallisuuspalveluista suomilla keinoilla ja valtuuksilla. Sen sijaan esimerkiksi Ruotsissa toimii tavallista vartijaa (väktare) laajemmilla oikeuksilla työskenteleviä turvallisuusvartijoita (skyddsvakt), joiden asema on määritelty suojelulaissa (Skyddslag 2010:305). Huoltovarmuuskeskus on teettänyt vertailevan juridisen selvityksen yksityisen turvallisuusalan toimivaltuuksista Suomessa ja Ruotsissa vuonna 2021.

Ruotsissa turvallisuusvartija on henkilö, joka ei ole poliisi, mutta joka vartioi suojattua kohdetta. Sekä sotilaat että siviilihenkilöstö voivat olla turvallisuusvartijoita. Laissa ei tehdä eroa sotilaallisten ja siviilivartijoiden välillä. Suojattavassa kohteessa, jota hän vartioi, sekä kohteen läheisyydessä, turvallisuusvartijalla on samat valtuudet kuin poliisilla ottaa kiinni henkilö, jos pidätykseen on säädösten mukaan perusteita.

Huoltovarmuuskeskus esittää, että tulisi selvittää mahdollisuus ruotsalaista skyddsvakt-roolia vastaavan turvallisuusvartijan toiminnalle myös kotimaisen kriittisen infrastruktuurin tärkeimpien kohteiden suojaamisen osalta. Mahdollisesti käynnistettävässä lainsäädäntöhankkeessa tulee tarkemmin toteuttaa edellä kuvattujen, luonteeltaan alustavien, esitysten vaikutusarvioinnit sekä mahdollisesti laajempi tarkastelu vähintäänkin Ruotsin lisäksi muista Pohjoismaista.

17. Muuta lausunnoissa esiintullutta

Poliisihallituksen lausunnon mukaan työryhmän raportin mahdollisessa jatkokäsittelyssä olisi tärkeää tarkastella myös turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden vastuuhenkilöiden (hallintoelimen jäsenet, toimitusjohtaja) velvoitteiden ja vastuiden selkeyttä sekä ”ulottuvuutta” ja niiden selkeää esiin tuomista. Aiemmin esiin tuotu asiakohta omavalvontasuunnitelmien säädöstarpeesta toimialalle voisi olla yksi hyvä kohta ja alusta asian käsittelylle sekä esiin tuomiselle. Työryhmän tarkastelun kohteena ollutta ja loppuraportissa vahvasti esiin tuotua valvonnallista näkökulmaa olisi syytä pyrkiä käsittelemään mahdollisimman laajasti, ennakkoluulottomasti ja siten, että entistä aktiivisemmiksi toimijoiksi valvonnan toteuttamista ja toteutumista ajatellen nähtäisiin alan toimijat. Pelkin viranomaisvoimin tapahtuvaa operatiivista valvontaa ei juurikaan pystytä määrällisesti lisäämään huomioiden nykyisin poliisille kuuluvien tehtävien suuri määrä suhteessa poliisin resursseihin. Tarkasteluun voitaisiin ottaa esimerkiksi tapahtumailmoitukset, niiden mahdollinen toimittaminen tiettyissä tilanteissa viranomaiselle (vrt. vartijan aseenkäyttötilanteet) ja erilaiset toimittamistavat (sähköinen toimittaminen, suora järjestelmäsyöttö viranomaisjärjestelmään jne.), ilmoitusten tehokas käsittely ja analysointi (automaatio, tekoäly) ja saadun tiedon hyödyntäminen alan toimijoiden valvonnassa ja toimenpiteiden kohdentamisessa. Myös vuosi-ilmoituksen sisällöllinen tarkastelu voisi olla tässä yhteydessä ajankohtaista. Tarkastelussa tulisi selvittää ja varmistaa se, että elinkeinoluvan haltijalta vuosi-ilmoituksella toimitettavaksi tarkoitetut tiedot palvelevat parhaalla mahdollisella tavalla mahdollisimman laaja-alaisesti viranomaisten valvonnallisia tarpeita.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että yksityisellä turvallisuusalalla toimeenpantavien muutosten seurannan yhteydessä arvioidaan myös kattavasti, ovatko mahdolliset seuraamukset yksityisestä turvallisuusalasta annetun lain rikkomisesta riittäviä. Työryhmän raportissa tähän teemaan ei ole kiinnitetty huomiota, mutta valtuutettu pitää tärkeänä, että yksityisestä turvallisuusalasta annetun lain mahdollistamien hallinnollisten seuraamusten tehokkuutta arvioidaan lähitulevaisuudessa. Arvioinnin tulisi ulottua yhtä lailla turvallisuusalan työnjohdollisiin toimenpiteisiin kuin viranomaisvalvontaan liittyviin seuraamuksiin. Yksityisten turvallisuusalan yritysten tulisi myös varmistaa, että työntekijöillä on käytettävänä luottamuksellinen sisäinen ilmoituskanava (”whistleblower-kanava”) työyhteisössä esiintyvien epäkohtien ilmoittamista varten.

Ihmisoikeusliitto haluaa lausunnossaan huomioida, että rodullistettuun vähemmistöön kuuluvaan henkilöön kohdistetut toimet, kuten pysäytykset, voivat olla etnistä profilointia eli kiellettyä syrjintää. Etnisellä profiloinnilla tarkoitetaan tilannetta, jossa ihmiseen kohdistetaan toimenpiteitä ainoastaan tai pääasiallisesti hänen oletetun etnisen taustansa perusteella. Pysäytetyt-tutkimus (Helsingin yliopisto, 2018) osoitti, että vartijat ja järjestyksenvalvojat seuraavat, pysäyttävät ja jututtavat rodullistettuihin vähemmistöihin kuuluvia ihmisiä suhteettoman usein. Tutkimuksessa oli tarkoitus keskittyä poliisin pysäytyksiin, mutta siinä ilmeni, että vartijat ja järjestyksenvalvojat koettiin poliisia suuremmaksi ongelmaksi etnisen profiloinnin osalta.¹ Ihmisoikeusliitto vaatii, että etnisen profiloinnin kieltä vahvistetaan lainsäädännössä niin, että se sitoo yksiselitteisesti myös yksityisen turvallisuusalan toimijoita. Ihmisoikeusliitto ehdottaa, että yksityistä turvallisuusalaa koskevaan lakiin lisätään maininta syrjinnän kiellosta ja yhdenvertaisuuden edistämisvelvoitteesta.

Suomi on saanut kansainvälisiltä ihmisoikeussopimusten valvontaelimiltä toistuvasti suosituksia etnisen profiloinnin kiellon paremmasta toimeenpanosta. Nämä suositukset tulee ottaa vakavasti ja sisäministeriön tulee toimeenpanna ne viipymättä. Ihmiset ilmoittavat vain harvoin vartijoiden syrjivästä tai muusta epäasiallisesta toiminnasta eteenpäin. Syrjinnän aliraportointi on muutenkin laaja ongelma. Vähemmistöryhmiin kuuluvat ihmiset eivät tee ilmoitusta kokemastaan, koska sen ei uskota johtavan mihinkään tai pelätään, että siitä aiheutuu itselle ongelmia.³ Viranomaisten on tärkeää madaltaa ilmoituskynnystä mm. tarjoamalla ihmisille tietoa oikeuksistaan sekä siitä, mihin syrjinnästä voi ilmoittaa.

Vartijoiden ja järjestyksenvalvojen määrä on kasvanut, ja heistä on tullut yleinen näky kaupunkitilassa. Ihmisoikeusliitto pitää tärkeänä, että lainsäädännön muutostarpeita tarkasteltaessa arvioidaan myös sitä, voidaanko vartijoiden ja järjestyksenvalvojen toimivaltuuksia ja käytännön toimintaa edelleen pitää vain julkisena hallintotehtävänä. Ovatko jotkut vartijoiden ja järjestyksenvalvojen työtehtävistä ja toimintatavoista sellaisia, että kyseessä on pikemminkin merkittävä julkisen vallan käyttö (puuttuminen merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin), kuin pelkkä julkisen hallintotehtävän hoitaminen? Ihmisten oikeusturvan kannalta on tärkeää, että suuren yleisön tiedossa on, mitkä ovat vartijoiden ja järjestyksenvalvojen toimivaltuudet ja oikeudet puuttua yksilön perusoikeuksiin.

Yksityistä turvallisuusalaa koskevan lain tarkentaminen on tarpeen, jotta varmistetaan, etteivät alan toimintatavat johda ihmisoikeusloukkauksiin. Yhdenvertaisuuden edistäminen, syrjintäkielto ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ovat velvoitteita, joiden on oltava yksityisen turvallisuusalan toiminnan ytimessä.

Turvallisuusalan ammattiliitto ry tuo lausunnossaan esiin rikosoikeudellisen suojan lisäämisen turvallisuusalan työntekijöille. Turvallisuusalan työntekijöihin kohdistuvat uhkaukset ja väkivalta tulisi rinnastaa viranomaisiin kohdistuvaan vastaavaan toimintaan. Tämä lisäisi turvallisuusalan työntekijän rikosoikeudellista suojaa, kun asemaa kohtaan tehtävästä vastarinnasta ja väkivallasta olisi korostetut seuraamukset. Poliisin ja rajavartioston avuksi asetettuja järjestyksenvalvoja (prjv) on rinnastettu oikeuskäytännössä asemaltaan virkasuhteeseen tai virkamieheksi jos/kun työtehtävissä on ilmennyt mahdollisia rikkeitä tai rikoksia. Tällaista käytäntöä vastaan katsomme myös, että oikeusturvan tulisi olla myös korostunut ja yhdenmukainen

Agmen Oy tuo lausunnossaan esiin, että huomionarvoista olisi vertailla yksityisen turvallisuusalan ja poliisin työturvallisuutta keskenään. Ovatko työturvallisuuden perusvaatimukset yksityisellä turvallisuusalalla ja poliisilla lähtökohtaisesti erilaiset? Onko poliisin henki kalliimpi, kuin vartijan tai järjestyksenvalvojan? Järjestystä ylläpitävissä tehtävissä poliisi toimii aina parina, tai vieläkin suurempina joukkoina. Tukipartion voi aina soittaa, ja tehtävälle mennään vasta kun työturvallisuuden sallii. Yksityisen turvallisuusalan toimijat työskentelevät pääsääntöisesti yksinään. Poliisilla on myös käytössään vartijoihin ja järjestyksenvalvojiin verrattuna yliveritaiset voimankäyttövälineet, ja laajempi rikosoikeudellinen suoja. Rikollisten varustautuminen terä- ja ampuma-asein lisääntyy katukuvassa koko ajan. Vaikka vartijat, järjestyksenvalvojat ja poliisit toimivat samassa tehtäväkentässä ja samojen ongelmien kanssa, ei työturvallisuus kestä minkäänlaista aitoa vertailua. Työryhmän loppuraportissa työturvallisuutta tai sen puutteellisuutta ei mainittu sanallakaan.

Vartijan ampuma-aseen käyttämisestä ei yhteiskunnassamme juuri kokemusta tältä vuosituhannelta ole, mutta kyseessä on mielestämme sellainen asia, joka tulee jossain vaiheessa väistämättä tapahtumaan. Asiaan liittyvässä lainsäädännössä on mielestämme puutteita. Poliisin, puolustusvoimien, rajavartioiden ja tulliviranomaisten osalta laeissa on selkeästi määritelty aseiden käyttötilanteet, eli kärjistettynä milloin viranomaisella on oikeus ampua. Vartijan tapauksessa aseiden käyttäminen liittyy ainoastaan rikoslain 4:4 kohtaan hätävarjelu, eli se on vastuuvapausperuste. Vaikka niin poliisin, rajavartiolaituksen kuin tullinkin aseiden käyttöä määrittelevä pykälä pohjautuu lähes suoraan rikoslain hätävarjelupykälään, sitoo se kuitenkin aseiden käytön työtehtäviin. Nyt kun lakia tarkastelee vartijan näkökulmasta, tuntuu siltä kuin aseiden käyttö olisi irrallaan työtehtävistä. Tulomme tarvitsemaan asiasta selkeämmän lainsäädännön viimeistään siinä vaiheessa, kun ensimmäinen vartija ampuu. Voisiko lainsäädännössä tällaista tilannetta jopa ennakoita? Saman ajatuksen voisi viedä myös laajemmin hieman pidemmälle: miten lainsäädäntömme vastaa tulevaisuuden haasteisiin ja muuttuvaan turvallisuustilanteeseen?

Viranomaisena ei nyky-lainsäädäntömme mukaan voi antaa tietoja esimerkiksi mahdollisen uhka henkilön henkilökohtaisista aseluovista tai rikosrekisteristä. Nämä tiedot ovat kuitenkin uhka-arviota

tehtäessä erittäin merkittäviä. Yksityinen turvallisuusala antaa yleensä tietonsa aiheesta viranomaiselle, mutta toisin päin tiedon kulku on virallisesti kielletty. Mielestämme lainsäädäntömme kaipaa tältäkin osin uudistamista. Kriittisen tiedon vaihtoon kaivataan kipeästi ratkaisua, jossa viranomaisen ja yksityisen turvallisuusalan välillä tapahtuva aktiivinen tiedonvaihto vain parantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Yksityisen turvallisuusalan työntekijöiden oikeusturva kaipaa parantamista. Lainsäädännössämme on nykyisin käytössä järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen, mutta se ei mielestämme anna oikeusturvan kannalta riittävää suojaa sakkorangaistuksineen. Vaikka järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta voi teoriassa seurata vankeutta, ei vastustamisesta käytännössä seuraa muuta kuin sakkoa jollei vastustamistekoa arvioida jollain muulla nimikkeellä kuten esim. pahoinpitelynä. Vertaamme tässäkin kohtaa tilannetta poliisiin ja virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen, josta minimiseuraamus on vankeutta

Onko kevytyrittäjyys luvanvaraisella turvallisuusalalla sallittua? Kyse on sekä lain yksityisistä turvallisuuspalveluista tulkinnasta, että rehellisestä kilpailusta. Saako elinkeinoluvan haltija siis kiertää työnantajan sivukuluja niin, että tosiasiallinen henkilöstö onkin kaikki kevytyrittäjiä? Toivoisimme tähän joko viranomaiselta selkeää kannanottoa joko puolesta tai vastaan, tai tarvittaessa lainsäätäjältä yksiselitteisyyttä.

Verisuren tekemistä aloitteista osa liittyy uusien viestintä- ja yhteistyöprotokollien kehittämiseen. Näiden avulla poliisi ja palokunta voivat päästä suoraan kameroiden kuviin todennetun murron, varkauden, tulipalon tai minkä tahansa muun hätätilanteen aikana. Lähettämällä kuvia/videoita/ääntä reaaliajassa hälytyskeskukseen, poliisi voi seurata tapahtumaa suoraan. Näin käynnissä olevasta tilanteesta voidaan olla täysin tietoisia, mikä mahdollistaa nopeat ja tehokkaat toimenpiteet.

Tällaisesta on useita esimerkkejä:

- Alankomaat: Alankomaiden poliisi kehitti ja toteutti vuonna 2012 Live View -pilotin, jonka avulla hälytyskeskusoperaattorit voivat jakaa näyttönsä poliisin hätäkeskuksen kanssa yhdellä painalluksella. Verisure liittyi aloitteeseen vuonna 2019 liittämällä mukaan 80 000 kameraa. Live View -pilotti johti julkisen ja yksityisen yhteistyön korkeampaan tasoon Verisuren vuonna 2020 käynnistämisen toisen pilottihankkeen kautta, joka on juuri kehitteillä. Pilotin tarkoituksena on mahdollistaa vahvistettujen hälytysten välittäminen poliisille automaattisesti (toisin kuin Live View, jossa prosessi oli manuaalinen). Hälytyksen vahvistamisen jälkeen poliisi saa automaattisen ilmoituksen 3,2 sekunnissa, mikä lisää huomattavasti mahdollisuutta saada rikolliset kiinni laatu ja nopeutta parantamalla.
- Espanja: Vuonna 2014 Espanjassa tehtiin onnistunut yhteistyösopimus, jonka ansiosta etävalvontaoperaattorit voivat lähettää kuvia ja äänitallenteita poliisille sähköpostitse (Siena-hanke). Lisäksi kenttäpoliisilla on pääsy tallenteisiin Espanjan Verisuren toimittaman 1 000 tabletin avulla. Sen lisäksi, että lainvalvontaviranomaiset voivat hallinnoida tapauksia henkilökohtaisesti, Siena on mahdollistanut poliisin hälyttämiseen kuluvan keskimääräisen ajan lyhentymisen 4 minuutista 30 sekuntiin
- Norja: LiveShare-pilotti aloitettiin palokuntien kanssa Norjassa marraskuussa 2022. Pilotin tavoitteena on jakaa livekuvia ja -videoita Oslon alueen palokuntien kanssa. IT-ratkaisuja tarjoavan Incendiumin tuella 24h/7-syöte yhdistää valvontakeskuksemme palokunnan valvomoon. Hälytyksen tapahtuessa päivystäjämme lähettävät livekuvat valvomoon, jotta palohenkilökunta pääsee niihin käsiksi.

Kaikki aloitteet johtivat samaan johtopäätökseen. Varmennettujen hälytysten nopeampi ja automaattinen välittäminen lainvalvontaviranomaisille mahdollistaa:

- Korkeamman mahdollisuuden saada rikolliset kiinni teon aikana tai pian sen jälkeen: Aika, jonka uhri tai hälytyskeskus tarvitsee meneillään olevien tapahtumien kuvailemiseen, lyhenee. Se mahdollistaa myös tekijöiden jäljittämisen ja tunnistamisen (esimerkiksi vaatetuksen perusteella).
- Poliisin ja Pelastustoimen turvallisuuden vahvistamisen: Auttaa seuraamaan rikollisia reaaliajassa (määrä, mahdolliset aseet) ja ohjaamaan yksiköitä tehokkaammin haastavien operaatioiden, kuten aseellisten ryöstöjen, aikana.
- Julkisten resurssien kehittämisen: Auttaa arvioimaan aineellisia ja inhimillisiä tarpeita ennen toimenpiteitä, vähentää väärien hälytysten määrää ja mahdollistaa pelastusviranomaisten nopean hälyttämisen loukkaantumistapauksissa.

Kaikkien näiden esimerkkien perusteella Verisure kehittää myös omaa tiedonjakovälinettään, jonka avulla saavutetaan nopeampi vasteaika, voidaan jakaa yksityiskohtaisempia ja tarkempia tietoja, varmistetaan korkeampi turvallisuus eikä tarvita viranomaisten investointeja. Projekti on tarkoitus julkaista ensi vuoden aikana.

Sukupuoleen perustuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunta

Espanjassa on yksi maailman parhaista turvallisuusrakenteista, joka on tulos tiiviistä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöstä, joka täydentää ensisijaista ja olennaista valtion tehtävää. Sukupuoleen perustuvan väkivallan torjunta on ollut Espanjan hallituksen ensisijainen tavoite muutaman vuosikymmenen ajan, alkaen lain 1/2004 kattavista suojatoimenpiteistä sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa vastaan. Vuonna 2009 Espanja aloitti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden, Centro de Operación de las Medidas Telemáticas de Alejamienton (COMETA). COMETA-aloitteen omistaa tasa-arvoministeriö. Se toteutetaan tiiviissä yhteistyössä seuraavien tahojen kanssa: - Julkisella puolella: oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, yleinen tuomarineuvosto ja syyttäjänvirasto. Yksityisellä puolella: Securitas Direct (Verisuren toiminimi Espanjassa), Telefónica (televiestintäyhtiö) ja Attenti (elektronisten laitteiden toimittaja). Nämä yksityiset kumppanit valitaan julkisen tarjouskilpailun kautta. COMETA auttaa sukupuoleen kohdistuvan väkivallan uhreja pysymään turvassa ja estämään häiritsijöitä vahingoittamasta heitä uudelleen varoittamalla sekä uhria että häiritsijää lähestymiskiellon rikkomisesta. Lähestymiskielltoa valvotaan häiritsijälle ja uhrille asennettujen elektronisten laitteiden avulla. Jos laitteet tulevat liian lähelle toisiaan, hälytys lähetetään automaattisesti hälytyskeskukseen. Vuodesta 2009 lähtien COMETA on suojellut yli 11 000:ta uhria, ja tällä hetkellä se suojelee yli 3 300 aktiivista henkilöä. Vuonna 2022 hallinnoitiin yli 1,1 miljoonaa signaalia ja lähetettiin yli 25 000 ilmoitusta oikeusviranomaisille.

Aktiivinen yhteistyö lainvalvontaviranomaisten kanssa

Verisuren näkemyksen mukaan tehokkaat yksityiset turvallisuuspalvelut tuottavat merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä. Tiivistä yhteistyötä tehdään lainvalvontaviranomaisten kanssa monissa maissa havaitsemisen, reagoinnin ja täytäntöönpanon tehostamiseksi. Tämän saavuttamiseksi yhteyttä pidetään lainvalvontaviranomaisiin säännöllisesti. Kun löydetään yhteiset perusteet aktiiviselle yhteistyölle.

Yksi esimerkki tuottoisasta yhteistyöstä, on yhteistyö, jota on tehty vuosien ajan Espanjan Katalonian poliisivoimien kanssa: Katalonian hälytysjärjestelmien määrä on Espanjan korkeimpia (750 000 yhdistettyä hälytysjärjestelmää), minkä seurauksena valvontakeskusten vastaanottamien hälytysignaalien määrä on erittäin suuri. 15 vuotta sitten Katalonian poliisi katsoi saavansa liikaa vääriä hälytyksiä, mikä häiritsi heidän tehokkuuttaan kentällä. Katalonian poliisi kuitenkin uskoi tiiviiseen yhteistyöhön yksityisen sektorin toimijoiden kanssa ja halusi välttää sanktioita. Tehokkaiden tiedonkäsittelyprosessien avulla he pystyivät analysoimaan kerätyn tiedon ja laatimaan vuonna 2009 raportin, joka auttoi heitä ymmärtämään tilanteen. Poliisi päätti aloittaa yhteistyön yksityisten

turvallisuusyritysten kanssa väärin hälytysten määrän vähentämiseksi. Alkuun perustettiin yksityisen turvallisuusalan koordinoitineuvosto, joka kokoaa yhteen kansallisen poliisin, paikallisen poliisin, ammatilliset yhdistykset ja ammattiliitot. Koordinoitineuvosto perusti vääriä hälytyksiä käsittelevän työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia suosituksia esimerkiksi hälytysjärjestelmien ylläpidon parantamisesta, varmennusmenettelyjen käyttöönotosta ja tiedonvaihdon parantamisesta. Jokaisella tapauksella on oma tunnistenumero, joka helpottaa tapahtuman tunnistamista silloin, kun se on peruutettava. Yksityisille turvallisuusyrityksille lähetetään myös kuukausiraportti, joka auttaa heitä tunnistamaan vääriä hälytyksiä aiheuttavat ongelmat ja kehittämään niitä. Turvallisuusalan koordinoitineuvoston suositusten mukaisesti toimittaessa Katalonian poliisi huomasi jonkin verran merkittävää laskua väärin hälytysten määrässä. Uskotaan, että tämä menestys johtuu jatkuvasta yhteistyöstä turvallisuusyritysten kanssa.

Etuoikeutetusta pääsystä

Verisuren lausunnon mukaan etuoikeutetun pääsyn toteuttaminen (poliisi/palokunta/ pelastuslaitos) on monin tavoin keskeinen menestystekijä: Se mahdollistaa nopeamman vasteajan, koska hälytys priorisoidaan, se tekee hälytyksiä valvovista yrityksistä vastuullisempia ja se auttaa vähentämään viranomaisille välitettävien väärin hälytysten määrää. Etuoikeutettu pääsy on ollut käytössä monissa muissa Euroopan maissa useiden vuosien ajan:

- Ranskassa viranomaiset saivat liikaa vääriä hälytyksiä. Vuonna 2015 he muuttivat lakia uusien vaatimusten toteuttamiseksi: lisensoidut hälytysvalvontayritykset voivat soittaa poliisille vain, jos ne tarkistavat hälytyksen tietyn protokollan mukaisesti. Vastineeksi lisensoiduille yrityksille tarjotaan etuoikeutettu pääsy omaan puhelinnumeroon, joka on etusijalla kaikkiin muihin saapuviin puheluihin nähden. Lisensoidut yritykset maksavat vuosimaksun päästäkseen käsiksi puhelinnumeroon ja jotkut antavat taloudellisia seuraamuksia, jos varmennusprotokollaa ei noudateta (450€/väärä hälytys).

- Espanjassa viranomaiset myöntävät etuoikeutetun pääsyn vain toimiluvan saaneille hälytysvalvontayrityksille, jotka voivat soittaa tarkoitukseen varattuun puhelinnumeroon. Varmennusprotokolla on säännelty ja erittäin yksityiskohtainen, mikä estää väärät hälytykset. Protokollaan liittyy taloudellisia seuraamuksia (3 000 – 30 000 euroa). Lisäksi silloin, kun hälytysjärjestelmä aiheuttaa enemmän kuin 4 väärää hälytystä kuukaudessa tai 12 hälytystä 6 kuukaudessa, poliisi vaatii suojellun kiinteistön omistajaa korjaamaan vääriin hälytyksiin johtaneet puutteet mahdollisimman pian. Jos tätä vaatimusta ei noudateta, hälytyskeskusta ylläpitävä yritys määrätään välittömästi itse irrottamaan järjestelmä keskuksesta sopivaksi katsotuksi ajaksi, joka voi olla enintään yksi vuosi.

- Ruotsissa etuoikeutettu pääsy myönnetään myös toimiluvan saaneille yrityksille, joiden on täytettävä tietyt vaatimukset (voimassa oleva valtuutus, ruotsalaisen standardin SSF 136 tai vastaavan EN-standardin mukainen sertifiointi, hälytyskeskuksen johtajan nimittäminen jne.).

- Yhdistyneessä kuningaskunnassa viranomaiset ovat ottaneet käyttöön mielenkiintoisen kaksoisjärjestelmän, jossa mikä tahansa yritys voi soittaa poliisin hätäkeskukseen, mutta vain lisensoidut turvallisuusyritykset, joilla on NSI:n (standardointielin) toimittama sertifikaatti, voivat soittaa etuoikeutettuun puhelinnumeroon. Tässä järjestelmässä ei määrätä taloudellisia seuraamuksia. Poliisi voi kuitenkin peruuttaa oikeuden hälyttää joihinkin yksityisiin laitoksiin, jotka lähettävät liikaa vääriä hälytyksiä (3 kuukauden keskeytysaika 3 väärän hälytyksen jälkeen 12 kuukauden aikana). Verisure uskoo, että yhteistyö 112:n kanssa Suomessa voisi hyödyttää kaikkia, jos lisensoiduille hälytyskeskuksille myönnettäisiin etuoikeutettu pääsy. Jos lupa myönnetään, viranomaisten ja yksityisten turvallisuusyritysten olisi avattava varmennusprotokollaa koskeva työvirta.

Vartijan koulutuksen pidentäminen

Vartijana toimiminen tulisi sitoa työryhmän ehdotuksen mukaisesti työssäoloeseen. Vartijan perusteiden jälkeinen työharjoittelu tuli ottaa käyttöön ja sen vähimmäiskeston tulisi olla vähintään 6 viikon työmäärää vastaava aika (240 h). Yrityksissä, jotka työllistävät enemmän kuin 10 henkeä tulee jokaista työharjoittelussa olevaa kohden olla yrityksen palveluksessa vähintään 2 kokoaikaista Vartijan peruskoulutuksen saanutta vartijaa. Lisäksi yrityksessä tulisi toimia yksi turvallisuusalan peruskoulutuksen tai turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon hyväksytysti suorittanut vartija jokaista 10 vartijaa kohden. Väliaikaisena vartijana toimimisen aika tulisi korottaa nykyisestä 4 kuukaudesta 6 kuukauteen jotta työharjoittelu on mahdollista kohtuudella toteuttaa myös osa-aikaisissa työsuhteissa. Lisäksi ehdotetaan voimankäyttökoulutuksen voimankäyttöharjoitteluiden rajamista vain niihin tehtäviin, joissa säännönmukaisesti ollaan tekemisissä asiakkaiden kanssa. Näin ollen valvomo ja hälytyskeskustyoşkentely voitaisiin rajata voimakäyttöharjoittelun ulkopuolelle sillä näissä työtehtävissä ei olla fyysisesti tekemisissä asiakkaiden kanssa. Lisäksi ehdotetaan, että voimankäyttövälineitä työssään kantavien tulisi vartijan peruskoulutuksen lisäksi suorittaa voimankäyttöväline kohtainen peruskoulutus sekä kertauskoulutus vuosittain.

Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vuosi-ilmoituksesta

Verisure ehdottaa eräitä muutoksia Poliisihallitukselle lähetettävään turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vuosi-ilmoitukseen.

- Toimeksiantojen lukumäärä: sen sijaan, että ilmoituksessa ilmoitettaisiin yksinkertaisesti ainoastaan kuluneen vuoden aikana voimassa olleita toimeksiantoja, tulisi ilmoituksen sisältää tiedot toimeksiantojen määrästä vuoden alussa, päättyneiden toimeksiantojen määrästä vuoden aikana, sekä toimeksiantojen määrästä vuoden lopussa. Pelkkien toimeksiantojen määrän ilmoittaminen ei kerro juurikaan toimeksiantojen kestosta.
- Toimeksiantojen luonne: ilmoituksen tulisi sisällyttää hälytystehtävien lukumäärä (vartijoiden käynti kohteella) sekä hätäkeskukselle vartijoiden toimesta tehtyjen hälytyksien määrä
- Työmäärästä: sen sijaan, että ilmoituksessa ilmoitettaisiin pelkästään tiedot kalenterivuoden aikana vartijoina ja muissa poliisin hyväksyntää edellyttävissä rooleissa toimineista, tulisi ilmoituksen sisältää tieto näissä tehtävissä suoritettujen työtuntien kokonaismäärästä sekä työsuhteiden alkamis- ja päättymispäivämäärästä.
- Ilmoitukseen tulisi lisätä tieto vastaavan hoitajan päätöksistä koskien voimankäyttövälineiden kantamista (toimeksiannoittain/tehtäväkokonaisuuksittain)

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) on arvioinut raporttia kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) näkökulmasta. Kuluttajaturvallisuuslaki on luonteeltaan yleislaki, joka tulee sovellettavaksi, jos palvelukohtaisessa erityislainsäädännössä ei ole säädetty sitä yksityiskohtaisemmista turvallisuusvaatimuksista. Tukes valvoo kuluttajaturvallisuuslain nojalla kuluttajapalveluita, kuten erilaisia yleisötapahtumia. Yleisötapahtumien kokonaisturvallisuus koostuu monen eri viranomaisen valvottavaksi kuuluvista osa-alueista. Pelastuslaitosten ja poliisin suorittaman yleisötapahtumien turvallisuuden valvonnan rinnalla Tukes valvoo yleisötapahtumissa erityisesti tapahtuman turvallisuussuunnittelua yleisön turvallisuuden varmistamiseksi tapahtuman eri vaiheissa, vaarojen tunnistamista tapahtuman suunnitteluvaiheessa ja tapahtuman aikaisen turvallisuustilanteen seuranta, yleisön ohjeistamista sekä tapahtumaan liittyvien aktiviteettien ja oheispalveluiden turvallisuutta.

Yksityistä turvallisuusalaa koskevassa kehittämistyössä tulisi huomioida myös kuluttajaturvallisuuslaki. Hankkeessa olisi tärkeää huomioida tarkoitukselliselta vahingoittavalta toiminnalta suojautumisen eli niin kutsutun security-turvallisuuden ohella myös niin kutsuttu safety-turvallisuus, joka tähtää esimerkiksi tapaturmista ja virheistä johtuvalta turvallisuuden vaarantumiselta suojautumiseen.

Kuluttajaturvallisuuden kannalta olisi hyödyllistä kiinnittää voimakeinojen ja niiden käytön lakisääteisten edellytysten ohella huomiota myös siihen, että järjestyksenvalvontahenkilökunnan ennakkoivaa ja kokonaisvaltaista turvallisuutta ylläpitävää ja parantavaa osaamista kehitettäisiin.